

సాహిత్య

ప్రశానం

సెప్టెంబర్ 2014

వెల రూ. 10

యు.ఆర్. అనంతమూర్తి
1932 - 2014

సాహితీ స్రవంతి

లౌకిక సంస్కృతి కన్నుమూత

కన్నడ సాహిత్యంలో నవీన ధోరణుల పితామహుడుగా పరిగణించబడే యుఆర్ అనంతమూర్తి ఆగస్టు 22న కన్నుమూశారు. అనంతమూర్తి రచనలు సంస్కార, ఘటత్రాస్త, భారతీ పుర, అవస్థే, భావ వంటివి సంచలనం సృష్టించాయి. సంస్కార ఆధారంగా తిక్కవరపు పట్టాభిరామిరెడ్డి అదే పేరుతో రూపొందించిన చిత్రం సమాంతర చిత్ర నిర్మాణానికి బాట వేసింది. ఉడిపి అనంతచార్య రాజగోపాలాచారి 1932లో షిమోగా జిల్లాలో జన్మించారు. మొదట సంప్రదాయ సంస్కృతి పాఠశాలలో చదువుకున్న ఆయన తర్వాత ఇంగ్లాండ్ వెళ్లి 1930ల నాటి నవలల్లో రాజకీయాలు అన్న అంశంపైన పరిశోధనా పత్రం సమర్పించారు. 1970లో మైసూరు యూనివర్సిటీలో ఇంగ్లీషు బోధకుడుగా జీవితం ప్రారంభించారు. కేరళలో

మహాత్మాగాంధీ యూనివర్సిటీ వైస్ ఛాన్సలర్ గానూ, నేషనల్ బుక్ ట్రస్టు ఛైర్మన్ గానూ అనేక బాధ్యతలు నిర్వహించారు. జెఎన్ యుతో సహా దేశ విదేశాల్లోని పలు ప్రతిష్టాత్మక విశ్వవిద్యాలయాల్లో విజిటింగ్ ప్రొఫెసర్ గా వ్యవహరించారు. నాటి సోవియట్ యూనియన్ లో సంపాదకవర్గ సభ్యుడుగానూ వ్యవహరించారు. 1993లో చైనా సందర్శించిన రచయితల బృందానికి కూడా ఆయన నాయకత్వం వహించారు.

అనంతమూర్తి నవల సంస్కార, తర్వాత అదే కథతో వచ్చిన చిత్రం కూడా సామాజికంగా ఒక కుదుపు కుదిపాయి. సనాతన బ్రాహ్మణ అగ్రహారంలో వాతావరణాన్ని అక్కడ ఒక మరణం తర్వాత అంత్యక్రియలు చేయడానికి జరిగిన నాటికీయ పరిణామాలను మానవ సంబంధాలలో స్త్రీ పురుష వ్యవహారాలలో అమలవుతున్న బూటకత్వాన్ని అనంతమూర్తి ఆ నవలలో గొప్పగా చిత్రించారు. అదే సమయంలో సమాజంలో విలువలనూ ఆర్థిక ఉత్పత్తి సంబంధాలనూ కూడా చిత్రీకరించారు. తెలుగువాడైన పట్టాభిరామిరెడ్డి తన భార్య, రచయిత్రి స్నేహలత కథానాయికగా దాన్ని చిత్రంగా తీసి గొప్ప ప్రభావం తీసుకొచ్చారు. ఆ తర్వాత కన్నడ చిత్రరంగంలో అనేక ప్రత్యామ్నాయ కళాఖండాలు వచ్చాయి. ఆయన అనేక కథా సంపుటాలను కూడా ప్రంచురించారు. కవితా సంఘాటాలు, అవహతే అనే ఒక నాటకం వెలువరించారు. ఇక విమర్శనా రంగంలోనూ ఆయన కృషి గొప్ప ముద్ర వేసింది. రుజువతు అనే పత్రిక సంపాదకుడుగా పనిచేశారు.

భారతంలో బ్రాహ్మణులు గొడ్డు మాంసం తిన్న కథాభాగం వుందని అనంతమూర్తి చెప్పడం చాందసులకు మింగుడు పడలేదు. బిజెపిని ఓడించాలనే లక్ష్యంతో 2004లో ఆయన లోక్ సభకు పోటీ చేసి ఓడిపోయారు. ఆ సమయంలో దేవగౌడ్ నాయకత్వంలోని జనతాదళ్ మద్దతునిస్తానన్న ఒకప్పుడు బిజెపితో కలిశారనే కారణంతో ఒప్పుకోలేదు. కన్నడ నగరాలకు బ్రిటిష్ హయాంలో వచ్చిన అపభ్రంశపు పేర్లు తొలగించాలని ఆయన చేసిన ప్రతిపాదనను ప్రభుత్వం ఆమోదించి అమలు చేసింది. ఆ విధంగానే బెంగుళూరుతో సహా అన్ని పేర్లు మార్చేశారు. అర్థశతాబ్దం పాటు ఆరెస్సెస్ పరివారం మతోన్మాదంపై పోరాడుతూ వచ్చిన అనంతమూర్తి నరేంద్ర మోడీ పాలించే భారత దేశంలో తాను జీవించబోసని 2013లోనే ప్రకటించారు. తను వ్యతిరేకించే మాట నిజమైనా ఆ మాటలు మాత్రం అవేశంలో అన్నానని తప్పక జీవిస్తానని తర్వాత చెప్పారు. ఈ ప్రకటన తర్వాత అనేక బెదిరింపులు రావడంతో ఆయనకు ప్రత్యేక పోలీసు రక్షణ ఏర్పాటు చేశారు. అనంతమూర్తికి కేంద్రం పద్మశ్రీ, పద్మభూషణ్ లతో పాటు జ్ఞానపీఠ అవార్డు కూడా లభించింది.

పౌరహక్కుల నేత యం.టి.ఖాన్ కన్నుమూత

హైదరాబాద్ కేంద్రంగా ప్రజాఉద్యమాలకు అండదండగా నిలిచిన ప్రముఖ సామాజిక కార్యకర్త, పౌరహక్కుల నేత యం.టి. ఖాన్ ఆగస్టు 20న తుదిశ్వాస విడిచారు. నిజాం వ్యతిరేక ప్రజాఉద్యమాలతో మమేకం కావడమే కాకుండా రజాకార్ల దాష్టీకాన్ని ఎదిరించడంలో ముందున్నారు. ప్రముఖ ఉర్దూకవి, ప్రజానేత మగ్దూంకు సన్నిహితమిత్రుడైన యం.టి.ఖాన్ వామపక్ష ఉద్యమాలతో కలిసి నడిచారు. ఆ తర్వాత వామపక్ష విప్లవ గ్రూపులకు సన్నిహితమయ్యారు. కొండపల్లి సీతారామయ్య వంటి వారిచే ప్రభావితులయ్యారు. రచయిత, అధ్యాపకుడు, జర్నలిస్టుగా బహుముఖ ప్రజ్ఞ కనబరిచారు. హైదరాబాద్ లోని పురానాపూల్ లో సంప్రదాయ ముస్లిం కుటుంబంలో 1935లో జన్మించారు. హైదరాబాద్ లో విద్యాభ్యాసం చేసి ప్రజా ఉద్యమాలతో ప్రేరణ పొంది కమ్యూనిజం వైపు మళ్ళారు. కార్మిక నేతగా కృషిచేశారు. విప్లవ రచయితల సంఘం ఏర్పాటులో పాల్గొన్నారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ పౌరహక్కుల సంఘానికి దశాబ్దానికి పైగా అధ్యక్షుడిగా ఉన్నారు. ఉర్దూ, ఇంగ్లీషు దినపత్రికలలో పాత్రికేయుడిగా పనిచేశారు. విప్లవ రాజకీయాల ప్రచారం కోసం 'పిలుపు' పత్రికను వెలువరించారు. హైదరాబాద్ పాతనగరంలో మతసామరస్యం కోసం తీవ్రంగా కృషిచేసిన లౌకికవాది యం.టి.ఖాన్ కు ప్రస్థానం జోహార్లర్పిస్తున్నది.

సాహిత్య సాహసి

దేశంలో కార్పొరేట్ మీడియా మోడి మోత మోగిస్తున్న తరుణంలో ఆయనపై విమర్శలు సంధించడానికి ఎంత ధైర్యం వుండాలి? అందులోనూ ఏ పార్టీకి లేదా సంస్థకూ చెందని ఒక రచయిత అలా చేయగలిగాడంటే ఎంత నిబ్బరం నిబద్ధత కావాలి? పాలక వ్యవస్థ తనను గౌరవించి జ్ఞానపీఠతో సహా అనేక పురస్కారాలు అందజేసింది గనక వివాదం ఎందుకని మౌనం పాటించవచ్చు. లేదంటే కొందరు మేధావి ముద్రితులు చేస్తున్నట్టు మోడికి ఏదో రూపంలో వంతపాడొచ్చు. కాని కన్నడ జ్ఞాన స్రష్ట యుఆర్ అనంతమూర్తిది అందుకు పూర్తి భిన్నమైన వ్యక్తిత్వం. అందుకే తన రచనలతో కరుడుగట్టిన సనాతన సమాజాన్ని అగ్రవర్ణ చాందసాన్ని చీల్చిచెండాడాడు. సాహిత్య సినిమా రంగాలకు కొత్త దారి చూపించాడు. కాని పాలక పక్షాలతో రాజీ కోసం తహతహ లాడలేదు. మోడి పాలనలో తాను జీవించబోసని ప్రకటించిన ఆయన తర్వాత ఆ మాటలు సవరించుకుని తన వైఖిరిలో మాత్రం తేడా వుండబోదని కుండ బద్దలు కొట్టి చెప్పారు. మహాభారత కాలంలో బ్రాహ్మణులు కూడా గొడ్డు మాంసం తిన్నట్టు ఆధారాలు వున్నాయని చెప్పి బైరప్పతో వివాదం కొనితెచ్చుకున్నాడు. ఆ క్రమంలో ఉత్తుత్తి సాహిత్య ఉత్సవాలు తనకు అక్కర్లేదని ప్రకటించాడు. ఇలా చెబుతూ పోతే అనంతమూర్తి అభిప్రాయాలు ఆచరణ కూడా అనేక విధాల ఆదర్శంగా పరిగణించదగినవి. మన దగ్గర పాలకుల ప్రాపకం కోసం తమ కలాలు కర్తవ్యాలు కావ్యాలు తాకట్టు పెట్టే అతిరథ అక్షర బ్రహ్మలు ఆ విధమైన సాహస లేశం ప్రదర్శించగలరని ఆశించవచ్చునా? భారతీయ సాహిత్యాన్ని ప్రభావితం చేసిన ప్రముఖుల్లో ఒకరిగా ఆయన్ని పేర్కొనటం అతిశయోక్తి కాదు. అనంతమూర్తి ఉద్యమ రచయిత కూడా. పలు ప్రజాండోళనల్లో పాలుపంచుకున్నారు. సామ్యవాద భావుకుడు. జీవిత చరమాంకలో కూడా ప్రజాకోణం వదిలి పెట్టని ధీశాలి. యు.ఆర్. అనంతమూర్తికి ఇవే మా జోహార్లు.

బొమ్మలు : టి. శివాజి, జె. వెంకటేష్, భాస్కర్

ఈ సంచికలో...

కవిత..... 4

న్యాయమూర్తులు (కథ)..... 5

కవిత 8

కళాకేళిలో కాసేపు 9

కవిత 12

ప్రపంచ సాహిత్య వినీలకాశంలో సూరీడు 13

కవిత 15

కేన్సర్ గౌరమ్మ (కథ)..... 16

కవిత. 19

తెలంగాణ ధిక్కార స్వరం కాళోజి 20

ఆఖిరి ఘట్టం (కథ) 22

కవిత 25

కన్యాశుల్కం..... 26

కవిత..... 28

భూమికి దాహం (కథ) 29

కవిత 33

వాసిరెడ్డి సీతా దేవి..... 34

కవిత 38

జలంధర పున్నాపూలు..... 39

సహజ చిత్రణ - కాలాతీత వ్యక్తులు 42

కవిత 45

స్వీకారం 46

డైరీ 49

సంపాదకవర్గం

తెలకపల్లి రవి (సంపాదకుడు)

కె.ఆనందాచారి

వొరప్రసాద్

వల్లభాపురం జనార్దన

కె. లక్ష్మయ్య, మేనేజర్

చిరునామా

సాహిత్య ప్రస్థానం

ఎం. హెచ్.భవన్, ప్లాట్ నెం. 21/1, అజామాబాద్,
ఆర్టీసి కళ్యాణమండపం దగ్గర,
హైదరాబాద్-500 020,
ఫోన్ : 27660013, 9490099059
ఫ్యాక్స్, 040-27635136.

ఇ.మెయిల్ : ssprasthanam@gmail.com
www.prasthanam.com

స్వల్ప విరామం

- డా॥ సి.నారాయణ రెడ్డి

ఇది స్వల్ప విరామమే కానీ
సంపూర్ణ విరమణం కాదు.
మోగవలసిన రాగాలెన్నెన్నో
ముందు ముందున్నాయి.
పాడుతున్న గళం
మధ్యలో కాసేపు ఆగితే
అయ్యో చతికిలబడిపోయిందని
అనుకోరాదు.
అది తనను తాను శ్రుతి చేసుకుంటున్నది.
సాగిపోతున్న పాదాలను
అంతా క్షేమమేనా అని
దారి పలకరిస్తుంది.
అప్పుడు పాదాలు క్షణం సేపాగి
తమకు తోచిన సమాధానమివ్వాలి కదా.
విసురుగా వీచేగాలి
అప్పుడప్పుడు మందగించిపోతుంది.

అంతమాత్రాన అది ఆగిపోతుందేమో అని
అనుకోరాదు.
ఉధృతగతి కోసం ఊపిరి పీల్చుకుంటుంది.
సుదీర్ఘలాపన కోసం తీసుకునే
స్వల్ప విరామం
గానశక్తి పునరుద్ధింపనకు
దోహదకారి అవుతుంది
ఆ తర్వాత జరిగే అలాపన
సమధిక స్ఫూర్తితో సాగిపోతుంటుంది.
గానానికైనా
జీవనయానానికైనా
స్వల్పవిరామం వాంఛనీయమే.
కానీ అది
సంపూర్ణ విరమణమే అయితే
నిరంతర క్రియాశీలికి
పరాజయమే.

ఆగస్టు నెల పురస్కారాలు

పసి మొగ్గలు

కథకు : రూ. 700/-

రచయిత : భవానీ ఘోషి

సినీ రచయిత జనార్దన మహర్షి అందిస్తున్న పురస్కార చెక్కులు ఈ రచయితలకు అందుతాయి

ఇంకెన్నాళ్ళూ

కవితకు : రూ. 500/-

రచయిత : ఘర్షాన బేగమ్

వ్యాసం:

తెలుగు మాండలిక పదసేకరణ విధానం - అనుభవాలు

రచయిత : డా॥ ఎన్. చంద్రకిరణ్

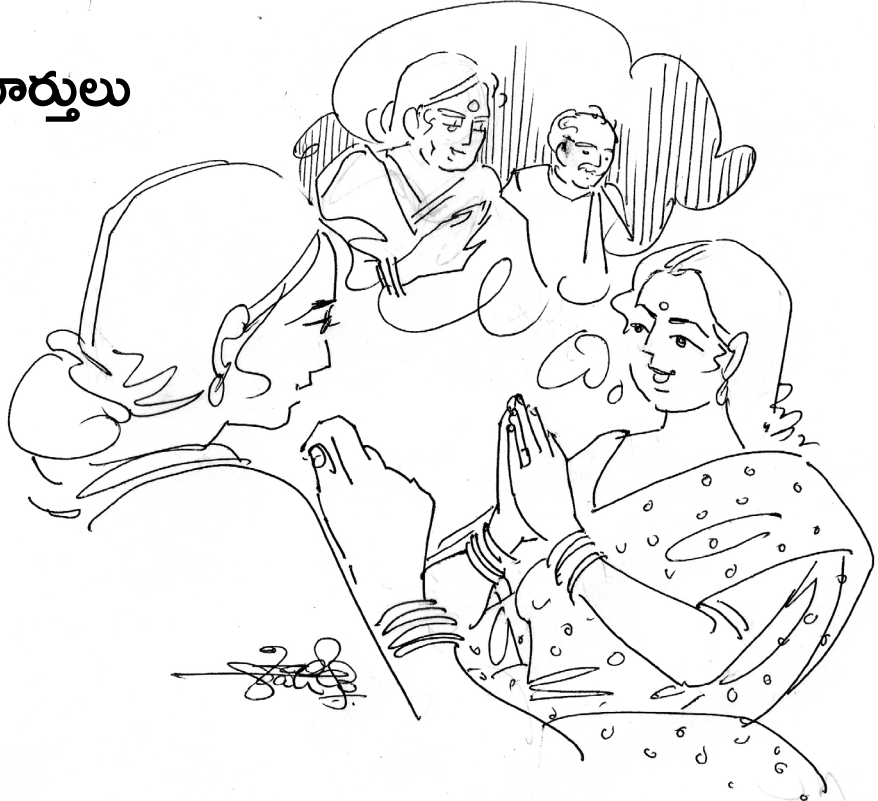
ఈ రచయితకు 'కర్లపాలెం రుక్మిణమ్మ స్మారక పురస్కారం' రూ. 500/- అందజేయబడుతుంది.

పాఠకులు తాము చదివిన కవితలు, కథలు, వ్యాసాలలో నచ్చినవి కారణాలతో సూచించవచ్చు.
సీనియర్, ప్రసిద్ధ రచయితల రచనలు కాక ఔత్సాహికులను, ఇటీవల రాస్తున్నవారిని ప్రోత్సహించడమే
ఈ పురస్కారాల ఉద్దేశ్యంగా గ్రహించగలరు.

- ఎడిటర్

న్యాయమూర్తులు

- డా॥ కనుపల్లి విజయబక్ష్
9441382303

‘న్యాయపీఠం మీద కూర్చొన్న ప్రతి వాడు న్యాయమూర్తి కాడు. వాళ్ళు కొన్ని ప్రలోభాలకు లొంగిపోవచ్చు. కాని మా అత్త మామలను మించిన న్యాయమూర్తులెక్కడా వుండరు. పితృ - మాతృ వాత్సల్యాలను కూడ పక్కన బెట్టి న్యాయం చేసిన మహాసభావులు వాళ్ళు.’ చేతులెత్తి నమస్కరిస్తూ అంది సుజాత. ‘అదేమిటే చాలామంది అత్తమామలంటే హడలి పోతుంటారు. నీవేమిటో చిత్రంగా చెబుతున్నావ్’ అంది రాధ.

‘కాదు! ఈనాడు నా జీవితం ఇంత గొప్పగా వుందంటే కారణం వాళ్ళే! వాళ్ళ మంచితనం మీద నా జీవితపు పునాది ఆధారపడి వుంది. రాధా! నేనింత సంతోషంగా వుండటానికి కారణం వారి త్యాగం, చొరవ, తెగింపు. నా తల్లిదండ్రుల కంటే వారు నాకెక్కువ. ఈ పదేళ్ళ మన స్నేహంలో నీకు నేనెప్పుడు చెప్పని నిజాలు నాలో దాచుకొన్నవి ఎన్నో వున్నాయి. నిజానికి సతీష్ తో జరిగింది నాకు రెండో పెళ్ళి. నా ముగ్గురు పిల్లల్లో మొదటి బిడ్డ నా మొదటి భర్త బిడ్డ. వాడికిప్పుడు పదిహేనేళ్ళు. ఇక రాజు, రమ ఇద్దరు సతీష్ వల్ల కలిగిన వాళ్ళు. సతీష్ ముగ్గురినీ ఒకేలా చూచుకొంటాడు. ఎవరికీ ఎప్పుడు ఏ లోటు చేయలేదు. రాధ, సుజాత చెప్పింది వింటు ఆశ్చర్యంగా అట్లా చూస్తూ వుండిపోయింది. ‘ఇదంతా నిజమే!’ ‘ఔను ముమ్మాటికి నిజం... మా అత్త మామలకు కృష్ణ ఒక్కడే కొడుకు. అల్లారు ముద్దుగా పెంచుకొన్నారు. ఇంటర్మీడియట్ వరకు కష్టంగా చదివేడు. ఎప్పుడు తల్లి దండ్రుల్ని లక్ష్య పెట్టింది లేదు. టెన్ లోనే సిగరెట్లు తాగటం.

ఇంటర్ లో మందు తాగటం కూడ అలవాటయింది. ఆ తర్వాతది కూడ అలవాటయింది. నెమ్మదిగా. ఇక వీటి తోడు లేకుండా జీవించ లేనంతగా తయారైనాడు. పెళ్ళి చేయాలంటే ఏదో ఓ సంపాదన వుండాలి కదా! సొంతగ ఆటోలు కొని అద్దెకిచ్చుకొంటానంటే మూడు ఆటోలు లోన్ సాయంతో తీసుకొన్నారు. అవి ఓ ఆర్నెలు తిప్పి అప్పులు కట్టక ఆ వచ్చిన డబ్బులు వచ్చినట్లు ఖర్చు పెట్టడం, అవి తడిసి మోపుడైనాయి. అప్పుల వాళ్ళు మా అత్తమామల ఇంటి మీదికి వచ్చి దౌర్జన్యం చేశారు. ఇంటినే ఆనుకొని వున్న సగం స్థలం అమ్మేసి అప్పులు తీర్చారు. వింటున్నావా కథ! ఇక జీవితంలో మరో ఘట్టం మొదలైంది.

పెళ్ళి చేస్తే కొంతలో కొంతయినా బాధ్యత వస్తుందేమోనని వధువు కోసం వేట మొదలు పెట్టారు. ఇంటర్ పూర్తి చేసి నేను టైలరింగు నేర్చుకొంటున్నాను. అతి సామాన్య కుటుంబం మాది. కృష్ణ అందంగా వుంటాడు. ఒక్కగానొక్క కొడుకు. సొంత ఇల్లు వుంది. అప్పటికి ఆటోల బిజినెస్ అయిపోయి సొంతంగా ఫ్యాషీ

షాపు పెట్టుకొన్నాడు. 'వద్దు' అనేందుకు అమ్మనాన్నలకు ఏ కారణం కనిపించలేదు. పైగా ఆ ఫ్యాన్సీ స్టోర్ లోనే నేను కుట్టుమిషన్ పెట్టుకొని కొంత డబ్బు కుట్టు వని మీద సంపాదించుకోవచ్చని ఆశ పడ్డారు. ఇద్దరమ్మాయిలు, ఇద్దరబ్బాయిలు వున్న కుటుంబం మాది. నేనే పెద్దదాన్ని! రెండు లక్షల కట్టుం, ఆరు కాసుల బంగారం పెట్టి పెళ్ళి చేసారు.. ఓ ఐదారు నెలల వరకు బాగానే వున్నాడు కృష్ణ. అప్పుడప్పుడు రాత్రుళ్ళు ఆలస్యంగా వస్తూండే వాడు. నాకంతగా అనుమానం రాలేదు. కాని మా అత్తమ్మ, అతను గొడవ పడటం వినిపించేది.

క్రమ క్రమంగా అతను రోజులు గడిచే కొద్ది నేనన్నా, తల్లిదండ్రులన్నా లెక్కచేయకుండా మాట్లాడేవాడు. ఎవరన్నా ప్రేమ లేదు. ఎంతకీ డబ్బు ఖర్చు చేయటం తప్ప ఆదాయం లేదు.

షాపు తెరిచిన రోజు తెరవటం - లేకుంటేలేదు. మంచి సెంటర్ లో షాపు. ఆషాపు యజమాని మా అత్తమామల వద్దకు వచ్చి అద్దె చెల్లించమని గొడవ పడేవాడు. అదేమని కృష్ణని అడుగుదామంటే ఎవరితో మాట్లాడే వాడు కాదు. అసలు ఇంటికి భోజనానికి వస్తాడో రాడో తెలీదు. వచ్చినా తింటాడో, తినడో తెలిసేది కాదు. నిరంతరం ఇంట్లో గొడవే. మా అత్తమ్మ కన్నీరు, మున్నీరుగ విలపించేది. ఎందుకింత మూర్ఖంగా తయారైనాడో అని బాధ

పడేది... మా మామయ్య, నిశ్శబ్దంగా రోదించేవాడు. గంభీరంగా వుండేవాడు. ఆయన కొక్కదురలవాటు లేదు. బీడి,చుట్ట కాల్చడం, తాగటం కూడాలేదు. ఇప్పటికీ ఆయన ఓ బట్టల కొట్లో గుమాస్తాగ పనిచేస్తున్నాడు. ఆ జీతం తోటే వాళ్ళ మందులు, మాకులు ఇల్లుగడవటం... ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో నేను గర్భిణిని అవటం, పుట్టింటికి వెళ్ళటం - రావటం... నేను నా అత్తింటి విషయాలు పుట్టింట్లో చెప్పుకోలేదు. అక్కడ ఇంకా ముగ్గురు భారం వాళ్ళమీదుంది. వాళ్ళ చదువులు, పెళ్ళిళ్ళు నా గొడవ చెబితే బెదిరిపోతారని బాగానే వున్నానని చెప్పేదాన్ని.

నేను ఇంట్లో కాలక్షేపం కోసమంటు మొదలు పెట్టిన కుట్టుపని ఆదాయం బాగానే తెచ్చిపెట్టింది. క్రిస్మస్, సంక్రాంతి బట్టలు ఇబ్బడి, ముబ్బడిగా వచ్చేయి. ఆ తర్వాత పెళ్ళిబట్టలు... మా అత్తమ్మ నాకు కుట్టుపనిలో చాల సాయపడింది. చేతిపని చెయ్యటం, హుక్స్ కుట్టటం వచ్చిన డబ్బంతా ఆమెకే యిచ్చేదాన్ని! నాకు పాలు యిచ్చేది. పండ్లు తెచ్చేది. సొంత

కూతురులా చూచుకొనేది. బహుశ: మా ఆయనతో గడిపినదాని కంటే మా అత్తమ్మతోనే ఎక్కువ సమయం గడిపేను.

కృష్ణ నన్ను భార్య అని జీవిత భాగస్వామి అని ఎప్పుడు అనుకోలేదు. అతడేంచేస్తాడో నాకు తెలీదు. ఏం సంపాదిస్తాడో ఎక్కడికెక్కన్నాడో నాకెప్పుడు చెప్పలేదు. ఇంటికి వచ్చినప్పుడు భోజనం పెడితే తినేవాడు. తనతో నన్ను ఓ సినిమాకు కాని, పికారుకు కాని తీసుకువెళ్ళలేదు. ఇంట్లో వున్నా అతనునేను కలిసి పడుకొన్నదీ లేదు. తెల్లవారిండాకా టి.వి. చూచేవాడు. ఉదయం ఏ పదింటికే లేచి వెళ్ళేవాడు. మా అత్తమ్మ ఏదో బోధనలు చేస్తుండేది. వినిపించుకొనే వాడు కాదు. అతను లేచే సరికే మా మామయ్య షాపు కెళ్ళేవాడు. నేను అప్పటికే మిషను ఎక్కెదాన్ని... మా అత్తమ్మ చేస్తున్న బోధనలు వినిపిస్తుండేవి

నాకు ... 'ఆ అమ్మాయి ఏం పాపం చేసిందిరా! ఎందుకట్లా చూస్తావ్ పరాయి మనిషిలా! నీ పెళ్ళాం. అది. ఆ పిల్లతో ఓ మాటమంతీ లేదా? అనేది. మౌనంగా వుండే వాడు. మంచివాడో, చెడ్డవాడో, మూర్ఖుడోనాకు అర్థం అయేది కాదు. అసలు నేనెప్పుడు గర్భవతినైనానో నాకే తెలీదు... ఓ మూడు, నాలుగు సార్లు కలిసి గడిపామంటే!

బాబుని ఎత్తుకొని వచ్చినప్పుడు సంతోషించాడు రాజు... నాకెంతో ఆశ కలిగింది. నేను కాకున్నా నాపిల్లలైనా

తనని ఆకర్షించి యింటి పట్టున నిలుపుతారని. నమ్మాను. అదీ వమ్మయింది. ఇంకా ఇప్పుడు కొత్తగా చెప్పపెట్టకుండా ఎటో వెళ్ళటం ఓ రెండు రోజులుండటం - రావటం - రాత్రుళ్ళు ఇంటికి రాకపోవటం... అత్తమ్మ మామయ్య ఎంత చెప్పినా, కోపపడినా విననట్టే తనపని తాను చేసుకుపోయేవాడు.

బాబుకి రెండేళ్ళు నిండుతున్నప్పుడు అత్తమ్మ ఓ నిర్ణయం తీసుకొంది. బాబుని పుట్టింట్లో దించి రమ్మంది. ఆవిడ మంచితనం నాకెప్పుడర్థమైందంటే నేను పురిటికెక్కనప్పుడు 'అమ్మా సునీత! నీవు కష్టపడి కుట్టుపని చేసిన డబ్బులు ఇవి. మీ పుట్టింట్లో పురుడు పోసుకొన్న వారిని యిబ్బంది పెట్టకు అంటూ ఓ పదివేలు నా పెట్టెలో పెట్టింది. అందుల్లో నా మిషను పనివల్ల వచ్చింది సగం కంటే వుండదు. ఆమె గొప్పమనసుకి ఆశ్చర్యపడ్డాను.

'బెను! అంత మంచావిడ కాబట్టే పిల్లవాడికి తండ్రి తెలీకూడదని ఏదో దూరాలోచనతో బాబుగాడ్ని మా పుట్టింటికి పంపించింది. రాజుకి నయానా భయానా చెప్పి చూచింది.

మా అత్తమ్మ మామయ్య గొప్ప క్రమశిక్షణ గలవారు. ఇద్దరూ ఉదయమే లేవటం-స్నానసందెలు- పూజలు పునస్కారాలు చాలా పద్ధతిగా వుండేవారు. కాని ఆయనెందుకు అట్లా తయారయ్యేడో తెలీదు... మా ఇంటికి తరచు మా అత్తమ్మ అక్క కొడుకు వెంకట్రావ్ వస్తుండేవాడు. అతని భార్య క్యాన్సర్ తో మరణించింది. పిల్లలు లేరు. మనిషి చాల మంచివాడు. తనకున్న రెండెకరాల మాగాణిలో సేద్యం చేసుకొంటు వున్నంతలో గుట్టుగా జీవిస్తున్నాడు. మా అత్తగారి మనసులో ఏముందో నాకు తెలీదు... అతని గురించి చాలా గొప్పగా చెప్పేది... కృష్ణలో ఏ మార్పు రాలేదు. నీకు పెళ్ళయింది కాని ఏ ముద్దా ముచ్చట తీరలేదు. కనీసం నీవు వాడు కలిసి ఒక్కరోజు భోజనం చేయటం నేను చూడలేదు. ఆనందంగా అరగంట మాట్లాడుకోలేదు. తన కొడుకుని నీవు పుట్టింట్లో వదలి పెట్టినా వాడికి చీమ కట్టినట్లు లేదు. ఇక వీడితో నీకు ఇక ముందు కూడ సుఖం వుండదు. విడాకులు తీసుకో! వేరే పెళ్ళి చేసుకో! నీ బిడ్డ భారం కూడ నిన్ను చేసుకొనేవాడిదే!

అత్తమ్మ మాటలకు నేను అవాక్కయ్యాను. ప్రవంచంలో ఎక్కడయినా యిల్లాటి అత్తామామలుంటారా? కొడుకు ఎంత తాగుబోతైనా, జూదరైనా, తిరుగుబోతైనా, బలవంతంగానైనా కోడలితో కాపురం చేయిస్తారు, సర్దుకు పొమ్మంటారు. ఇట్లా చెబుతారా? నాకేమి అర్థం కాలేదు....

ఆమె నేను మనసులో అనుకొన్న మాటలన్ని పైకి అడిగేసింది. “నీ విట్లా అనుకోవటంలో తప్పులేదు. కాని నీకు వున్నది ‘ఒకే’ జీవితం... నిన్ను పట్టించుకోని, నీ ఉనికి గుర్తించని, నిన్ను ప్రేమించని వాడి కోసం జీవితాన్ని బలిపెట్టే కంటే నిన్ను వుప్పుల్లో పెట్టి పూజించే వాడికి నీ జీవితాన్ని అంకితం చెయ్యటంలో తప్పులేదు”.

ఆ తర్వాత అన్ని చకచక జరిగిపోయాయి. విడాకులకు కృష్ణ ఏమి అభ్యంతరం చెప్పలేదు. అసలు నేనున్నా లేకున్నా అతని జీవితానికి వచ్చిన నిండుదనమూ లేదు. లోటు లేదు... ఇట్లా వచ్చి అట్లా వెళ్ళాను అతని జీవితంలోకి. ఆ బిడ్డపైన అతనికి ఆసక్తి లేదు. మా అమ్మ నాన్నలకు ఏమి చెప్పిఎట్లా ఒప్పించారో అత్తమ్మ మామయ్య... గుళ్ళో నాకు వెంకట్రావ్ కి పెళ్ళి జరిగింది.... అత్తమ్మ వాళ్ళ ప్లాన్ తో వెంకట్రావ్ కర్ణాటకకి మకాం మార్చాడు. పొలాలని కౌలుకి తీసుకొన్నాడు. నేను

బాబుతో సహా వచ్చాను. బాబుకి ఊహ తెలిసేటప్పటికి వెంకట్రావే తండ్రి... మరో ఇద్దరు పిల్లలు కలిగారు... బంధువుల నీడపీడలు పడకుండా మా అత్తమామలు చేసిన ప్లాన్ ప్రకారం ఇక్కడ సుఖంగ, సంతోషంగ జీవిస్తున్నాం. అత్తమ్మ మామయ్య వస్తుంటారు అవుడప్పుడు. వచ్చినప్పుడల్లా ఏవేవో తెస్తారు. అత్తమ్మ తన బంగారం అంతా అమ్మి మరి కొంత దాచిన డబ్బుతో ఓ లక్షరూపాయలు తెచ్చి యిస్తూ ‘మా మనవడికి మేమింత కంటే యిచ్చుకోలేం! ఆ వున్న ఇల్లు ఒక్కటే కడుపున బుట్టినందుకు వాడికి ఇవ్వాలి కదా! వుంచుకొన్నా అమ్ముకొన్నా వాడిష్టం... వాడిలో ఏం మార్పు రాలేదు. ఎవరినో తెచ్చి పెట్టుకున్నాడట... చిన్న పిల్లాడైతే తిట్టి కొట్టి చెప్పొచ్చు. అంత పెద్దాడికి ఏం చెబుతాం... ఎంతో మంచి మంచి మాటలు,

నీతులు చెబుతూ పెంచాను. పెడచెవిసబెడితే ఏం చేస్తాం... నీవు అక్కడే వుంటే ముసలి వాళ్ళమైన మమ్మల్ని కనిపెట్టుకొని... మాకు సేవలు చేస్తూ నీ జీవితాన్ని ఈడ్వాల్సి వచ్చేది. మా కోసం కాదు నిన్ను మా ఇంటికి తెచ్చుకొన్నది... వేంం బుద్ధిహీనుడ్ని కని వాడి ద్వారా నీ జీవితాన్ని నాశనం చేసాం. తెలిసో తెలియకనో! అందుకే నీ బతుకుని బాగు చేయవలసిన బాధ్యత మా మీదనే వుందని ఇటువంటి నిర్ణయం

తీసుకొన్నాం. అంది. ఇప్పుడు ఈ ఇల్లు వాకిలి నాది, నా సామాను నా యాజమాన్యం. నా పిల్లలు - నా భర్త నా కిచ్చే విలువ, ప్రేమ ఇదంతా అనుభవినస్తా జీవితమంటే ఇట్లా వుంటుందా అనిపిస్తోంది! నేను ఏది వండినా వెంకట్రావ్ యిష్టపడతాడు. ఏ చీర కట్టినా ఎంత బావున్నావు అంటాడు... గంటల కొద్ది వ్యవసాయపు పనుల మాటలు లోకాభి రామాయణం మాట్లాడతాడు. ముగ్గురు పిల్లలు ఆయనకు ప్రాణం. తన మొదటి భార్య ఫోటోని మా బెడ్ రూమ్ లోనే పెట్టుకొన్నాడు. నేనందుకు ఈర్ష్య పడను. ఎంత గొప్పగ మనుషులను ప్రేమించే గుణం లేకపోతే ఓ మనిషి ఇట్లా ప్రవర్తించగలడు. ఇన్నేళ్ళల్లోను నా మొదటి పెళ్ళి తాలూక స్మృతులు తీపి గుర్తులు ఏమైనా వుంటే అవి అత్త మామలే... పెద్దోడ్ని ఎప్పుడు నేను అతని బిడ్డగా గుర్తుపెట్టుకోలేదు.... శాంత చెప్పటం ఆపింది.

రాధ వింతగ చూస్తూ శాంతవైపు “అ న్యాయమూర్తులు - వచ్చినపుడు ఈ సారి చెప్పు... కాళ్ళకు నమస్కరించాలి”. అంది.

అలల తప్పెట్ల మోతలు

డా॥ కత్తి పద్మారావు

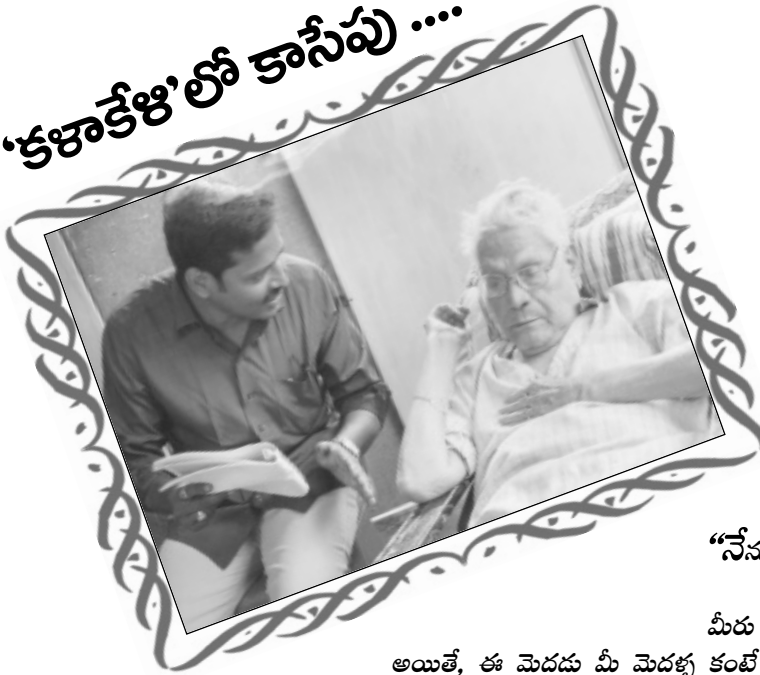
9849741695

కడలి అలల్లో సవ్వడిలా ఆ స్వరం
 అనంత భావాలను మోసుకొస్తోంది.
 నదులు ఉరవడిగా పారుతున్నప్పుడు ఒక ధ్వని
 సన్న పాయగా ప్రవహిస్తున్న ఏటి నుండి
 ఎవరో పాట పాడినట్లు
 మనుషులు అవసరాల కోసం
 మాట్లాడుతున్న ఈనాడు
 నిర్మలమైన సవ్వడి
 నిజమే! మాట ఒక కావ్య స్వరూపమే
 ప్రతి ఊనిక, ఒక జీవన సౌరభమే
 జీవితం లోతైనదైతే
 ఆ స్వరాల్లో గాఢాసప్తశతులుంటాయి.
 అవును! ఆ కుండ బొర్లించే ఉంది.
 సన్నని చినుకుల నుండి సన్నాయి రాగం
 శ్రుతి పేయమైన గానం,
 మెదడును ఆత్మీయతత్వంలోకి తీసుకుపోయే
 ఒక లయ
 అవును! చిన్నప్పుడు
 తెల్లవారు జామునే
 సముద్రంలో ఉదయించే సూర్యబింబం కోసం
 వెళుతున్నప్పుడు
 దారి పొడవునా సరివి చెట్లు
 గుంపుగానం చేసేవి
 సూర్యోదయం జరుగుతున్నప్పుడు
 సముద్రం ఆహ్వానిస్తూ
 అలల తప్పెట్ల మోతలు
 అవును! ప్రకృతంతా ఏదో లయలో పలుకుతోంది.
 మనుష్యులు తమ స్వభావాల నుంచి
 కఠినంగానే కదులుతున్నారు.
 మాటల్లో గర్జనలు
 సౌరభాల్లేని పూలలా
 ఎండిన ఆకులు రాలిన చప్పుడు
 చెవికి ఎప్పుడో కాని
 ఓ కమ్మని మాట వినిపించడం లేదు
 జ్ఞానం కోసం ఆత్మత
 జిజ్ఞాసతో నిండిన సంబోధన
 సంస్కారయుతమైన కుదుపు
 ఏవో పాదాల అందెల చప్పుడుతో
 నడిచి వస్తున్న చప్పుడు...

అవును! నక్షత్రాలు మాట్లాడవని ఎవరన్నారు?
 విమానయానంలో
 మన కిటికీల దగ్గర దాక
 మబ్బుల గుంపులు
 అవన్నీ ముచ్చట్లాడుతూ
 కదులుతూనే ఉంటాయి కదా!
 ప్రకృతికి, శ్రుతికి, లయకి
 ఒక అనుసంధానం,
 నిజమే! చినుకులు పడుతూ ఉంటేనే
 బావుంటుంది.
 అవి ఆగిపోతేనే బాధ.
 చినుకు చినుకుకు
 ఆకుల చిరు నవ్వులు
 ఆ క్రోటను మొక్కలు
 తమలో వున్న రంగుల వికాసాన్ని
 ఉజ్వలింపజేస్తున్నాయి.
 ఆ వేప చెట్టు చిన్ని చిన్ని ఆకులు
 చిరుతాళాలు మ్రోగిస్తున్నాయి.
 కొన్ని పాటలు అంతే
 వినిపిస్తూనే ఉండాలి కదా!
 చిన్నప్పుడు పెదనాన్న చెప్పిన
 గొలుసు కథలాగా!
 అదో గాఢాసప్తశతి
 జీవితమే ఒక ముగింపు లేని పాట సుమా!

‘కళాకేళి’లో కాసేపు

**అవధానుల మణిబాబు,
99481 79437**

“నేనూ మీరు నడిచే భూమిపైనే నడుస్తున్నాను.

మీరు పీల్చిన గాలినే పీలుస్తున్నాను.

మీరు చూస్తున్న వెలుగునే పంచుకుంటున్నాను.

అయితే, ఈ మెదడు మీ మెదళ్ళ కంటే ముందునుండీ పనిచేస్తోంది అంతే తేడా.

ఇక వయసంటారా? అది ఎవరిది వారిదే. దీనిని తగ్గించలేం. పెంచనూలేం.

అందుకే పలకరించేప్పుడు నమస్కరించడం కంటే మీ హస్తస్పర్శ నాకెక్కువ అనందాన్నిస్తుంది. ఇవీ, తొంభై వసంతాల సాహితీ వసంతులు డా. అవంత్య సోమసుందర్, పిఠాపురంలోని వారి స్వగృహంగా నమస్కరించినపుడు అన్న మాటలు.

ఒక ప్రత్యేకమైన ప్రశ్నావళిని సిద్ధం చేసుకోని కారణంగా అప్పటికప్పుడు అడిగిన ప్రశ్నలు, వెలిబుచ్చిన సందేహాలకు వారి ఆరోగ్యం సరిగా లేకపోయినా ఎంతో అప్యాయంగా సమాధానమిచ్చారు. తన జీవన రేఖలన్నిటినీ ఇప్పటికే మొదటి భాగాన్ని “కళలు-కన్నీళ్ళు”గా రెండవ భాగాన్ని “పూలు-ముళ్ళు”గా మన ముందుంచిన ఈ సాహితీస్రష్టతో జరిగిన సంభాషణను వివిధ సందర్భాలలో వారి పుస్తకాలలో, ఇంటర్వ్యూలలో వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాలతో అన్వయిస్తూ, పాఠకులకు అందజేయడమే ఈ వ్యాసం యొక్క ఉద్దేశ్యం.

◆◆◆

పరిశోధకుల భిన్నాభిప్రాయాలు : ప్రాచీన కవుల కలాలు, ప్రాంతాలు, అలాగే కొన్ని గంధ్రాల రచయితల గురించి పరిశోధకుల అభిప్రాయాలు భిన్నంగా ఉన్నాయి. ఈ విభేదాలకు కారణమేమై ఉంటుందని అడిగినప్పుడు ఎంతటి లబ్ధిప్రతిష్ఠలైన పరిశోధకులయినా, శాస్త్రకారులయినా ఒక విషయాన్ని గురించి సమాజానికి ప్రకటించదలచుకున్నప్పుడు ఖచ్చితమైన ఆధారాలను చూపాలని, లేకుంటే, తాత్కాలికంగా ఆ వ్యక్తిపై గల విశ్వాసంతోనో లేక గౌరవంతోనో అతని ప్రతిపాదన అంగీకరింపబడినా అనంతర కాలంలో మళ్ళీ

ప్రశ్నలు తలెత్తి వారు చేసిన ఇతర పరిశోధనల ఫలితాలపై కూడా విశ్వసనీయత సన్నగిల్లుతుండన్నారు. కొందరి విషయంలో సరైన ఆధారాలు లేకున్నా ఆ శాస్త్రకారుని శిష్యుణ్ణం/ అనుయాయులు ‘అంతరుద్ఘోషం’ అని భావించి అనుసరించినా, ఇతర వర్గాలు వాటిని విస్మరిస్తాయన్నారు.

ఆశ్వాసాంత గద్యంలో కవులు వారి వ్యక్తిగత విశేషాలను, సాహిత్య కృషిని అందజేసిన దృష్ట్యా, వాటిని సాహిత్య చరిత్రకు అత్యంత ఆవశ్యకంగా మనం పరిగణించాలని, కవి కాలాదులకు సంబంధించిన విచికిత్సలు ఏర్పడినపుడు ఇవి ఎంతగానో ఉపకరిస్తాయని, అందుకే, సాహిత్యంతో పాటు వాటికీ సమానమైన ప్రాధాన్యత నివ్వాలని అభిప్రాయపడ్డారు.

అగ్ర తాంబూలం:- తెలుగు సాహిత్యంలో తిక్కనదే అగ్రస్థానమన్నారు సోమసుందర్. నాటకీయత ప్రధాన బలంగా సాగిన వారి శైలిని అనంతర కవులు కనీసం అనుకరించలేకపోయారని, నాచన సోమన కొంతవరకు కృతకృత్యుడు కాగలిగాడని చెబుతూ తిక్కన లేనిదే తెలుగు కవిత్వం లేదని పునరుద్ఘాటించారు.

భావితరాలకు అందని భాషా సౌందర్యం:- నేటి

తెలుగుభాష బోధన - పరీక్షలలో ఉత్తీర్ణతే ధ్యేయంగా సాగుతోంది. సాహిత్య విద్యార్థులు సైతం పద్యాలను బట్టివేస్తున్నారు. అధ్యాపకులు యథాతథంగా అర్థవివరణ చేస్తున్నారు కానీ, విద్యార్థులలో వివేచన కలిగించటానికి, అంతర్దీనంగా గల కవిహృదయాన్ని అవగతం చేసుకోవటానికి ప్రయత్నం జరగటంలేదు. ఈ విషయాన్ని ప్రస్తావిస్తూ ప్రస్తుత స్థితిలో మార్పు వచ్చినప్పుడే భాషా మనర్వికాసం సాధ్యమవుతుందన్నారు.

అందుకు ఉదాహరణనిస్తూ 'చేర్చుకొని నిడ్డ చిన్నిజాబిల్లిచే, సింధూరతిలకంబు చెమ్మగిల్చిన. నువనిషత్తులు బోటులై యోలగింప వెలయుగాత!" పద్యంతో చక్కని సమన్వయం చేశారు. ఈ పద్యంలో ఉష్ణ గుణానికి ఉద్దీపన కలిగించే సింధూరం శీతల తత్వానికి ప్రతికగా నిలిచే చంద్ర వంకలో ఒదిగేటప్పటికి చెమ్మగిల్చినట్లు కవి వర్ణించాడు. "మను చరిత్రము"లో ఇష్టదేవతా వందనములోని పై పద్యంలో పెద్దనార్యుని చమత్కృతి వ్యక్తమవుతుంది. పాఠ్య ప్రణాళిక పరిధి దాటి ఇలాంటి విషయాలు కళాశాల, స్నాతకోత్తర స్థాయిలో విద్యార్థులకు బోధించాలన్నారు.

సామాజిక స్వరూప స్వభావాల వాహిక గా సాహిత్యం:- సాహిత్యాన్ని ఆ రచనలో పేర్కొనబడిన కాలము నాటి సామాజిక పరిస్థితులు, భౌగోళిక పరిసరాలు, రాజకీయ ఆర్థిక, స్థితిగతులు వీటన్నిటిని భవిష్యత్ తరాలకు తెలియజేసేదిగా ఆనాటి కవులు రూపొందించారు. అందుకు అందమైన ఉదాహరణగా "పాండురంగ మాహాత్మ్యం" లోని ఈ పద్యాన్ని పేర్కొన్నారు సోమసుందర్.

గంగా సంగమ మిచ్చగించునె మదిన్ గావేరి దేవేరిగా నంగీకార మొనర్చునే యమునతో నానందముంబొందునే రంగత్తుంగ తరంగ హస్తముల నారత్నాకరేంద్రుండు నీ యంగంబంటి సుఖించునేని గుణభద్రా తుంగభద్రానదీ!

నదులన్నీ సముద్రంలో సంగమించడం పరిపాటి. అయితే తుంగభద్రానది సాగరం వరకూ సాగకుండా కృష్ణలో కలుస్తుంది. భౌగోళికమైన ఈ దృగ్విషయాన్ని కావ్యంలో పొందుపరచిన రామకృష్ణుని ప్రతిభకు తారాణంగా పై పద్యం ఆంధ్ర సారస్వతంలో శాశ్వతంగా నిలుస్తుందన్నారు.

అలాగే, నాటి చరిత్రను తెలియజేసే కావ్యంగా క్రీడాభిరామాన్ని కూడా పేర్కొంటూ, ఇది అంతటి ఉత్కృష్ట కావ్యమని చాలాకాలం 'వీధి' అనే వర్గీకరణకు సంబంధించిన

దీని ఔన్నత్యాన్ని ఏదో సందర్భంలో శ్రీ శ్రీ చెప్పేవరకు తాను గుర్తించ లేకపోయానన్నారు. ఈ వాస్తవ కావ్యం నాటి కార్మిక స్త్రీ, మేదరి స్త్రీ, చాకలి, దొమ్మరి ఇలా వేర్వేరు వృత్తులు, వ్యక్తులతో పాటు కోడిపందాల వంటి వినోదాలనూ వర్ణిస్తూ నాటి ప్రాచీన సమాజాన్ని మన ముందుంచుతుందన్నారు.

పాత - కొత్త:- పాతదంతా అనుసరణీయమనో, కాదనో తేల్చి చెప్పలేమని, ఈ విషయంలో మనం క్షీర, నీర న్యాయాన్ని పాటించాలన్నారు. నాటి ప్రబంధాలలో కమలాలను, తామరలను, సూర్య చంద్రులను ఇలా అనేక అంశాలను పదే పదే పోల్చుతూ చేసిన వర్ణనలు కనిపిస్తాయి. ఈ ఉపమానాలలో పొసగనివీ ఎన్నో ఉన్నాయి. ప్రాచీన సాహిత్యంలో అలాంటి దృష్టాంతాలను పేర్కొంటూ వాళ్ళు వ్రాసిన విషయాలలో మనం మనకు అర్థమైనవి మాత్రమే పదే పదే చర్చించుకుంటూ మిగిలినవి

ఈ వాస్తవ కావ్యం నాటి కార్మిక స్త్రీ, మేదరి స్త్రీ, చాకలి, దొమ్మరి ఇలా వేర్వేరు వృత్తులు, వ్యక్తులతో పాటు కోడిపందాల వంటి వినోదాలనూ వర్ణిస్తూ నాటి ప్రాచీన సమాజాన్ని మన ముందుంచుతుందన్నారు.

విస్మరిస్తున్నాం. ఇందుకు కారణం మన పరిమిత జ్ఞానం. ఒకే విషయాన్నిపట్టుకుని వేలాడుతున్నాం. వాళ్ళు తెలిసి వ్రాసారు, మనం తెలియక విడిచి పెడుతున్నాం అని వ్యాఖ్యానించారు.

ఈ సందర్భంలో చాలా దశాబ్దాల క్రితం వారన్న "పద్యంలో కొత్త పలుకుబడి అవకాశం లేనంతగా పీచుపీచుగా అయిపోయింది. గణ పూరణం ప్రధానమై భావం వక్ర మార్గం పడుతోంది. నవీన భావనకది పనికిరాదు" అనే అభిప్రాయాన్నే మళ్ళీ వ్యక్తం చేశారు.

కవి - సంస్కారం:- " ఈ తరంలో తప్పిదాలను హుందాగా అంగీకరించడం, అలాగే, పెద్దల సూచనలను అమలు చెయ్యడం లోపించింది" అంటూ పదేళ్ళ క్రితం జరిగిన సంఘటనను గుర్తుచేసుకున్నారు. "ఒక సభలో ప్రముఖ వండితుడొకడు విషయాన్ని తనకు నచ్చిన రీతిలో వ్యాఖ్యానిస్తున్నాడు. నా కన్నా చాలా చిన్నవాడు. సాధికారంగా నీది తప్పు అని చెప్పగలిగినా నెమ్మదిగా దగ్గరకు పిలిచి, మీరన్నది సరికాదేమో? దాని అర్థం ఇదేమో? అన్నాను - సరి చేసుకుంటాడని, దానికి అతను ఏమాత్రం లక్ష్య పెట్టకుండా "మాద్దాం లెండి." అన్నాడు. ఇక ఉండ బట్టలేక చివాట్లు పెట్టడం జరిగింది. దానితో అది మరో సభగా, రభసగా మారింది. చివరకు మరొక పెద్దాయన జోక్యం చేసుకుని అతడిని తీవ్రంగా మందలించి 'సోమసుందర్ గారన్నది సత్యం' క్షమాపణ కోరండి అని హితవు చెప్పారు.

ఇవన్నీ ఎందుకు చెబుతున్నానంటే తన ప్రతిభా పాండిత్యాల పట్ల ఆత్మ విశ్వాసం తప్పనిసరి, కాదనను. కానీ అదే రంగంలో

ముందుతరం వారు సూచన చేసినపుడు ఆ దిశలో మరింత పరిశోధన, కృషి జరిపినపుడే లోపనివారణ సాధ్యమవుతుంది” అంటూ సూచన చేసారు.

సోమ సుందర్ - సంగీతం:- వారి బాల్యంలో అత్యంత సాన్నిహిత్యంతో వ్యవహరించిన మహానుభావులు ప్రసిద్ధ వైణికులు తుమరాడ సంగమేశ్వరశాస్త్రి గారు వారింటికి దగ్గరలో ఉండేవారట, శాస్త్రిగారి అవసాన దశలో సోమసుందర్ తల్లిగారు వారికి సేవ చేయమని తరచూ పంపేవారని జ్ఞప్తికి తెచ్చుకున్నారు. శాస్త్రిగారు వీణను “అమ్మ” అనే వ్యూహించేవారని, అంత్య దశలో సోమసుందర్ గారిని పిలిచి “అమ్మను (వీణను) తీసుకు రా రా, జాగ్రత్త , ఎత్తేస్తావు సుమా” అన్నారుట. కళాకారుడు కళతో అట్టి తాదాత్మ్యాన్ని పొందగలిగి, కళారాధనే జీవన పర్యంతం శ్వాసగా భావించినప్పడే చరిత్రలో స్థానం పొందగలరన్నారు.

ఈ సందర్భంలో మనం సోమసుందర్ సంగీత ప్రియత్వాన్ని, ఆ కళపై వారి పరిశోధనను కొంత చర్చించుకోవాలి. బాల్యంలో వీరు కపిలవాయి రామశాస్త్రి గ్రామఫోను పాటలు విని అనుకరించి ఆలపించేవారు. “గాన కళ” సంగీత వత్రికకు గౌరవ సంపాదకత్వం పహించడమే కాక, వీరు సంగీతంపై వ్రాసిన 50 వ్యాసాలను అందులో ప్రచురించారు. తరువాత ఆ వ్యాసాలు “హంసధ్వని”పేరిట వెలువరింపబడి, ఎందరో హిందుస్థానీ, కర్ణాటక సంగీత వేత్తల జీవనవిశేషాలను అద్భుతంగా ఆవిష్కరించాయి. అలాగే, వారి భావగీతాలన్నీ “మనస్సంగీతం”గా గ్రంథస్థం చేసారు.

ఉత్తమ కవిత్వమంటే:- ఎవరు రాసినది ఓజస్వంతంగా ఉండి, మననం చేసే కొద్దీ కొత్త రుచులు కలిగిస్తూ ఉంటుందో - అదే ఉత్తమ కవితంటారు సోమసుందర్. మొదటి సారిగా చదువుతున్నప్పుడే పేలవంగానో, వెకిలిగానో, అశ్లీలంగానో తోచి, ఆకర్షవంతంగా ఉండని కవిత, పాఠక హృదయం లో స్పృతి రేఖల్ని విస్మరింప చేయలేదని, ఏది చదువరి హృదయంలో, అతని సంస్కారంలో అంతర్భాగం కాలేదో అది శక్తివంతమైన కవిత ఎన్నటికీ కాజాలదని వారి అభిప్రాయం.

కేవలం వైచిత్ర్యో చమత్కారాన్ని కలిగించే కవిత విషయంలో - అది కలిగించే భావనా తరంగాలూ అల్ప పరిధిలో అంతమవుతాయి. ఉత్తమ భావ మధురమయిన కవిత, చదువరి

మనస్సులో స్థిరనివాసం ఏర్పరచుకుంటుందని చెబుతూ కవితా రచనలో సంవిధానం, భావ పరిమళం లోపిస్తే అది గుణరహితమవుతుందంటారు. ఒక్క మాటలో, ఏం చేసినా కవితా మయంగా ఉంటే కవిత్వమే అన్నది వారి సిద్ధాంతం.

కవిత్వం - శబ్ద సౌందర్యం:- కవిత్వంలో పదాల పోహళింపు విషయానికొస్తే - కవి ఫలనా పదాలు వాదాలి, ఫలనా పదాలు వాడకూడదు అనేది చర్చనీయాంశం కాకూడదని, ఆయా సందర్భాన్ని బట్టి అనుభూతిని బట్టూడా చేయడానికి అర్హమైన పదాలుగా కవికి తోచిన వాటిని ఎన్నిక చేసుకుంటూ ఉంటాడనీ, తాను ప్రయోగించే ప్రతి పదాన్నీ కవి సమానమైన ఆదరణతో ప్రయోగిస్తాడంటారు సోమసుందర్.

కవి - సామాజిక బాధ్యత:- “ఏ కవి అయినా తాను

బ్రతికే కాలానికి ప్రతినిధిగా ఉంటాడు. గతం, భవిష్యత్తుల మధ్య వంతెనలా ఉండాలే గానీ అటో ఇటో పారిపోవడం కవి కర్తవ్యం కాదు. వర్తమానంలో నుంచే ప్రజల్ని మేలుకొల్పాలి. అది మూడు కాలాలకీ అతీతంగా ఉండే కాంతి రేఖ. దానిని ఏ కాలానికీ బంధింపజాలము.

సమాజాన్ని కేవలం రచనల ద్వారానే సముద్ధరించగలమన్నది - దురాశ. అయితే మనలాగ ఆలోచించే కొద్ది మంది మనస్సుల్లో మన రచనలు చిరవాసం కల్పించుకొని వారి ఆలోచనలకీ ఆశలకీ దీప్తి కలిగిస్తే చాలు.

అలాగే, సమాజరుగ్మతల్ని సామాజికులే పరిష్కరించుకోవాలి. సామాజికులలో కవి భాగస్వామి, ఆ సామాజిక మహా క్రతువుకు కవి ఋత్విక్కు ఐతే చాలు” ఇవన్నీ “సాహిత్యంలో సంశయ కల్లోలం” గ్రంథంలో 3 దశాబ్దాల పూర్వం సోమసుందర్ వ్యక్తంచేసిన అభిప్రాయాలు. “కవి ఎప్పుడూ తన రచనలో సమాజాన్ని విడిచి పెట్టరాదు. అలా చేస్తే సమాజం కూడా ఆ కవిని విస్మరిస్తుంది” అన్నది నేటికీ ప్రతి రచయితకూ సోమసుందర్ పదే పదే సూచించే సూత్రం.

వారి 14వ యేట రచనా వ్యాసంగాన్ని ప్రారంభించిన తర్వాత రాయకుండా గడిపిన క్షణాలన్నిటినీ విషమియలుగా భావించే ఈ శతాధిక గ్రంథకర్త సాహితీక్షేత్రాన వారి కృషీవలత్వం మరింతగా నిరంతరాయంగా సాగించాలని ఆశిద్దాం.

“కవి ఎప్పుడూ తన రచనలో సమాజాన్ని విడిచి పెట్టరాదు. అలా చేస్తే సమాజం కూడా ఆ కవిని విస్మరిస్తుంది” అన్నది నేటికీ ప్రతి రచయితకూ సోమసుందర్ పదే పదే సూచించే సూత్రం.

ప్రకృతి ప్రకోపం

ఆ మనసుకిటికీ తలుపులు మూసుకోవు

తీరిక దొరికినపుడా కిటికీ సాయంతో - బయటి ప్రపంచవీక్షణం!

ఆ గది తలుపులు తెరచుకోవు - తెరచుకోవుగాక తెరచుకోవు

ఆకు పచ్చని మామిడి తోరణాల అలంకరణలు -

ద్వారాలకు, గోడలకు వేలాడుతూ పసుపుపచ్చని బంతిపూల దండలు-

పసుపు పారాయణంతో, గడపలు, పడతుల పాదాలు.

కుంకుమ బొట్టులతో వాకిళ్లు, నుదుట కుంకుమల్తో ముతైదువులు-

రంగురంగుల కాగితాలు, గాలిబుడగల ఆమర్పులో -

జీవిత వివిధ దశలు తెల్పుతూ

- ఎలక్ట్రికల్ వర్షువారి

వెలుగులు -

సంప్రదాయమంటూ -

తగిన వేషధారణతో అటువైపు

ఇటువైపు బంధువులు -

హడావిడిగా తిరుగుతూ -

పలకరించుకుంటూ,

పరిహాసాలు చేసుకుంటూ

స్నేహితులు-

పరిణయ సంబంధ సన్నాయి,

తదితర వాయిద్యాలు

లయబద్ధంగా, గతిక్రమంలో

యిస్తున్న సంగీతం -

ఎర్రెర్రని పూలతో రీవిగా నిలబడ్డ దొరిసెన

చెట్లకావల.

లేలేత మామిడి చిగుళ్ళుతిని గొంతును

సరిచేసుకున్న

కోయిలమ్మల కుతూహలంపాటల సెమ్మె-

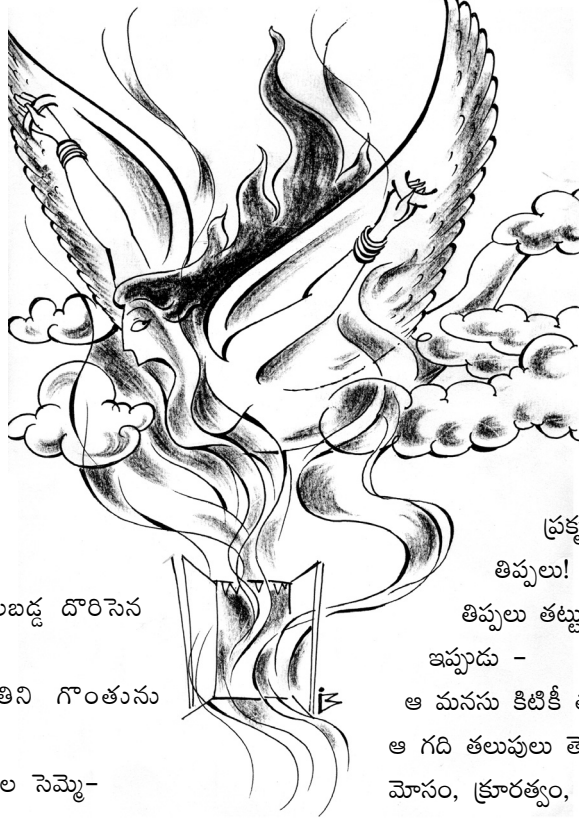
పై అన్నింటిని కాదనుకొని -

పదుచుదనం పలవలరింతల్లో

సౌందర్యపు అహంకారం తలకెక్కి -

శృంగారపు ఊహాల రథం మీద -

తారసపడ్డ పురుషుడి సారథ్యంలో

-డా॥ నాగినేని భాస్కరరావు

9581291736

కట్టుబాట్ల గీతలు దాటి

కటుంబ పెద్దల తలలను మోది

స్వార్థం తలపులనూది

ఊహించని జీవనంలోకి వచ్చిన వనిత!

అతిత్వరలోనే మోసపుట్టుచ్చులో

చిక్కుకున్నానని గ్రహించిన

లలన!

'ఉంపుడుగత్తె' ముద్రనుండి -

పెనం నుండి పోయ్యిలోకి

పడ్డట్టు -

ఈగ సరాసరి సలసలకాగే

పాయసంలోకి దూకినట్టు -

చర్మం చరిస్తూ వ్యాపారానికి

వనిత తరలింపు.

విలువైన వివాహ వ్యస్థను

వదలిన పాపానికి -

ప్రకృతికి ప్రతీకైన పడతి పడ్డది అనేక

తిప్పలు!

తిప్పలు తట్టుకుని - ధైర్యం రెక్కలు విప్పింది

ఇప్పుడు -

ఆ మనసు కిటికీ తలుపులు మూయబడ్డాయి

ఆ గది తలుపులు తెరచుకుని తనువు తుద్రుమన్నది

మోసం, క్రూరత్వం, మత ఛాందసత్వం, హిపోక్రసీ,

పదుపువృత్తి - శృంఖలాలు తెంచుకుని -

మరోతోడు దొరికిన ఆ తనువు అతని కోసం

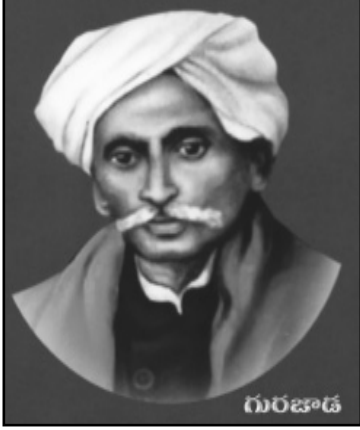
తెగించింది

చలం ఆలోచనల పర్వం దాటి -

మిగిలిన తన జీవన స్వరాన్ని పలికించటానికి!

ప్రపంచ సాహిత్య

వినీలాకాశంలో సూరీడు

“పనిమీదనే నాకు ధ్యానం, పరిపూర్ణ విశ్వాసం పనిపాటా లేకుండా బాగు పడాలనుకునేవాళ్ళ మీద నాకు సానుభూతి ఉండదు. (యిటువంటి వారు కోకొల్లలు) నిరంతరం పని చేయడం నాకొక అలవాటు. పనికి పనే పరమావధి - ఫలితం మాట తరువాత” ఇది గురజాడ వారి ఆలోచనా స్రవంతి - తన ఆరోగ్య పరిస్థితి, ఆర్థిక పరిస్థితి అనుకూలంగా లేకపోయినప్పటికీ వజ్ర సంకల్పంతో తన జీవిత ధ్యేయాన్ని పై విధంగా ఉద్ఘాటించారు.

- పత్తి సుమతి

8790499405

“మహాకవి గురజాడ ‘కన్యాశుల్కం’ కన్నా గొప్పవాడు... అతని ‘విజన్’ ఉన్నతమయినది.. అంతలోతుగా పరిశీలించిన రచయితలు ప్రపంచలోనే అరుదు” - ఈ మాటలన్నది ప్రముఖ రచయిత చలం గారు

“ చెట్టపట్టాల్ పట్టుకొని
దేశస్థులంతా నడవవలెనోయ్!
అన్నదమ్ముల వలెను జాతులు
మతములన్నీ మెలగవలెనోయ్” వంటి స్ఫూర్తినిచ్చే

కవితా చరణాలు గురజాడ సాహిత్యం నిండా కన్పిస్తాయి.

అనేకానేక సందర్భాలలో ఆ మహాదార్శనికుడు అన్న బంగారు మాటలు గుర్తు తెచ్చుకొని మన మనస్సుల్లో ఉన్న మురికిని కొంచెమైనా శుభ్రం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నిద్దాము.

“పనిమీదనే నాకు ధ్యానం, పరిపూర్ణ విశ్వాసం పనిపాటా లేకుండా బాగు పడాలనుకునేవాళ్ళ మీద నాకు సానుభూతి ఉండదు. (యిటువంటి వారు కోకొల్లలు) నిరంతరం పని చేయడం నాకొక అలవాటు. పనికి పనే పరమావధి - ఫలితం మాట తరువాత” ఇది గురజాడ వారి ఆలోచనా స్రవంతి - తన ఆరోగ్య పరిస్థితి, ఆర్థిక పరిస్థితి అనుకూలంగా లేకపోయినప్పటికీ వజ్ర సంకల్పంతో తన జీవిత ధ్యేయాన్ని పై విధంగా ఉద్ఘాటించారు. ప్రపంచ మానవుని మనుగడ కోసం కావలసిన మార్గదర్శక రచనా సృష్టిని మనకి వదలి యాభై

మూడేళ్ళకే కన్నుమూసారు.

“ అన్నిటికంటే జాలి గొప్పది. మానవులను, ప్రాణులను ప్రేమించాలి. ప్రపంచాన్ని ప్రకృతిని కరుణాదృష్టితో వీక్షించాలి. ఇది సాహితీపరులకు అతి ప్రధానం : ఉత్తమ భావుకత్వానికి పరిపోషకం ...” ఇవి మన గురజాడ వారి మానవీయమైన మాటలు...

“ నా అదృష్టం మెట్టిదో కాని నాకు పరిచయం కలిగే ప్రతి మనిషి వేలలో యెన్నదగిన వాడై ఉంటాడు. కోట్లలో యెన్నదగిన వాడై ఉంటాడు, - అని అప్పారావు గారే ఒక సందర్భంలో చెప్పి పరవశించి పోయారు.

మహానీయుడు కారల్ మార్క్స్ కి ఏంగెల్స్, జెన్నీమార్ప్ దొరికినట్లుగా మన గురజాడకు అత్యంత ప్రీతిపాత్రులైన కుటుంబ సభ్యులే కాక - ముక్కుపచ్చలారని పసితనంలోనే గిడుగు పిడుగు (రామమూర్తి) దొరికారు.

విజయనగరం మహారాజు వారి ఆంగ్ల కళాశాల ట్రిన్సిపాల్ సి.చంద్రశేఖరశాస్త్రి గారు గురజాడలోని విజ్ఞతను గమనించి తమకు అత్యంత ప్రీతిపాత్రుడైన శిష్యుడిగా స్వీకరించారు. కలకత్తాకు చెందిన డాక్టరు శంభు చంద్రముఖర్జీతో గురజాడ (ఇరవై ఒకటవ యేట) పరిచయం ఏర్పడింది. స్నేహంగా మారింది. అన్నింటికంటే మీదు మిక్కిలి సాటిలేని మేటి విజయనగర మహారాజు ఆనందగజపతికి

ప్రేరణ - మార్పు

అక్కడ,
 ప్రేరేపించే వస్తువు
 ఉన్నప్పుడే కదా చైతన్యం!
 నిత్యనూతనంగా ఉండడానికి ప్రయత్నం
 లేకుంటే,
 అంతా స్తబ్ధమే - నిశ్చలమే
 ఏదో కొంత చలనముంటేనే కదా
 ఎంతటి స్తబ్ధమైనా
 ఎప్పటికైనా పేలబోయే శబ్దమవుతుంది!
 ఆకలో - ఆనందమో
 ఆర్థికమో - హార్థికమో
 ఏదో జరిగితేనే కదా
 శిల అయినా శిల్పంగా మారేది
 సుఖం గురించే కదా నీ ఆలోచనంతా

కష్టాలు వస్తూనే ఉంటాయి మరి
 నీ ఆనందాల పగటి వెలుగులన్నీ
 లీనమయ్యే కదా చీకటి చిక్కబడ్డది
 భయమెందుకులే
 రేపటి ఉషోదయానికి
 భూమి భ్రమిస్తూనే ఉంటుంది సహజంగా

పిట్ట సాంబయ్య
 9849674768

ఇది వాస్తవమే కదా!
 కనబడకుండా,
 వినబడకుండా పోయేవాటికై గదా
 సదా భూతద్దమై ఆరాటం
 నిరంతరం నడుస్తున్న పోరాటం
 మానసికమో - శారీరకమో
 సామాజికమో - రాజకీయమో
 ఏదో ఘర్షణ,
 సంఘర్షణ జరిగితేనే కదా
 ఆలోచనలకు రెక్కలాచ్చి
 ఆకాంక్షలు బలీయమై
 మార్పు అనివార్యమయ్యేది!

అత్యంత ఆపుడయినారు మన గురజాడ.

మన యిప్పటి సాహిత్య ప్రపంచం అనేక శకలాలు - శకాలుగా ముక్క చెక్కలై ఎవరికి వారే మడులు, గడులు, గుడులు, తడకలు, కట్టుకొని నిర్బేద్యమైన కాంక్రీటు, గోడలు మధ్య ఉక్కిరి బిక్కిరి అయిపోతున్నారు.

ఎలక్ట్రానిక్ మైక్రోసోఫ్ పెట్టి వెతికినా క్రాంతిదర్శిని కానరావడం లేదు - ఇప్పటి మన సాహితీ ప్రపంచం. ఈ క్రింది విధంగా గురజాడవారు తన ఆత్మీయుల దగ్గర అనేకసార్లు వాపోయేవారట.

“స్నానం చేయడం, భోజనం చేయడం, కబుర్లాడుకోవడం, నిద్రపోవడం, ఇంతేనా జీవితం! ...” అని.

“ఎప్పుడో ఒకప్పుడు ప్రకృతి మానవునిపై తన ఆధిపత్యాన్ని చలాయిస్తుందని, అంతవరకు రానీయక ఈ లోపునే మనం ప్రకృతిపై ఆధిపత్యం వహించాలని, కన్నుమూసిన పిదప మనం చేయగలిగింది ఏముందని, కన్ను తెరిచి ఉన్నప్పుడే మనం ఏమి చేసినాను అని, కనుక బ్రతికి ఉన్నన్నాళ్ళూ మనం సత్కర్మలు ఆచరించాలని... ఎంతో ముందు చూపుతో ఆ అత్యాధునిక మహనీయుడు అన్నమాటలు. కాని యిప్పుడు మనం సునిశితంగా పరిశీలిస్తే ‘ఏ మాటలు వెనుక ఏ వర్గ ప్రయోజనముందో తెలుసుకోనంత కాలం ప్రజలు మోసపోతుంటారని’ లెనిన్ ఏనాడో చెప్పింది - అక్షరాల నిజమని నిరూపిస్తుంది వర్తమానం....

మరొక సందర్భంలో వివాహ వ్యవస్థ పురోగతికి దోహదం చేసిందన్నమాట నిజమే గాని వివాహ బంధాన్ని తెంచుకోరాదనే నియమం చెప్పనలవి కాని కన్నీటి గాఢలకు

కారణమని - ఈ నత్యాన్ని మనమొవరమూ విస్మరించకూడదని...’ ప్రపంచ స్త్రీల తరపున వకాల్తా పుచ్చుకొని మరి వ్యాఖ్యానించడమే గాక “స్త్రీలు మేలుకోవాలి, ఎదిరించాలి, తిరగబడాలి, అని ఆక్రోశించాడు. అసలైన సినలైన విప్లవకారుడైన మన గురజాడ.

“నా ఆచరణ నా సిద్ధాంతాలకంటే ఎప్పుడూ ఓ అడుగు ముందుకే” అని నొక్కి వక్కాణించడమే కాక “తెలుగులో నవ్య రీతులకు నూతన ప్రమాణాలు ప్రయత్నించిన మొదటి కవిని నేనే” అని ఎనలేని ఆత్మ విశ్వాసంతో ప్రకటించడమే కాక “సాహిత్య రంగంలో యిప్పుడు నేను కావిస్తున్న కృషికి సమతుల్యమైన కృషి భారతదేశంలో మరెక్కడా కనుకపించదని” అని ధంకా బజాయింది వతాక స్థాయిలో 'Ultimate Statement' యిచ్చారు. ‘మన గురజాడ... మన గురువు గారికి అంత ఆత్మవిశ్వాసం ఉండి తీరాలి కదా! అవును ఇది నిజంగా నిజమని బహు భాషా - కోవిదుడు, 14 యూరోపియన్ భాషలు అనర్గళంగా వచ్చిన రోణంకి అప్పులస్వామి ‘గురజాడ రచించిన దేశభక్తి గీతం ఒక్కటి చాలును అతడు ప్రపంచ కవి అని చెప్పడానికి’ మహాకవి శ్రీశ్రీ అచంచలమైన గురుభక్తితో అన్నమాటలు మరొక్కసారి.

“అడుగుజాడ గురజాడది

అది భావికి బాట’

అవును. అదే మన జీవిత బాట”

‘ఆ సాహితీ సూర్యుడి’ నామస్మరణతోనే ...

(నెఫ్టెంబరు 21 గురజాడ జయంతి)

కవులు సముద్రాలు... ఆకాశాలు

- బిక్కి కృష్ణ
9912738815

నాకు సముద్రమంటే ఇష్టం
నాకు వీరుడంటే ఇష్టం ... సూర్యుడంటే ఇష్టం
సూర్య బింబాలను రెండు కనుగ్రుడ్లుగా ధరించి
ప్రజలను కంటిపాపల్లా కాపాడటం కోసం
మంటికి మింటికి మధ్య కత్తులవంతెన నిర్మిస్తూ
కనురెప్పల తుపాకులతో పహారా కాస్తున్న
ప్రజాపోరాట యోధులంటే ఇష్టం
నాకు ఆకాశమంటే ఇష్టం
ఆకాశమంత ఆశయం ఇష్టం
చంద్రుడూ నక్షత్రాలు దిగంతాల కాంతిమండలాలను
గుండెల్లో కాగడాల్లా వెలిగించుకొని
ఊరు వాడా విప్లవ గీతాలు పాడుకుంటూ
పూరిగుడిసెలపై మురికి వాడలపై జెండాలు ఎగరేస్తూ
ఎర్రమందారాల చైతన్య ప్రవాహాలుగా ఎగసిపడే
యువ కామ్రేడ్స్ అంటే మరీ ఇష్టం
నాకు ఇంకా .. ఇంకా .. ఇంకా..
అతడి పిల్లలను అనాగరిక యువకులను పులులుగా మార్చిన
ఆఫ్రికన్ కవుల అక్షరాలంటే ఇష్టం
సామ్రాజ్యవాద ముప్పురమూకల ఉక్కు సౌధాలను
అక్షరఫిరంగులతో పేల్చి వేసిన లాటిన్ అమెరికన్
రచయితలంటే ఇష్టం
నాకు నెరూడా ఇష్టం .. గోరీ ఇష్టం ... చెకోవ్ ఇష్టం

దేవుడు చర్చి లోకాదు ప్రకృతిలో ఉన్నాడన్న
వాల్కాట్ అంటే ఇష్టం.. శ్రీశ్రీ ఇష్టం.. శివసాగర్ ఇష్టం
ఏదేశపు కవులైనా అదేశపు దేహానిండా ప్రవహించే
రక్తపు జీవనదులు.. భూగోళపు దమనులు.. శిరలు...
అక్షరనిధులు
స్పందించే ప్రజా హృదయాలు... నినదించే నిశ్శబ్దగళాలు
ఎగసిపడే చైతన్య సముద్రాలు.. గొప్ప ఆశయాల ఆకాశాలు...
కాలం చెక్కిల్లిపై తుడిచిన కన్నీటి చుక్క..
కవి కలంలో ఇంకిపోయిన సిరా చుక్క..

మర్నం

-మొగిలిస్వామిరాజ్
9963642205

జాగ్రత్త సుమా...!
ఆదమరచి నిద్రించకుమా...
స్వాప్నికులై సేదతీరకుమా...
కలల్ని కబళించే వాళ్ళొస్తున్నారు
స్వప్నాల్ని కనకుండా
కనెప్పల్ని కత్తిరించే వాళ్ళొస్తున్నారు
జాగ్రత్త సుమా...!
తేనె పూసిన కత్తిలా...
మాటల్లో తూట్లు పొడిచే విహీనులున్నారు
కళ్ళగంతలు ధరించని అగంతకులున్నారు

మాటువేసి దెబ్బతీసే మేకవన్నె పులులున్నాయి
కాటుకద్దిన కళ్ళే
కాటు వేసే కాలానికై ఎదురుచూస్తున్నాయి.

జాగ్రత్త సుమా...!
నేరం ఆకలిదికాదు
పల్లకిలో ఊరేగే ఆశలది
సమరం అవసరం లేని సంధికాలమిది
అదునుతో పదునైన అస్త్రం సంధిస్తే
రక్తపు చుక్క నేలరాలకుండ
మృత శరీరానికి గుండెపోటొస్తుంది
మట్టి పొరల్లో దాగాల్సిన కాయం
చితాభస్మమై గోదాట్లో కలుస్తుంది
మెత్తని పూలగుత్తుల్లో
మనస్సు “మర్నం” దాక్కుంటుంది.

కథ

కేన్సర్ గౌరమ్మ

భూతం ముత్యాలు

9490437978

మిట్టమజ్జెనం సరెండ సర్గుతుంటె జనం ఎండదెబ్బకి తాలలేక చెట్లగూట్లై పచ్చులెక్క ఇండ్లలనుంచి పిల్లపీసు బైట్కిరాక, రోడ్లన్నీ మూగవోయి నల్లగొండ నడిగట్టున కర్పూ పెట్టూ అన్నట్టు ఉంది. అసలే సరెండ, అది రోహినీ కారై జొరబడి రోకలిపోట్టు రోట్లు పగిలేలా ఉంది ఎండ. ఆవతి, అవుసరం ఉన్నోళ్లు తప్ప రోడ్ల మీన పుర్లు కన్నిస్తలే. కాపిరాల గుట్ట, లతీప్సాబ్ గుట్ట మట్టు ఎండదెబ్బలు బరాయించుంట మొగులోంక మబ్బులకాయి మోరెత్తి సూస్తున్నాయ్ గట్నై నిల్వడి. సర్రున దూస్కుంట ఆటో రిచ్చ ఉక్కొస్తుంది, ఊపిరంతా బిగబట్టోని నల్లగొండ లోపట్టి. ఆటో ఇస్సిదుగా ప్రకాశం బజార్ కాాయి మళ్లి ఓ పేరున్న ప్రైవేటు దవకాన ముంగలాగింది.

ఊపిరికుట్టుతోని ఆయాసపడ్తూ అస్కులాడుంటు ఆలటోల జేస్తుంది, ఆటోల పోవాకు ఎంకులు భార్య గౌరమ్మ. “జెల్లి తీన్మపోరే దవకాండ్లకు నస్తట్టుంది” అని పెదుం దాటని మాటలతో నైగజేస్తుంది. పక్కెంట గౌరమ్మ ఎంకులునుజూసి బోరున ఎడ్డుతూనే కంట్ల దుఖం కడ్డులకు దిగమింగుకొని కండ్లు తూడ్డుకుండు. తెల్సిన ఆటో డ్రైవర్ని ఎంట బెట్టోని ప్రైవేటు దవకానలకు గుండెలు బాడుంటు సర్ర సర్ర ఉర్కిండు ఎంకులు.

నమయం వన్నెండు గొట్టింది, ఒంటి గంట దాట్లుట్టుగుంది టైము. జనం దవకాండ్ల జాతర లెక్కున్నరు. ఎమర్జెన్సీ కేసు కింద గౌరమ్మను బాయ్లు ఇద్దరు గిల్లల మంచం బండి తీన్మచ్చి దవకాన లోపట్టి ఏన్మపోయిండ్రు. అందర్ని పక్కన బెట్టి డాక్టరు గౌరమ్మని లోపట్టి తీన్మపోయి పరీచ్చగ జూస్తుండు తేలగండ్లెసిన గౌరమ్మ గుట్టిట్టేస్తుంది. పక్కెంట నిల్వడ్ల పొగాకు ఎంకులు పైమీది సెప్టుతుడ్డుకుంట కండ్లపొంట నీల్లు కారుస్తుండు. డాక్టరు చెయి పట్టి నాడి జూసి, ఎదురొమ్మున ఆలేసి సూసె ఎన్మకు గౌరమ్మని బోర్లిచ్చి ఈవున ఆలేసి సూస్తూ ఊపిరి తీయమనే, ఊపిరి తీన్మంది ఆయాసపడ్తుంటె కుస్సు

కుస్సున దగ్గుతూ బైట్కిరాని తెమడ గొంతులిర్కితే నోటిగుంట సొల్లులెక్క రగుతం కార్తుంది. అకం మించిందని గుర్తించిన డాక్టరు “ఇగో చూడయ్య నీది ఏం పేరు” అని అడిగే “పొవాకు ఎంకులయ్య” అనె అతడు. “గీమె పేరు” “దాని పేరు గౌరమ్మయ్య” “ఏవూరయ్య” అడ్ల డాక్టరు. “మాది ఇనాంపల్లి సారు” అని బదులిచ్చె ఎంకులు. “ఇగో సూడు ఎంకులు ముండు ఈమెకు మూత్రం పరీచ్చ, రగుతం పరీచ్చ, బి.పి. షుగరు పరీచ్చ చేసి ఎదురొమ్మును, కడ్డు ఎక్కుల్ తీయాలే, పరీచ్చలు చేపియాలే ఆమె రొమ్మున గడ్డ పగిల్లుట్టుంది. ఊపిరితిత్తులు సెడినట్టుంది. అట్టై ఇసిజి, ఇఇజి, స్కానింగు చేపించు. అయి సూసి కరెట్టుగ ఈమెకి ఏముందో తెల్పుద్ది. మన్ని సూత్తై నీరసంగుంది. అకంమించి పాణం మీద్ది వొచ్చినంక తొల్కచ్చినవ్. జల్లినపోయి ఇగో ఈ చీటి మీద రాసిన అన్ని పరీచ్చలు గంటల చేపిచ్చి తీన్మరా. చీటిసూసి ఏమైంది జెప్త” అనె డాక్టరు. “అట్టై సారు నీకాల్కొక్త నా గౌరిని బత్తియ్య సారు ఎట్టున్న జేసి” అంటూ బోరున ఏడ్వె ఎంకులు “ఇగో సూడయ్య ఈడ ఏడ్వెర్దు ముండు నర్నమ్మ ఎంటపో పరీచ్చలు చేపియ్యి, నర్స్...” అని బెల్లు గొట్టిండు డాక్టరు.

బెల్లుగొట్టి పిల్వంగనే బైట్నుంచి ఓ సిస్టరమ్మ, కంఘండరు, వొచ్చిరి. ఆలైన్మ మంచం గిల్ల బండి నూక్కుపోనికె ఇద్దరు బాయ్లు వొచ్చిరి. వాళ్లు గౌరిని మంచంమీన పడ్డో బెట్లోని పరీచ్చుల ల్యాబ్ కామి తోస్కపోయిరి. ఆళ్ల ఎన్మలనే ఎంకులు నడ్డిండు. ఆళ్లు పరీచ్చులకయ్యోకర్నులు, డాక్టరు ఫీజు ఎంకులు తాన వోసూలు జేసిర్రు. ఆళ్లు ఎన్నంటె అన్ని నడికట్ల చెక్కిన పర్నుల నుంచి తీసి ఫీజు పైసలు కట్టిండు. ఆళ్లు ఆమెను అతన్ని ఓ కుర్చిల కూకోమన్నారు. అన్ని పరీచ్చులు ఓ గంట సేపు ఆగ్రెగాని పూర్తికాదని, అంతసేపు ఆగాలని చెప్పిరి. ఎంకులు, ఆమె, ఆమెతోపాటు వొచ్చిన ఊరి ఆటో రాజు ముగ్గురు కుర్చిలల్ల కూలవడ్డరు. గౌరమ్మకు బత్తు బర్వేసిసట్టయింది. గుండె సెరువయినట్టుంది. ఎదను దాటి ఎగదన్నుకొచ్చె దుఖం ఎంతాపినా ఆగనంటోంది. ఆమెకు తెల్వకుంటనే కండ్లపొంటి దారలు దారలుగా అలుగు పారుతూ ఉంది సెంపలమీనంగ. ఆటో అతను ఆమెను ఓదార్చబట్టిండు.

‘కద్దుల గూడుగట్టు బాద ఎవల్కి జెప్పుకోవాలే, ఎవల్కి జెపై మాత్రం ఆర్పుతరా, తీర్పుతరా నెత్తిమీన నిప్పుల కుంటటి ఆర్దదా, ఈ బాధ ఈనాటిదా’ అని గౌరమ్మ తనలో తానే విచ్చిపిచ్చిగా గునుగుతూ మతియాదుల్లకు మర్లింది. ఆమె రాజుతో మాట్లాడుతూ... “నేను సమర్తకాక ముందె అంటే నాకు ఇంకా గుర్తుంది నా తొమ్మిదో ఏటనే అప్పులు బుప్పులు జేసి ఉబ్బిచ్చి ఉబ్బిచ్చి బొమ్మల పెల్లంటూ నన్ను ఎంకనికిచ్చి లగ్గం జేసిరి. ఇగో ఆ నుంచి నా కష్టాలు మొదలైనయ్ రాజు.. ఈన్ని జేస్కోని ఏం సుఖపడ్డ.. సుఖమెట్టుంటదో ఎర్కలే, గప్పట్టుంచి గిప్పడ్డాక కష్టాల కొమ్మిల కాలనే ఉండ. ఏం ఉడ్డరిచ్చిన పిలగా ఈన గండుబిల్లి లెక్క ఉండె అప్పట్లనే ఈ ముదునప్లపోడు, ఈన్ని సూడంగనే లంగలుచ్చ కార్తుండె నాకు. పెండైన యాదాది నర్దానిక్కి సముర్తుతి అట్ల పద్ది నాల్కుకుండల్ల కల్పిరో లేదో దొంగ కుక్కాలె నాస్పెట్కోని నాస్పెట్కోని నా ఎన్కాల తిర్గుకుంట మాయ మాటలు జెప్పి నొట్ల బెల్లంగడ్డ పెట్టి నన్నాగం జేసిండు ఏడ్వెడ్డి భయంతోటి ఆరం దినాలు జెరమొచ్చి పంతి. తర్వాత మా అత్త గూడంగ మాయమాటలతోటి నన్ను కనికట్టు జేసి, పెండైన కొత్తల గిట్లనే ఉంటది పోను పోను అల్వాటెతది తియె, మాకు మాసిన్నతనన ఇట్టే జర్గింది” అని బొంకె. ఇంకెముంది పొద్దు గడ్డె మాపుగడ్డె ఏడుదిర్గి ఏడుగడ్డె నల్గురు బిడ్డెల తల్లివైతి అప్పడ్డంది కూల్నాలి బత్తెనాయె, కూల్కి పోతెనె కూడాయె, అత్తమీన ఏర్పడినకానుంచి కష్టం తప్పలే మా బత్తు మారలే, గని మీ తాత మట్టు సందకాడ సవాలే తెల్లారె దివాలే అన్నట్ల ఉంది ఆయిన వొర్పు. పొడూక తాగుడు, నాతటిలి వాగుడు. పొద్దు పొద్దుకముందే మునిమాపు లేసి పోవాకు సుట్ట సుట్టి

గుప్పుగుప్పు నాల్మములు గుంజుడు, ఉడ్డక ముందె పోయ్కాడ గూకోని తెడ్డతోని దేవుకొని సద్దగట్టు మింగి బొడ్రాయి కాద గూగోని పోవాకు సుట్ట దమ్ముగుంజుతూ మంకనాలు చేసుకుంట కుంట ఉండెటోడు. పనికి పోదామంటె పగ్గతూ పంగనామం బెడ్డుండె దొంగపిర్రలోడు. అటో ఇట్నో రెక్కలు ముక్కలు జేస్కోని నల్గురు బిడ్డెల నాల్గర్లకిన్ని పిలగా సుట్టమొస్తె నాకే బాదా, కార్యమైతే నాకే తిప్పలు తప్పవాయె. ఇగో ఇప్పుడేమో మాయదారి రోగం ముంచుకొచ్చె కొంపకుముప్పు తెస్తట్టుంది మందు (గుడుంబ) బందు బెట్టుంటె మానడాయె, కాడిబీడోద్దంటె కనడాయె ఆరమారం అంగట్ల పోను పోవాక కిలలు కిలలు తేను తాగిపండ. నేను రెక్కలు ముక్కలు జేస్కోని ఇల్లెల్ల దీస్తుంటె ఈన్ని ఇంతన్నపట్టదాయె పిలగా, ఎవడుండు నాకు పిలగా, పిల్లల ఒకింటికిచ్చినంక అల్లుండ్లు కొడ్మయితరా, కోడలు బిడ్డెతదా ఎవని సేత్తింద బత్తెదని అగో గా గుడ్డెలనే గున్నుకుంట గుట్టిల్లేన్నుంట రోజులు లెక్కస్తున్నాం. ఈ ఈడున ఇర్దు ఇబ్బందులోస్తె ఎవరానరైతరు, ఒకన్ని బర్వు కావొడ్డని నాకుంటది. ఎంజెయ్యాలే పిలగా... “ఊకో గౌరవ్వు ఊకో మన చేత్ల ఏముంటది మన రాతెట్టుంటె అట్టయితది, గాశారం గిట్టుంటె దాన్ని ఎవలం ఏంజేస్తం గని ఊకో” అని ఊకుంచ బట్టె.

అంతల్నే కంఘండరు ఎక్సర్ కామితాలు, స్కానింగు రిపోర్టు, రక్తపరీచ్చ కామితాలు తీస్కచ్చి గౌరమ్మకిచ్చె. ఆమె అయి తీస్కచ్చి డాక్టరుకు సూపిచ్చె. అన్ని రిపోర్టులు పరీచ్చగ జూన్న డాక్టరు “ఇగో సూడమ్మ నీకు రొమ్ము కేస్సర్ వొచ్చింది” అనె “అంటె ఎంటది సారు నాకు తెల్వకడ్డుతున్న కొంపదీని కేంసలా ఎంది సారు” అనె ఆమె. “ఆ.. అదెనమ్మా కేస్సర్ అంటె గదె గని గౌరమ్మ మీ ఆయన పోవాకు సుట్ట తాగతదా” “ఆ... తాగుతాడు సారు” “సారాయి తాగుతదా” “ఆ.. తాగుతడు సారు” “ఇగో గయి తాగి తాగి ఆయన బానే ఉండు గని దాని పొగ పీల్చి నీకు లోపట ఊపిరితిత్తులు చెడినయ్ లివర్ గూడ చెడింది. రొమ్ములు కేస్సర్ గడ్డలయినయ్. గిదయితే పూర్తిగ తక్కుగాదు కని ఆపరేషన్ చేసి కొన్ని దినాలు మందులు వాడితే తక్కువయితది. మళ్లీ ఇతను సుట్ట, బీడి తాగోద్దు. మందు అంటె సారాయి గుడుంబా, ఇస్కి, బ్రాంది అసలే ముట్టోద్దు. నువ్ మట్టు, ఆయనకు దూరంగా ఉండి పత్తెం గాస్తె నాల్లినాలు బత్తవ్ లేదంటే అంతే సంగతులు” అనె డాక్టర్. “సారు ఊపిరి తిత్తులంటె ఎంట్వీసారు”, “ఇగో అవ్వ అయి దొబ్బలు, లివరంటే కార్లం” అనె ఆటో రాజు “ఓషె మరి ఎట్ల జెయసారు” “ఎట్లంటె ఎట్లమ్మా కర్నులు గూడ బాగనే కర్నుయితయ్, ఉంటే చేపిచ్చో లేకుంటె మందులు రాస్త వాడు, ఇగో ఎంకులు ఈమెను సర్కార్ దవకనకు తీస్కపో లేకుంటే

ఇంటి తీసుపోయి మంచంల ఎస్కో” అనే డాక్టర్. “ఎట్ల జెయ రాజు.. ” అనే ఎంకులు “ఇగో మందులైతే తీస్కో ఇంటి తీసుపోదాం బత్తె నీ అదృష్టం ససై బొందపెడం గంతె తాత. ఇగ మన చేళ్ల ఏం లేదు నూకలుంటె బత్తెద లేకుంటే గంతె, లేదంటే పైసలుంటే ఆప్రిషన్ జేపియ్, బనా జేప్పా ఎక్వకాలం బత్తెది నాల్సినాలకు హరి అంటది. క్యాన్సర్ బొచ్చినాడు ఎవడు ముంగల పడలే” అనే ఆటోరాజు “తాపిలు గుద్దోడ గట్లంటవ్ గుడ్డిదో, ఎడ్డిదో కండ్ల ముంగలుండాలే నీ సిగ్గుదప్పిన పెద్దనట్లు మాట్లాడ్డవ్ నా ముసల్దాన్ని సావమంటవ్ నా తాన కొక్కిరిస్తున్నావ్. ఎగ్గూరై మొగ్గనికుక్కొలే, ఎట్ల బత్తెయాలో ఉపాయం జెప్పమంటె కాట్ల బెట్లమంటవ్” అని రాజుని మాటలతో శెల్పుట్లాడె ఎంకులు “ఇగో నాదే ముందవ్వా నీ ఇష్టం ఎట్లన్న జేస్కో ఉన్న సుద్ది జెప్పి డాక్టర్ సగ అప్పై అనే గద, నా మీడ్డి సుయిన లేస్తవ్ తాత ముసల్దంటె అంత పావురం, మళ్లీ నన్ను దెప్పి పొద్దుతవ్” అనే రాజు “అదిగాదు పిలగా ఆడెంతైనా నా పెన్మిటి సూస్సూస్త సంపుకుంటాడ జెప్పు నాకు నల్లరు పిల్లలుండీ ఆళ్లను గింత ఆసర కమ్మంట ఇగ నా అదృష్టం ఎటుంటె అట్లయిద్ది” అనే గౌరమ్మ డాక్టర్ సూచన మేరకు ఆరం దినాలు గొల్లగూడ దవకాండ్ల ఉంచుండు. బిడ్డలకు ఎగ్గజేసిండు ఎంకులు. ఆటో రీక్ష తీస్కొచిన రాజు వొచ్చిన దార్లు ఎన్నకు మళ్లీండు. రోజులు లెక్కిస్తుంది గౌరమ్మ. పోవాకు ఎంకడు చేతులు పిసుకుంట దవకాండ్ల మూల్గుతుండు.

“ఏమయో నిన్నై మాయమ్మకు పాణం బాలేదట గొల్లగూడ దవకాండ్ల ఏసిరట సూసాద్దామయా” అనే గౌరమ్మ పెద్ద బిడ్డె తన పెన్మిటితోని. “ ఎందే నీదో నన అమ్మ మీన పాణం ఉల్లపోస్తున్నవ్ ముసల్ది ససైసావనీయ్, నీ అయ్యకునా పారెదూ. ఆడెం బెట్టిండని, అంతాన్ని పోవాలే అయ్యాల పెళ్లీల నిన్నిచ్చి లగ్గం జేసిన్నాడు. అంతా నీదే అలుడా అని చెవులు కుట్టి చేళ్ల బెట్టిండు నీ అయ్య బేమాన్ దప్పినోడు, ఆళ్లు ఉంటెంత పోతెంత, అన్ని సిల్లిగవ్వ ఇచ్చెదే లేదు అంతా నీకే అల్లుడా అని ఆశ చూపి ఉన్న శెల్పుంత అమ్మకు తిని అడ్డం పడ్డడు అల్లను జూస్తాన్ సచ్చినంక బొందలింత మట్టెస్తగని పిడ్డిలిదెర్ని కూడేసేదే లేదు, నువ్ పోయేదే లేదు”. అని గద్దించె భార్యని, ఇటు రెండో కూతురు అక్క మొగని కంటె రెండొకలెక్క సద్దినట్టు అయ్య మీన కారలు మీరాలు నూరింది మత్లావ్ జెప్పినోళ్ల కారడ్డంగ కార్కుతలు కూసింది” ఇంత బెడ్డ బిడ్డ, అంత బెడ్డ బిడ్డా, అంతా మీదే, నీకు సొమ్ములు జేప్పిస్తని సొల్లు మాటలు జెప్పి ఉన్న భూమి దిగమింగె బాయి బోరు మింగె నాకేం బెట్టి, నా పిల్లలకేం బెట్టి అసాంటోని అయ్యని జెప్పనికె నాకె లజ్జుండాలే. ఆళ్లు సచ్చినా పోను” అని పోక ఎగొట్టింది. తతిమ ఇద్దరు బిడ్డెలు

మత్లావ్ ఎగ్గకాంగనే ఏదో పోలేదనుకుంట సూడ పోయిండ్రు గని ఆసరా కాలేదు. ఆసరైతరని ఆశపడ్డ గౌరమ్మ పెన్మిటి గౌరి గోసను జూసి తల్లడిల్లిండు, బత్తెసాదుకుంట ససై బొందవెడ్డ నని పొవాకు ఎంకన్న గౌరిని ఇంటి తీసుపోయి గుడ్డెల ఏసి పసి బాలను సూశ్నట్లు సూస్కుంట పూట గడ్డుతుండె ఎంకులు.

ఎంకుల్లు గౌరమ్మను సూశ్నపుడల్ల గుండె కల్లుమంటుంది. “తనవల్లె తన పెండ్లాన్ని ఈ ధృతి పట్టిందని మతిల అనుకో సాగిండు. తను తాగుడ్డు బానిసై గౌరమ్మను నిర్లక్ష్యం జేసినండ్రు మాకీ దుస్థితి దావురించింది” అని తనలో తానే తలపోయిసాగిండు. అది గమనించిన గౌరమ్మ “ఎండ్రయ సంత జేస్తవ్ భూమిన్న పుట్టుండుకు అందరూ ఏదోనాడు సావల్నిందే కాకుంటె నేను నీకంటే ముంగల పోతనేమో అయినా పుట్టోడల్ల సావకుంటుంటె ఈ భూమి సాల్దా గిప్పుడే మన్నులు కుటిలంతో గిట్టుంటె అప్పుడు ముందల్పుంట ఒకనొక్కడు

పీక్కతినడు మరి” అంటూ నిట్టూర్చింది. “అదికాదే నా బాధ నిన్ను లగ్గమాడ్డుకానుంచి ఎన్నడన్న సుఖపెట్టవైతి పండ్లలోస్తై కొత్త చీరన్న కొనియవైతి ఎంతసేపూ నాకడ్డు సూస్కున్నగని నీ గురించి గింతన్న ఆలోచించవైతి, మూరెడు మల్లెలన్న తేనైతి గదనే నేనైతే సీసలకు సీసలే నా లొట్టల కొట్టుకుంటి గని ఎవల్లెం తక్వ జేస్తం. కుడుమంటె పండ్ల జేస్తై. నీ రెక్కలు ముక్కలు జేస్కోని పిల్లల కని సాదిత్వి. నువ్ సుఖపడలే ఒకరి సొమ్ముల కాపపడ్డొళ్లు అయి ఉంటే మనల ఉద్దరిస్తారు. నువ్వా నీ ఇల్లు ఇడ్దిన సంది సుఖమెగ్గవైత్తి. కన్నోళ్లు నిన్ను నాకిచ్చి, వాళ్ల బర్వు దింపుండ్రుగని మారుమళ్లి ఇటు సూడలే. పిల్లలు రెక్కలొచ్చి ఎగిరిపోయిరి, గీ ఈడున నీకు నేను నాకు నువ్వే, నేను తాగి తందనాలాడి బజాట్ల పన్యా దేవులాడుకుంటి. మరి నేనేం జేసినే నీకు, గా కేన్నరేదో నాకన్న రాకపాయే పాడ్గాను. ఇగో గౌరి ఈ తారికు నుంచి పొవాకు ముట్ట. సారకల్లు తాగ. ఉంటే తిందాం లేకుంటె పందాం. ఇప్పుడన్న నా రెక్కలు కర్గించి నీకు అయసు పోస్తు అట్లన్న నీ రుణం తీర్చుకుంటనే” అని కండ్ల పొంట్ల నీల్ల రాల్పుతూ ఎంకులు పల్గుతుంటే “ఎండ్రయ్య నా గురించి సంత జేయకు. మనుంటె మిన్నిర్గి మీద పడ్డా సావం, సచ్చెదాన్నయితే దవకాండ్లకు పోతుంటేనే సద్దు. నువ్ నీ గుతి తీర దమ్ము గుంజుతూ సుట్టతాగాలే నేను సూడాలే గుల్గుతూ నీకు కూడెట్టాలె. అప్పుడే నాకు తుర్తి పిలలంటావ్ రేపు ఆళ్లకు సాలు దప్పుడు ‘ఎడ్లెన్ననే ముడ్లు, ముడ్లెన్ననే ఎడ్లు’ ఇది లోకం మీద ఉన్నదేనాయె” అంటూ అతన్ని దైర్యం నూరిపోసింది తను సావుకు దగ్గరైతున్నా....

(ప్రముఖ రచయిత్రి తస్మిమా నస్రీన్ కు అంకితం)

మరోసారి ఓడిపోతూ....

- మెరాజ్ ఫాతిమా

9000173860

ఈ నిశ్శబ్ద నిశి రాతిరిని,
రెప్పలార్పుతూ... తదేకంగా చూస్తున్న

తూర్పు పవనమొకటి తేలివచ్చి,
పసితనపు తలపుని తాకించి వెళ్ళింది.

ఆనాటి సౌధమింకా అలాగే ఉంది,
ఎప్పటిలాగే చంద్రునితో పహారా కాయిస్తుంది.

ఎత్తిపట్టుకున్న పట్టుపావదాతో,
మూసుకున్న కళ్ళతో... వెన్నెటి గుడ్ల ఆటాడుతూ..

చిన్నమ్మా... అక్కడ ముళ్ళుంటాయి...
అర్ధింపూ, అర్ధతా... అవే అరచేతులు,
నా అరికాళ్ళ కింద మెత్తటి తివాచీలై....

అరే ఇక్కడో పారిజాతం ఉండాలి,
రాలిన పూలను ఏరిన ఆ చిట్టి చేతులేవీ....
గొప్ప తోడుని అడిగిన ఆ మొక్కులేవీ...?

గుడ్లబొమ్మలకి పెళ్ళిళ్లు చేసిన,
చిన్నారి ముత్తయిదువ ఆ చిన్నమ్మ ఎదీ..?
ఆమె నడిచిన చిట్టి పాద ముద్రలేవీ..?

కాలమంతా రంగుల రాట్నమై,
గిర, గిరా, తిరిగే చలన చక్రమై, స్థలన దుఃఖమై,
యుగాల నాటి ప్రశ్నాపత్రమై...

మరణాంతరం సమాధులపై పాతిన,
శిలా పలకమై, బాల్యాన్ని పాతిపెట్టిన
శిథిల సౌధమై,

ఇనుప చట్రాలలో ఇరుక్కున్న చిన్నమ్మ,
ఈ నిశీధి సౌధాన అత్తును వదలి,
విలువలేని శరీరాన్ని శిలువ వేసుకుంది.

కనీసం పీస్పుల్ డెత్ కోసం

- డారల విజయకుమారి

9177192275

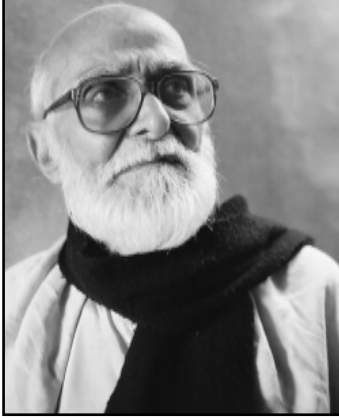
స్వప్నమింకా ముగియకనే
నిద్రకళ్ళు తెరవకనే
ముంగిట నిన్నటి ముగ్గు చెదరకనే
పాపపై వేసున్న అమ్మ చెయ్యి
ఉట్టి మీదున్న నెయ్యి
చిన్నోడి జేబులో తినగా మిగిలిన పల్లీలు
గూట్లో చిల్లర పైసలు
ఆడుకున్న సైకిలు టైరు
బడికి తీసుకుబోయిన క్యారియరు
అల్మెరాల్లో అమ్మర్చిన సరుకులు ఊసులు
చూరుగూటిలో గువ్వలు
రేపటి కోసం ఆశల దోసెలపిండి
దేవుని ముందు ముడుపుల హుండీ
బూడిదొతూంటే.....
ఆక్రోశించిన మానవత్వం
తండ్రులు... తల్లులు.. పిల్లలు...
దేహం... ప్రాణం ఎప్పుడు విడిపోయాయో....

అంతా అయోమయం.. అగమ్యం
భయానక సామూహిక సజీవ దహనం
ఇది గెయిల్ వికటాట్టహాసం
పచ్చదనం... పక్షుల కువకువల ఉదయం
కాల్తూ శిథిలాల్లో ఆరంభం
బోపాల్... పాసర్ల పూడి ఏదైనా సరే...
కాలిపోయిన ప్రాణాలూ ... న్యాయాలూ
ఎక్స్‌గ్రేషియా... వేలం పాటలు
ఈ నేరం ఎవరిది?
ఏ దమన నీతి ఇది?
రాకెట్ యుగంలోనూ
ఆకలి కడుపుల అభివృద్ధి ఇదే
ప్రాణం ఖరీదు అదే
జీవనమంతా యాతనే
మజిలీల నిండా రోదనే
చావుకూడా... వేదనే
సామాన్యుడా... పోరాడు
మెరుగైన జీవనం కోసం
కనీసం పీస్పుల్ డెత్ కోసం

(అమలాపురం గెయిల్ బాధితుల కోసం)

తెలంగాణ ధిక్కార స్వరం కాళోజి

పౌరహక్కులకు పెద్దపీట వేసాడు. ప్రజాచైతన్యాన్ని కల్గించాడు. అనాటి నైజాం అరాచక పాలనను తీవ్రంగా ప్రతిఘటించాడు. దేశముఖలు, పట్టణ ప్రజలపై చేసే దౌర్జన్యాలను నిశితంగా తూర్పారపట్టాడు. ప్రశ్నించే తత్వానికి ప్రతీక కాళోజి. కాళోజి అంటేనే ప్రశ్న. జవాబులు చెప్పలేని శేష ప్రశ్న. అందుకే కాళోజి ఇప్పటికీ ప్రశ్నగా మిగిలిపోయాడు. 'నా గొడవ' లో ఎన్నో ప్రశ్నలు వేశాడు. కాళోజి అవిప్పటికీ శేషప్రశ్నలే.

- డా బీంపల్లి శ్రీకాంత్

9032844017

కాళోజిని తలచుకున్నప్పుడల్లా తెలంగాణ గుర్తుకు వస్తుంది. తెలంగాణను గుర్తించుకున్నప్పుడల్లా తెలంగాణ ఉద్యమం గుర్తుకువస్తుంది. ఎన్నో ఉద్యమాలు, మరెన్నో పోరాటాలు తెలంగాణ సాకారానికి ఊపిరిపోసాయి. ఆ ఊపిరి వెనక ఉండి ఆయువు పోసింది నిరంతర చైతన్యశీలి అయిన కాళోజి. కాళోజి అంటేనే తెలంగాణ ధిక్కార స్వరం. తెలంగాణకు జరుగుతున్న అన్యాయాల్ని అడుగడుగునా ప్రశ్నించిన అచ్చమైన తెలంగాణవాది. కళ్ళముందు కనబడుతున్న అనేక దుస్సంఘటనల్ని ఎదుర్కొన్న నిఖార్సయిన ప్రజాస్వామ్యవాది. కాళోజికి ఎన్ని ఉపమానాలు పెట్టినా తక్కువే. సాధారణ మనిషిగా జీవించిన అసాధారణ మనిషి. ఆ తత్వమే ఆయన్ని ప్రజలమనిషిని చేసింది. సామాజిక, రాజకీయ, సాహిత్య సాంస్కృతిక రంగాలన్నింటిలో తనదైన ముద్ర వేసిన కాళోజి అసలైన ప్రజాస్వామ్యవాది. కాలానికి ఎదురేగి నిలిచిన నిలువెత్తు సంతకం కాళోజి.

తెలంగాణ ఆత్మగౌరవానికి ప్రతీకగా నిలిచిన కాళోజి తెలంగాణ ప్రజాస్వామ్య ఆకాంక్షను అనుక్షణం చాటిన అసలు సిసలైన తెలంగాణవాది. కాళోజిని ఏ రూపకంగానూ అంచనా వేయలేం. ఆయన ప్రజల మనిషి. నిరంతరం ప్రజాసమస్యల చుట్టూ జీవించిన ప్రజాకవి కాళోజి. కాళోజిది తెరిచిన వుస్తకం. ప్రతి పేజీలోనూ జీవన పోరాటమే. ప్రజాస్వామ్య ఆకాంక్షనే చెప్పడం, చేసి చూపించడం కాళోజి నైజం. ఇలాంటి దృష్టాంతాలు ఆయన జీవితంలో ఎన్నో కనిపిస్తాయి. అందుకే కాళోజి నిజాయితీకి పట్టం కట్టిన నిరుపమాన వ్యక్తి. కాళోజి

అనగానే 'నా గొడవ' గుర్తుకు వస్తుంది. 'నాగొడవ' అంతా ప్రజల గొడవే. ప్రతి మనిషి గొడవే. ఆ గొడవ అన్యాయం చేసే వాళ్ళతో, అధర్మంగా జీవించేవాళ్ళతో. అందుకే అది అందరి గొడవయ్యింది. ఇందులో నిజాం నిరంకుశ పాలనను ఎండగట్టాడు. తెలంగాణ సామాజిక జీవితాన్ని ఆవిష్కరించాడు. ప్రజాస్వామ్య హక్కులను ప్రశ్నించాడు. పాలకుల దుర్మీతిని దునుమాడాడు. పౌరహక్కులకు పెద్దపీట వేసాడు. ప్రజాచైతన్యాన్ని కల్గించాడు. అనాటి నైజాం అరాచక పాలనను తీవ్రంగా ప్రతిఘటించాడు. దేశముఖలు, పట్టణ ప్రజలపై చేసే దౌర్జన్యాలను నిశితంగా తూర్పారపట్టాడు. ప్రశ్నించే తత్వానికి ప్రతీక కాళోజి. కాళోజి అంటేనే ప్రశ్న. జవాబులు చెప్పలేని శేష ప్రశ్న. అందుకే కాళోజి ఇప్పటికీ ప్రశ్నగా మిగిలిపోయాడు. 'నా గొడవ' లో ఎన్నో ప్రశ్నలు వేశాడు. కాళోజి అవిప్పటికీ శేషప్రశ్నలే.....

అన్యాయాన్నెదిరిస్తే
నా గొడవకు సంతృప్తి
అన్యాయం అంతరిస్తే
నా గొడవకు ముక్తిప్రాప్తి
అన్యాయాన్నెదిరించినవాడు
నాకు ఆరాధ్యుడు

అన్న కాళోజి కవితాపంక్తులు ప్రతి ఒక్కరికి స్ఫూర్తిదాయకం. వ్యవస్థతో నిరంతరం పోరాటం చేయాలనే తలంపు ఇందులో కనిపిస్తుంది. అవినీతిని, అన్యాయాన్ని ప్రశ్నించే తత్వం ప్రతి ఒక్కరిలో రావాలంటాడు కాళోజి. కాళోజి ఏ ఒక్క ఉద్యమంతో

ఉన్నవాడు కాదు. ప్రజా సమస్యల కోసం పోరాడిన ప్రతి ఉద్యమంలో పాల్గొన్నాడు. స్వాతంత్ర్యోద్యమం తెలంగాణ సాయుధ పోరాటం, నిజాం నిరంకుశ వ్యతిరేక పోరాటం, ఆంధ్ర మహాసభలు, ఆర్యసమాజం, పౌరహక్కుల ఉద్యమం వంటి అనేక ప్రజా ఉద్యమాల్లో ప్రత్యక్షంగా పాల్గొని తనదైన ముద్రను సొంతం చేసుకున్నవాడు. జైలు జీవితాన్ని అనుభవించినవాడు. తెలంగాణ ప్రాంతానికి జరుగుతున్న అన్యాయాల్ని ప్రశ్నిస్తూ కవిత్వం రాసినవాడు. అవి నేటికీ సజీవంగా ఉన్నాయంటే తెలంగాణ మార్పు చెందనట్లే. అప్పటి కాళోజి నుంచి నేటి తరం సంధిస్తున్న ఏకైక ప్రశ్న తెలంగాణ రాష్ట్ర ఆకాంక్ష. అప్పుడు రాసిన కవితలు, గేయాలలోని సమస్యలు నేటికీ అట్లనే ఉన్నాయి.

1969లో ప్రత్యేక తెలంగాణ ఉద్యమకాలంలో ప్రజాకవి కాళోజి తెలంగాణ ఆకాంక్షను చాటుతూ కవిత్వం రాశాడు. అది నేటి ప్రస్తుత ఉద్యమానికి కొనసాగింపుగా ఉండడం ఆశ్చర్యకరం.

ప్రత్యేక తెలంగాణ అంటే

ప్రకృతిరగ తన్నెందుకు

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి

అధికారం ఎక్కడిది ?

అని ప్రశ్నించిన ధైర్యశాలి కాళోజి.

తెలంగాణపై బలమైన కవితలను

రాసినవారిలో కాళోజి ప్రథముడు. తెలంగాణ గురించి అధిక సంఖ్యలో రాసిన కవి కూడా కాళోజి. కాళోజి ఏది రాసినా అది సామాన్య మనిషికి అర్థమవుతుంది. ప్రజలు మాట్లాడే భాషలోని తెలంగాణ పలుకబడాలను, జాతీయాలను విశేషంగా వాడుకున్నవాడు. అచ్చమైన తెలుగు మనదేనంటాడు.

తెలంగాణ వేరైతే

దేశానికి ఆపత్తా ?

తెలంగాణ వేరైతే

తెలుగు వాస మరుస్తరా ?

అని తెలంగాణ ఏర్పాటుకు అడ్డం పడుతున్న వారిని ప్రశ్నిస్తాడు అంతేకాదు తెలంగాణకు ద్రోహం చేస్తున్నవారిని ఎండగడతాడు.

దోపిడి చేసే ప్రాంతేతరులను

దూరం దాకా తన్ని తరుముతం

ప్రాంతం వాడే దోపిడి చేస్తే

ప్రాణంతోనే పాతర వేస్తం

అంటూ ధైర్యంగా చెప్పగలిగిన గుండె ధైర్యం కలవాడు కాళోజి. తెలంగాణ ప్రాంతం పట్ల అంతప్రేమ కాళోజికి. కాళోజి ప్రతి కవితలో తెలంగాణ ధర్మాగ్రహం కన్పిస్తుంది. తెలంగాణ చైతన్యం వెల్లివిరుస్తుంది. ప్రజాస్వామ్య ఆకాంక్ష కన్పిస్తుంది.

తెలంగాణ భాష సజీవమై నిలుస్తుంది. సామాన్యునికి అర్థమయ్యే రీతిలోనే కవిత్వాన్ని రాసిన కాళోజి జీవితంలోనే కాదు కవిత్వంలోనూ దగ్గరైనవాడు.

కాళోజి తెలంగాణ మీదే కాక సకల సమస్యల గురించి రాసినా మనం మాట్లాడే భాషనుపయోగించే కవిత్వం రాశాడు. వాడుక భాష, సాహిత్య భాష వేరుగా ఉండగూడదంటాడు. మాట్లాడే భాష, రాసే భాష ఒకటిగా ఉండాలంటాడు. అందుకే కాళోజి కవిత్వం ప్రజల్ని బాగా పట్టుకుంది.

తను నమ్మిన సిద్ధాంతం కోసం జీవితాంతం బతికిన అతి సాదాసీదా మనిషి కాళోజి. తన కవిత్వంలో నిరసన, ధిక్కారం అంతప్రవంతిగా కలిసిపోయినా వ్యంగం కూడా ధ్వనిస్తుంది. కాళోజి కవిత్వం చదువుతున్నప్పుడల్లా వేమన, ఖలీల్ జిబ్రాన్

మొదలైన కవులు దర్శనమిస్తారు.

వీరంతా సమాజాన్ని ప్రశ్నించిన

మేధావులే. సమాజ తీరు తెన్నులను

ఎండగట్టిన కవితామూర్తులే. కాళోజి

తెలంగాణ ప్రజలతో మమేకమై కవిత్వం

రాశాడు. కవిత్వమే కాదు గేయం,

కథ, గల్పకలు, అనువాదాలు,

ఎన్నింటినో రచించాడు. రాసిన ప్రతి

దాంట్లో తన

ముద్రను బలంగానాటుకున్నాడు.

ప్రజాకవనిపించుకున్నాడు.

కాళోజి ప్రజా సమస్యలపైనే కాదు ప్రజలకు అన్యాయంచేస్తున్న పాలకుల మీద కూడా తన కలాన్ని రఫలిపించాడు. మర్రిచెన్నారెడ్డి, జలగం వెంగళరావు, ఇందిరాగాంధీ మొదలైన రాజకీయ నాయకులపైన నిర్ణయంగా కవిత్వం రాశాడు. సమాజంలోని అసమానతల్ని ఎత్తిచూపాడు. నియంతలనే ఎదిరించి నిలబడ్డాడు. జీవితాంతం తనకోసం కాక సమాజం కోసం బతికిన వారిలో కాళోజి ఒకడు. స్వేచ్ఛాజీవిగా బతికినవాడు. అందరి స్వేచ్ఛనూ కోరుకున్నవాడు. అందుకే

అతిధివోలె వుండి వుండి

అవని విడిచి వెళ్ళుతాను

పల్లె పట్టణంబులనక

పల్లెరై తిరిగినాను

అంటాడు. ఈ లోకంలోకి ఒంటరిగా వచ్చాడు. ఒంటరిగా వెళ్ళిపోయాడు. అనేకనేక ధిక్కార స్వరాల్ని వినిపించి తెలంగాణ భాషను సజీవం చేసి, తెలంగాణ రాష్ట్ర ఆకాంక్షను తెలంగాణ ప్రజల గుండెల్లో చిరస్మరణీయం చేసి ఈ లోకం నుంచి నిష్క్రమించాడు.

(సెప్టెంబరు 9 కాళోజి శతజయంతి)

ఆఖరి ఘట్టం

డా॥ జడా సుబ్బారావు
9849031587

రమేష్ బావ చనిపోయాడన్న వార్త విన్నప్పటినుండి నా మనస్సు మనసులో లేదు. ఆలోచనల సుడులు నన్ను ఉక్కిరిబిక్కిరి చేస్తున్నాయి. ఇంకా నిద్రనుండి లేవకముందే ఊరినుండి ఫోన్ రావడంతో ఉలిక్కిపడి లేచాను. 'నిన్న రాత్రి చనిపోయాడు' అనే వార్త నా చెవిని వేసి ఫోన్ పెట్టేశాడు నా చిన్ననాటి స్నేహితుడు కిశోర్.

రమేష్ బావది ఒక విలక్షణమైన మనస్తత్వం. లోకంలో కొంతమంది డబ్బును వెదజల్లడం ద్వారా మనుష్యుల్ని సంపాదించుకుంటారు. మరికొంతమంది ప్రేమను వెదజల్లడం ద్వారా మనుష్యుల్ని సంపాదించుకుంటారు. రమేష్ బావది రెండోరకం వ్యక్తిత్వం. దారిలో ఎవరు ఎదురొచ్చినా వారిని ఆప్యాయంగా పలకరించేవాడు. వారి సమస్యలు అడిగి తెలుసుకునేవాడు. 'వాటిని నువ్వు పరిష్కరించలేవు కదా. ఎందుకు ఇవన్నీ అడగటం' అంటే 'పరిష్కరించలేనుగానీ కనీసం అడిగి పరామర్శించగలను కదా' అంటూ నవ్వేవాడు. వాళ్ళ కుంటుంబాల్లోని వ్యక్తులందరి గురించీ వాకబు చేసేవాడు. కొంతమంది ఓటిగ్గా సమాధానం చెప్పేవారు. కొంత మంది విసుక్కునేవారు. ఎదుటి వ్యక్తి విసుక్కున్నా చిర్చివ్వుతోనే వుండేవాడు గానీ చిరాకుపడేవాడు కాదు. మనుషులు అంత ప్రశాంతంగా వుంటారా అనిపించేది ఒక్కొక్కప్పుడు రమేష్ బావని చూస్తే. రమేష్ బావతో ఒక్కసారి మాట్లాడిన వాళ్ళు అతన్ని అంత తొందరగా మర్చిపోరు. పని వున్నా లేకపోయినా కాసేపు అతని దగ్గర కూర్చునేవాళ్ళు.

రమేష్ బావతో నాకు అంతకుముందు పరిచయం లేదు, ఆయనది మా పూరు కూడా కాదు. పెద్దలకు ఇష్టం లేకుండా పెళ్ళి చేసుకున్నాను

నేను, పెళ్ళి విషయం తెలిశాక పెద్దవాళ్ళు బలవంతంగా విడదీస్తారేమోనన్న భయంతో వున్న సమయంలో నా స్నేహితుడైన మనోజ్ వాళ్ళ బావైన రమేష్ దగ్గరకి నన్ను తీసుకెళ్ళాడు. నేనెవరో తెలియకపోయినా ఆప్యాయంగా పలకరించాడు. నా ఇంటి గురించీ, నా భార్య ఇంటి గురించీ అడిగాడు. 'మీ సుఖం మీరు చూసుకున్నారు సరే... పెద్దవాళ్ళను కష్టపెట్టకూడదు కదా' అంటూ మెత్తగా చీవాట్లు పెడుతూనే 'సరే.... అయిందేదో అయింది. మీ ఇష్టానికి మీరు పెళ్ళి చేసుకున్నారు కాబట్టి అయిపోయిన దాని గురించి తప్పుకోవడం అసవసరం. పెద్దవాళ్ళకి ఇష్టం లేకుండా పెళ్ళిచేసుకుని ఒకసారి వాళ్ళను బాధపెట్టారు. మీరు సుఖంగా వుంటే ఈ రోజు కాకపోయినా రేపైనా వాళ్ళు మిమ్ముల్ని చేరదీస్తారు. అయినదానికి కానిదానికి పోట్లాడుకుని వాళ్ళని మరింత బాధపెట్టకుండా ఉండండి...' అంటూ హితోపదేశం కూడా చేశాడు. 'మనుష్యుల సంబంధాలన్నీ మనీ సంబంధాలే' అనే నాకున్న అభిప్రాయం ఈ సంఘటనతో మారింది. మనుష్యుల్లో మంచివాళ్ళు ,ప్రత్యేకించి రమేష్ బావలాంటి వాళ్ళు వుంటారని నాకు అనిపించింది.

అప్పట్నుంచి వాళ్ళింట్లో నాకు, నా భార్యకు నెలరోజుల ఆశ్రయం

ఇచ్చాడు. రమేష్ బావ పెయింటింగ్ పని చేస్తాడని తర్వాత తెలిసింది నాకు. తనకే కావాలనే స్వార్థంగానీ, రేపటికి దాచుకోవాలనే ఆలోచనగానీ లేనివాడు రమేష్ బావ. అందుకే ఇంట్లో వాళ్ళ అవసరాలన్నీ తీర్చేవాడు. వాళ్ళ ఇంట్లోని మనుష్యులతో పాటు నాకూ, నా భార్యకూ అవసరమైనవి తీసుకొచ్చేవాడు. మాతోపాటు కూర్చుని “చనిపోతామని అందరికీ తెలుసు. కానీ వేటిలో అశించి వాటిని పొందలేక, జీవితాన్ని గడపలేక విసిగి వేసారి చావు రాకముందే చచ్చిపోతుంటారు కొందరు...” అంటూ జీవితం గురించి వేదాంత ధోరణి ప్రదర్శించేవాడు.

కొత్తగా పెళ్ళైన నన్నూ, నా భార్యనూ ఉద్దేశించి “ఇదిగో చూడమూయ్.... మగాడి దృష్టెప్పుడూ భార్య అవసరాల తీర్చడం మీదే ఎక్కువంటుంది. దానికోసం ఇంకా ఎక్కువ కష్టపడతాడు. దాన్ని అర్థం చేసుకుని ప్రవర్తించాలి. పైగా పెళ్ళయిన కొత్తలో సర్దుబాటు కుదరక ఎక్కువ గొడవలు అవుతుంటాయి. వాటిని తెగేదాకా లాగకుండా ఒక్కొక్కటి బిగించుకుంటూ వెళ్ళాలి. ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్కటి జతచేయండి. కొన్ని సందర్భాలలో మనుషులు మన నుంచి దూరమవుతారు గానీ జ్ఞాపకాలు మాత్రం ఎల్లప్పుడూ మనతోనే ఉంటాయి. అహోన్నీ, అత్యాశని విడిచిపెట్టే జీవితం సాఫీగా ఉంటుంది. ప్రేమ వైకం లాంటిది. మనిషి ఎదురుగా కూర్చుని చూస్తున్నంతసేపూ లోకం గర్తకురాదు, మైకం విడిపోయే కొద్ది అపార్థాలు తలెత్తుతాయి. అపోహలు అడ్డం తగులుతాయి. గొడవలన్నీ కట్టకట్టుకుని వచ్చి మీరి ఇద్దరి మధ్యలో తిష్టవేస్తాయి. మనుష్యుల్ని డబ్బు విడదీస్తుందంటారు. నిజమే, కాదనను. భార్యభర్తల మధ్య మంచి స్నేహం, సమస్యల పట్ల అవగాహన, వాటిని పరిష్కరించుకోగలిగిన నేర్పరితనం, ఒకరినొకరు అర్థం చేసుకుంటూ వెళ్ళగలిగిన తత్వం వుంటే వారిద్దరినీ ఏ శక్తి విడదీయలేదనేది నా నమ్మకం....’ అగాడు ఒక్క నిమిషం.

రమేష్ బావ మంచి పెయింటర్ అని నాకు తర్వాత తెల్సింది. గోడలమీద దేవతలు, దేవుళ్ళు పోటోలను ఉన్నది ఉన్నట్లుగా ఎంతో నైపుణ్యంతో చిత్రించేవాడు. అతని పనితనం చూస్తే ఆశ్చర్యపోవాల్సిందే. ఏ పని చేసినా ఎవరూ దానికి వంక పెట్టకుండా చేసేవాడు. వాళ్ళ వూరిలో వున్న కనకదుర్గమ్మ గుడి బయటి గోడమీద రమేష్ బావ వేసిన పెయింటింగ్ ఈనాటికీ చెక్కుచెదరకుండా వుంది. ‘డబ్బు గలవాడి వుండు బాధ కూడా లోకంలో పెద్దవార్తగా చెలామణి అవుతుంది. పేదవాడి ఇంట్లో పెళ్ళి జరిగినా ఎవరూ పట్టించుకోరు’ అని వేమన చెప్పినట్లుగా రమేష్ బావ ప్రతిభ వుండి కూడా ఏనాడూ పేరుకోసమో మరి దేనికోసమో పాకులాడలేదు. వచ్చిన రూపాయితోనే తను బతికాడు, ఇంట్లోవాళ్ళ అవసరాలన్నీ తీర్చాడు. ఏమైతేనేం రమేష్ బావ శకం ముగిసింది. లోకంలో ఎంతో మంది పాపం చేసేవాళ్ళు

చిరాయువులుగా బతుకుతుంటే మంచివాళ్ళ మాత్రం అకాలమరణం పొందడం బాధాకరమే.

ఉదయం తొమ్మిది గుంటలయింది. విజయవాడ నుండి మంగళగిరి వెళ్లే బస్సెక్కి కూర్చున్నాను. ఇప్పుడో అప్పుడో కురవడానికి సిద్ధంగా వుంది ఆకాశం. కాలంగాని కాలంలో ఉన్నాం. ఎప్పుడు ఎండ వస్తుందో తెలియదు. ఎప్పుడు వానొస్తుందో తెలియదు. వానరాకడ ప్రాణం పోకడ అంతా అయోమయం. చల్లగా గాలివీస్తోంది. బస్సు బయల్దేరింది. ఒక్కోసారి దూరం కూడా భరించలేని భారంగా అనిపిస్తుంది. బస్సు ముందుకెళ్తుంటే వెనక్కి వెళ్తున్న చెట్ల వంకా, అగినప్పుడల్లా ఎక్కుతున్న మనుష్యుల వంకా చూస్తూ కూర్చున్నాను. తెల్లవారుజామునే లేవడం వలన నీరసంగా ఉంది. కళ్ళు మంటలు కూడా వస్తున్నాయి. సీటులో వెనక్కి జారబడ్డాను. చిన్నగా కుసుకుపట్టింది.

కండెక్టర్ కేకతో ఉలిక్కిపడి లేచాను. నిద్ర సుఖమెరగడన్నట్లు వెళ్లే పని కూడా మర్చిపోయి నిద్రపోతులా అయినందుకు నామీద నాకే సిగ్గేసింది. దిగి ఊరివైపు నడిచాను. ఊర్లోకి నడుస్తుంటే ఎనిమిదేళ్ళ క్రితం నా పెళ్ళైన కొత్తలో జరిగిన సంఘనటలన్నీ గుర్తుకు రాసాగాయి. రమేష్ బావతో కలిసి రోజూ సాయంత్రం చెరువు ఒడ్డున కూర్చుని

కబ్బుర్లు చెప్పుకోవడం, అరటి తోటల్లో, పసుపు తోటల్లో తిరిగి రావడం, ఊరిలో కుర్రోళ్ళ చేత ముంజికాయలు కొట్టించుకొని తినడం, మార్కెట్ కెళ్ళడం అన్నీ గుర్తొచ్చాయి. కన్నుతెరిస్తే జననం, కన్నుమూస్తే మరణం. అసలు వేదాంతమంతా మరణంలో నుంచే పుట్టకొచ్చిందేమో. నిన్నటివరకు అందరితో కలిసి తిరిగిన వ్యక్తి రేపటి నుండి జ్ఞాపకాల్లో మాత్రమే నిల్చి వుంటాడని తలచుకుంటే బాధగా అయిపోయింది మనసంతా.

ఇంటిముందు వాతావరణం గంభీరంగా ఉంది. ఇంటి చూరుల కిందా, వీధి అరుగుల మీదా కూర్చుని కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారూ కొంతమంది నడివయసువాళ్ళు. ఏమీ తోచబడి కాక జేబులోంచి పొగాకు తీసి చుట్టలు చుట్టుకుంటున్నారూ కొంతమంది ముసలివాళ్ళు, చావుకీ బతుక్కీ తేడా తెలియని చిన్నిపిల్లలంతా గోలీలాటల్లోనూ, గుటీ బిళ్ళాటలోనూ తీరికలేకుండా ఉన్నారు. కుర్రకారంతా ఒక పక్కగా నిలబడి ఒకరు మీదొకరు జోకులేసుకుంటున్నారు.

వాళ్ళందరినీ దాటుకుని ముందుకెళ్ళాను. నేను వెళ్ళగానే ‘అయ్యా... అబ్బాయొచ్చాడు నిన్ను చూడటానికి. ఒక్కసారి లేచి చూడయ్యా... నీకోసం పూలదండ తెచ్చాడు... ఒక్కసారి లెగయ్యా...’ అంటూ పెద్దగా ఏడవసాగింది లలితక్క. చాలా నీరసంగా ఉంది. ముఖమంతా పీక్కుపోయి వుంది. నిద్ర లేకపోవడం వల్ల కళ్ళు వాచిపోయాయి. అక్కనెలా ఓదార్చాలో అర్థంకాలేదు. పక్కనున్న ఆడవాళ్ళంతా ‘ఊరుకో’

మన్నట్లుగా సర్దిచెప్పన్నారు. మాటలు చెప్పగలం గానీ గుండెల్లో వున్న బాధను తీసేయలేం కదా. మంచినీళ్ళు, మజ్జిగ ఇస్తున్నారు తాగమన్నట్లుగా, వేటినీ ముట్టుకోవట్లేదు లలితక్క. ఏడుస్తూనే గుండెబరువు తగ్గించుకోవాలని చూస్తోంది.

ఐస్ బాక్సులో నిర్దీపంగా పడుకుని ఉన్నాడు రమేష్ బావ, తల దగ్గర బియ్యం పోసిన గ్లాసులో అగరొత్తులు వెలుగుతున్నాయి. శవం దగ్గరికి వెళ్ళి పూలమాల వేసి సమస్కారం చేసి కాసేపు మౌనంగా ఉన్నాను. నలుగురు పిల్లలు విషాదంగా చూస్తున్నారు తండ్రివంక. ఎంతో అల్లారుముద్దుగా పెంచుకున్న కూతురు తండ్రి మరణాన్ని జీర్ణించుకోలేక జనం వంక వెర్రిగా చూస్తోంది. నరైన ఇల్లు కట్టుకోలేకపోయాడు. ఆస్తులు లేవు. పిల్లల మంచీచెడ్డలు చూడలేకపోయాడు. ఏంటో బతికున్నంత కాలం కొంతమంది మనుషులను మంచివాళ్ళను పొగుడుతుంది లోకం. అప్పుడు ఆస్తుల ప్రస్తావన ఉండదు. ఆస్తిలేకపోతేనేమిలే వాళ్ళ మంచితనేమీ వాళ్ళని కాపాడుతుంది అంటుంది. కానీ అదే మంచితనం మనిషి చనిపోయాక చేతగానితనంగా మారుతుంది. 'బతకడానికి మంచితనం ఒక్కటే సరిపోతుంది. రూపాయి వెనకేసుకోవద్దు...' అంటూ బుగ్గలు నొక్కుకుంటుంది.

అలోచించుకుంటూ అక్కడినుంచి వచ్చి ఇంటికి కాస్తదూరంలో ఉన్న రావిచెట్టు కింది కూర్చున్నాను. 'ఏరా మనవడా... బాగున్నావా?' అంటూ వచ్చి పక్కన కూర్చున్నాడు రాఘవయ్యతాత. అరవై పైనే వుంటాయి తాతకి. మనిషి వంగిపోయి వుంటాడు. చుట్ట కాల్చడంలో దిట్ట. పొలంపనులు బాగా చేస్తాడు. రోజూ రాత్రిపూట చుక్కేసి పద్యాలు రాగయుక్తంగా పాడడంలో ఆ చుట్టుపక్కల ఆయనకి ఆయనే సాటి.

'బాగున్నా తాతా...' అంటూ పలకరించి 'ఎలా జరిగింది తాతా...' అని అడిగాను. 'అర్డై ఎటాకంటరా... నిన్నంతా బాగానే వున్నాడు. సాయంత్రం ఇద్దరం కూసుని చాలా సేపు మాట్లాడుకున్నాం. పిల్లకేదో దగ్గిరి సంబంధం వుంది, పెళ్లి సేయాలని కూడా చెప్పాడు. కానీ రాత్రి నిద్దరలోనే పేనాలు పోయాయంట... నిన్న సాయంత్రం మాట్లాడి నోడు తెల్లారేసరికి కట్టెలా మారేడంటే ఈ జీవితం మనిషినెంత మాయజేత్రదో చూశావా...! అంతేరా పూపిరున్నంత వరకే ఏదైనా...' తనలో తానే గొణుక్కుంటూ అక్కడినుంచి లేచేశాడు తాత. కాసేపు ఆలోచనల్లో ఉండిపోయాను. మనుషులు బ్రతికుండగా వేటికోసమో కొట్లాడుకుంటాం. ఆరాటపడతాం గాని మనిషి విలువ మనిషి పోయాకే తెలుస్తుంది.

"ఏడ్చింది సాలుగానీ లెగండిరా... పైన వానొచ్చేటట్టుంది... సచ్చినోడ్చి పెట్టుకొని రోజంతా కూసుంటారా ఏంది..." అంటూ హడావిడి పెట్టసాగాడు మా ఊరి సంఘపెద్దల్లో ఒకడైన వెంకటరమణయ్య. ఊరి సంఘానికి నిజంగానే పెద్దమనిషి వెంకటరమణయ్య. ఏ కార్యక్రమం జరిగినా అది చావైనా, పెళ్లైనా

తను ఉండాల్సిందే. కాకపోతే మండు లేకపోతే మాత్రం ఏ పనీ ముట్టుకోడు. తల్లో నాలుకలా ఉంటాడని ఎవరూ అతన్ని ఎదిరించే ప్రయత్నం చేయరు. ఇటువంటి కార్యక్రమాలు జరిగినప్పుడు మాత్రం ఆయన చేసే హడావిడి అంతా ఇంతా కాదు. శవం చుట్టూ కూర్చున్న వాళ్ళలో హడివిడి ఇంకా ఎక్కువయ్యింది. శవాన్ని తీస్తారనేగానే అక్కడున్న ఆడవాళ్ళంతా గొల్లన ఏడవడంతో ఒక్కసారిగా వాతావరణం బరువెక్కింది. వెంకటరమణయ్యతో పాటు మరో నలుగురు పెద్దవాళ్ళు శవాన్ని లేపి కుర్చీలో పడుకోబెట్టి స్నానం చేయించారు.

రమేష్ బావకు పరిచయస్థులు ఎక్కువ. ఎక్కడెక్కడి నుంచో కడసారి చూపుకోసం వచ్చారు. కొంతమంది కార్లలో కూడా వచ్చారు. కూర్చున్నవాళ్ళు చూపులన్నీ శవంకంటే వచ్చినవాళ్ళ వాహనాల మీద ఉన్నాయి. పూలదండలతో పెళ్ళికొడుకులా వున్నాడు రమేష్ బావ.

వచ్చినవాళ్ళ కడసారి చూసి వెనక్కి వెళ్ళి నిలబడుతున్నారు. అందర్నీ తోసుకుంటూ వచ్చిన పెద్దమనుషులు శవాన్ని వుచిన పెట్టె ఎత్తుకున్నారు. ఆడవాళ్ళు రోదనలు ఒక్కసారిగా మిన్నంటాయి. వీధంతా ఇంటికి వచ్చిన మనుష్యులతోనూ, జల్లుతున్న పూలు గులాములతోనూ నిండిపోయింది. దారులన్నీ పూలవాస కురిసి వెలిసినట్లుగా మారిపోయాయి. ఇంటి దగ్గర నుంచి శృశానం దాదాపు రెండు కిలోమీటర్లుంటుంది.

వూరిలో ఎవరు చనిపోయినా శృశానానికి తీసికెళ్లడం చాలా కష్టంతో కూడుకొన్న పని. మోస్తున్న నలుగురికి తోడు మరో నలుగురు వచ్చి కాసేపు భుజం మార్చుకున్నారు. మౌనంగా శవం వెంట నడుస్తున్నాను.

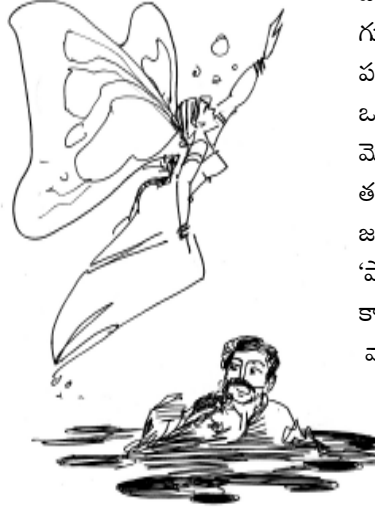
ఊరికి దూరంగా విసిరేసినట్లుగా ఉంది శృశానం. కొన్ని రకరకాల ఆక్తుల్లో కట్టిన సమాధులు. మరికొన్ని మట్టిని దిబ్బగా పేర్చినట్లున్న సమాధులు. నిశ్శబ్దంగా, నిర్దీపంగా వుంది శృశానం. ఆరడుగుల నేల ఆహ్వానిస్తూ ఉంది. శవం వున్న పెట్టెను గోతికి దగ్గరగా దించారు. "ఒరేయ్ అందరూ గుర్తుపెట్టుకోండి. ఇప్పుడు చచ్చినోడి కోసం ఏడుస్తూ మీరందరూ వచ్చారు. రేపు నవ్వు చచ్చిపోతే నీకోసం ఏడుస్తూ ఇంకొంతమంది వస్తారు. వైభోగంగా ఎన్నాళ్ళు బతికినా అందరూ నా దగ్గరికి రావాల్సిందే. కులమతాల పట్టింపులు లేవు, ఎక్కువ తక్కువలనే తారతమ్యాలు లేవు, అంతా నాదే, అందరూ నా వాళ్లే అంటుందంట ఈ నేల. ఎంత పెద్ద ఆసామికైనా ఈ ఆరడుగులే దిక్కు. "చచ్చినోళ్ళని తల్చుకుని అంతలా ఏడవమాకండి. ఇవాళ్ళ వీడు పోయాడు, రేపు నేను. ముందూ వెనకా అనేదే తప్ప అందరం పోవాల్సినవాళ్ళమే..." అన్నాడు వెంకటరమణయ్య. అంత విషాదంలోనూ అందరూ ఒక్కసారిగా పగలబడి నవ్వారు. సమాధి పూర్తయింది. మనసంతా దిగులుగా ఉంది. తాత చెప్పినట్లు "ఊపిరున్నంత వరకు ఏదైనా..." అనుకుంటూ అక్కడి నుండి కదిలాను.

వెలుగుపూలు

- రుహాన్ కె.వి. కుమారి
9440404563

నీతాకోక చిలుకలా
ఆడుతూ పాడుతుండడం
వాడు సహించలేదు
నీ రెక్కల విన్యాసాన్ని
వాడి గుండె ఓర్వలేదు
నీ భావనల స్వేచ్ఛా విహారాన్ని
అరువు కళ్ళవాడు అందుకోలేదు
స్వేచ్ఛ వాడికి గిట్టని వస్తువు
బానిసత్వమే వాడి వారసత్వం
చీకటి ప్రియనేస్తం
మనసును మెదడును
సంకెళ్ళ కౌగిళ్ళకు
అంకితమిచ్చాడు కదా
నువ్వు విహంగానివై
గాలి అలలతో ఊసులాడితే
ఊబిలోనివాడు
ఉడుక్కోవడం సహజం కదూ...
నీ రెక్కలపై దాడిచేయడం వాడివైజం...!
రేపటి ఆశలను

అగ్నికి ఆహుతి చేయడం
సతుల్ని చితుల్లో దహించడం
వెలగుద్వారాల చూపులకు
గుడ్డిగంతలు కట్టడం... కారణం
పచ్చకామెర్లకళ్ళను
ఒళ్ళంతా పులుముకున్న జాడ్యం!
మెదడు నిండిన చాలాచాలాన్ని
తరతరాల సంపదగా
జబ్బులు చరుచుకుంటుంటే
'పాపం... పిచ్చివాడ'ని జాలి పడడం
కాదు సుమా...
వాడు పేర్చుకొచ్చిన
శతాబ్దాల చీకట్లను
వెలుగుపూల జ్వాలలతో
ఛేదించడం...
నేటి తక్షణ కర్తవ్యం!
సజీవ చైతన్యానికి
నిజమైన నిదర్శనం

అ(అ)దృశ్యం

- రమణ వెలమకన్న
9866015040

మా వూరు ఆనవాళ్ళు కోల్పోయింది.....
పొలిమేరల కావల
రొమ్ము విరుచుకున్న కొండలు
తుత్తియనలై
కంకర రాళ్ళు దొర్లుతున్నై
రోడ్డు కిరువైపులా ... పచ్చని పొలాలు
ఫ్యాక్టరీలకు దారిచ్చి తప్పుకున్నాయి
భూముల యాజమాన్యాలు
“సెజ్”లముంగిట
కొలుపుల కోసం తలలు పంచుకున్నాయి
స్థిరాస్థులు.... కరిగి
చరాస్తుల ఆవిరిలో ఉక్కిరి బిక్కిరి అవుతున్నాయి
మోకాళ్ళపైకి ఎగదోసిన పంచెలు
యిరుకు పంట్లాముల్లో బిగుసుకున్నాయి
మారుతీ కార్లల్లో పికార్లు కొడుతున్నారు
ఊరంతా తారు పూశారు
మట్టి పరిమళాల ఊసేకాదు...

ఫ్యాక్టరీల విషయవాయువుల కంపు తప్ప
చూరు నుంచి కారే పెంకులు లేవు
విపుగా పెరిగిన చెట్ల జాడలేవు ...
యిళ్ళ మీద యిళ్ళ సమూహాలు తప్ప
బస్టాండ్ పక్కన... తరతరాల వారసుడు
“ఓబులేసు” చెప్పులు కుట్టడం లేదు..
ఏమయ్యాడో ... ఎటు వలస వెళ్ళాడో...
“బాటా” తన్ని తగలేసింది కాబోలు!
రచ్చబండ పంచాయితీ
పలాయనం చిత్తగించింది
మూడుముక్కలాటను గుంభనం చేస్తూ
యింతెత్తు గోడలు మొలుచుకొచ్చాయి.
సుఖాలు మరిగిన ప్రాణాలు
సూపర్ మార్కెట్లో తచ్చాడుతున్నాయి
పాలు, కూరలు, పప్పులు, బియ్యం కోసం....
జారి పోతున్న జ్ఞాపకాలను పోగేసుకొని
నాపల్లె కోసం వెతుక్కుంటున్నాను !!!

కన్యాశుల్కం - ఉచ్చారణవిధేయత

ఆచార్య మూలె విజయలక్ష్మి
9966138779

నాడు కృష్ణా, గోదావరి జిల్లాల భాష ప్రామాణిక భాషగా గౌరవం పొందింది. అయితే తక్కిన జిల్లాల మాండలిక పదాలను విస్మరించాల్సిన పనిలేదనీ ఉత్తమరచయితలు బయలుదేరితే, వివిధ మండలాల్లో వున్న ప్రత్యేక రూపాలు గ్రంథస్థం అవుతాయన్నారు. అక్షరాలా అదే జరిగింది. మాండలిక పదాలేకాదు. మాండలిక భాష సాహిత్య భాషగా వన్నెకెక్కింది. ఆధునికకాలంలో వివిధ వర్గాల నుండి కులాల నుండి ప్రాంతాల నుండి పుట్టుకొచ్చిన రచయితలు అస్తిత్వ పోరాటంలో, ప్రాంతీయ స్పృహతో రచనలు సాగించారు. వర్గ, కుల, ప్రాంత, లింగ ప్రాతిపదికన పదజాలాన్ని భాషను, యాసను ప్రయోగించారు.

గిడుగు రామ్మూర్తి వ్యవహారిక భాషోద్యమానికి వెన్నుదన్ను గురజాడ. ప్రజలభాషలోని తేటతెలుగు మాటలను కవిత్వంలో ప్రయోగించారు. 1914 లో తెలుగు కంపోజిషన్ సభకమిటీలో వ్యవహారిక భాషను సమర్థించిన ఒకేఒక్కడు గురజాడ. రచయితలకు భాషాపరమైన సంకెళ్ళనుండి విముక్తి కల్పించి, భావస్వేచ్ఛకు భాషాస్వేచ్ఛను చేకూర్చారు. గ్రాంథిక భాష నిర్ణీతభాషగా నిర్ధారించారు. వ్యవహారిక భాషాభివృద్ధికి బాటలు వేసారు.

వాడుకలో ఉన్న భాష ఆధునిక అవసరాలకు తగినట్లు పదజాలాన్ని కల్పించుకుంటూ, కొత్త అర్థాలు సంతరించుకుంటూ, పాతపద్యమాటలను చెల్లించుకుంటూ సాగుతుంటుంది. అందుకే సజీవత్వం వ్యవహార భాషాలక్షణం. సాహిత్య, నాటకరంగాలలో సంకుచిత తత్వం అధికంగా ఉన్న రోజుల్లో సార్వజనీన విద్యకు అవ కాశం లేని కాలంలో గ్రాంథిక భాషకు పట్టంకట్టబడిందని గురజాడ అభిప్రాయం. సరళత, స్పష్టత, సూటిదనం, వ్యవహారభాషకే ఉంటాయంటారు. అందుకే కన్యాశుల్కం నాటకాన్ని వ్యవహారికభాషలో రాశారు. ఈనాటకం రెండవకూర్పుకు రాసిన పీఠికలో “వ్యవహారిక తెలుగు భాష విశిష్టతలను, విదేశీయుల మెప్పుపొందినమార్గవాన్ని భావప్రకటనా విస్తృతిని ఆధునిక రచయితలు ఎందుకు గమనించలేకున్నారు”. అని వాపోయారు. సమాజ సంస్కరణోద్యమానికి తోడ్పడేందుకు తెలుగు భాష నాటకాలకు తగింది కాదని ప్రజల్లో వున్న దురభిప్రాయాన్ని తొలగించేందుకు ఈ నాటకం రాశానంటారు.

నాడు కృష్ణా, గోదావరి జిల్లాల భాష ప్రామాణిక భాషగా గౌరవం పొందింది. అయితే తక్కిన జిల్లాల మాండలిక పదాలను విస్మరించాల్సిన పనిలేదనీ ఉత్తమరచయితలు బయలుదేరితే, వివిధ

మండలాల్లో వున్న ప్రత్యేక రూపాలు గ్రంథస్థం అవుతాయన్నారు. అక్షరాలా అదే జరిగింది. మాండలిక పదాలేకాదు. మాండలిక భాష సాహిత్య భాషగా వన్నెకెక్కింది. ఆధునికకాలంలో వివిధ వర్గాల నుండి కులాల నుండి ప్రాంతాల నుండి పుట్టుకొచ్చిన రచయితలు అస్తిత్వ పోరాటంలో, ప్రాంతీయ స్పృహతో రచనలు సాగించారు. వర్గ, కుల, ప్రాంత, లింగ ప్రాతిపదికన పదజాలాన్ని భాషను, యాసను ప్రయోగించారు.

వ్యవహార భాషలోని ఉచ్చారణను, యాసను, లిపిలోకి తీసుకురావడంలో సమస్యలున్నాయి. గురజాడ ఉచ్చారణ విధేయంగా రాయడంలో క్లిష్టతను గమనించారు. అందుకే “వ్యవహారిక భాషలోని అనేక ఉచ్చారణలు తెలుగు వర్ణమాలలో లేవు. తెలుగు శబ్దశాస్త్రమున్న ప్రస్తుత పరిస్థితిలో, అటువంటి ఉచ్చారణలను, దానికి సన్నిహితంగా వుండే అక్షరాలపై ఒక అడ్డ గీటు ద్వారా సూచించడంతో నేను తృప్తిపడవలసి వచ్చింది. అనునాసిక తోటి తరువాత అర్ధానుస్వారం వుంచాను. వాడుక భాష మరింత విస్తృతంగా గుర్తింపు పొందిన తరువాత మాత్రమే, కొత్త సంకేతాలను సృష్టించడం వాటిని తెలుగు టైపులో చేర్చడం జరుగగలదు. ఇప్పటికీ తెలుగు వర్ణమాలలో మార్పులు తీసుకురాలేదు” అని(పీఠిక) లో పేర్కొన్నారు .

నేడు మాండలికభాష సాహిత్యభాషగా విస్తృతంగా వినియోగిస్తున్నారు. ఆధునిక కాలంలో తెలుగులో ఆంగ్ల పదాలను అధికంగా ప్రయోగిస్తున్నా తెలుగులో ఉన్న లిపి సంకేతాలతోనే సర్దుకుంటున్నారు. ఉచ్చారణ విధేయంగా రాయటంలోని సమస్యలను అధిగమించటానికి తగిన ప్రయత్నాలు సాగలేదు.

కన్యాశుల్కం పీఠికను బట్టి గురజాడ మెకంజీ కైఫీయతులను అధ్యయనం చేసినట్లు తెలుస్తోంది. మెకంజీ కైఫీయతుల రచనలో కూడా

ఉచ్చారణ విధేయతను పాటించడానికి యత్నించారు. గురజాడ కన్యాశుల్కం 1892లో మొదటి కూర్పు ప్రదర్శన 1909లో రెండవ ప్రచురణ జరిగింది. మొదటి 1784-90 మధ్య సర్కారు రాయలసీమ ప్రాంతాల్లో పనిచేసారు. కైఫీయత్తులు సేకరించారు. నాటకం సంభాషణలతో సాగుతుంది. సంభాషణలను లిపిలో చూపించటం అవసరం. కన్యాశుల్కం నాటకంలో ఉచ్చారణ విధేయత పాటించడానికి గురజాడ ప్రయత్నాన్ని గమనిద్దాం. కైఫీయత్తులు(కడపజిల్లా) గురజాడ కన్యాశుల్కంలోని లేఖన పద్ధతులను గమనించినపుడు ఉచ్చారణ విధేయతను పాటించటంలో కైఫీయత్తులు గురజాడ కన్యాశుల్కం రచన పద్ధతుల్లో సారూప్యతను గమనించవచ్చు..

యకారంబును వు,వూ,వో, వో లును తెలుగు మాటలకు మొదలు లేవు అని బాలవ్యాకరణం సూ 17 . కాని తెలుగు వ్యవహారంలో వ్యవధానం తర్వాత వచ్చే ఇ,ఈ ,ఎ,ఏల ముందు 'య' కారం,ఉ,ఊ,ఓ,ఓ ల ముందు వకారం చేరుతోంది. పదాది ఇ,ఎ లముందు 'య' కారం చేరిన రూపాలు. యీవాళ, యవళ్లయనా, యంతసేపు: ఎవరా, యెమో, యెవికలు, యేమివామ్, యేజేస్తారో. కైఫీయత్లో, ఉదాహరణలు యరికల, యాటా, యిటికె, యీతవనం, యేనూరు.పదాదిలో ఉ,ఓ ల ముందు 'వ' కారం చేరిన రూపాలు. వూళ్ళో, వొచ్చినప్పుడల్లా, వొట్టినే, వొడుల్తా యి, వోదార్చి, కైఫీయత్లో ఉదాహరణలు :పుదయగిరి,మో బనబట్లు, పుప్పుమన్ను,పూరభావి.

వ = (మకారసవర్ణం) వాడకం : తెలుగు ఓవ్య అనునాసిక స్పర్శ 'మ' పదాదిలో, దిత్వంగా, ఓష్ట్యస్పర్శాల ముందు వస్తుంది. ఉదా : మాట, అమ్మ, అంబ (అమ్బ), కంప (కమ్ప),అనుస్వారం ఆయా వర్ణక్షరాల ముందు వర్ణానునాసికంగా ఉచ్చరింపబడుతుంది. 'మ' కారం 'వ' గా అద్విరుక్తంగా అచ్చుల మధ్య పదాంతం, వ,య,శ,స,హ లముందు వస్తుంది. ఉదా: మావఁ , సవ్,వత్సరవ్, వవ్,శవ్,మావ్,సవ్,సివ్,హవ్. మావఁ/ మేనమావఁ, ఖర్మవేఁవిఁ,అశుభవాఁ, రావాఁయ, రాయడవేఁ, ఆనందవేఁ ,పేరేవిఁటో, కైఫీయత్తుల్లో సంవృత్తరం, సింహ్వాసనా, నారశింహ్వారెడ్డి వంటి రూపాలున్నాయి.

అ వాడకం : గ్రాంథిక భాషను నిరసించిన గురజాడ ఎందుకు శకటరేఫ వాడారు అని సందేహం రాకపోదు. ఆధునిక లేఖన రూపాల్లో శకటరేఫ వాడకం బాగా తగ్గింది. కింది ఉదాహరణలను గమనిస్తే ఉచ్చారణలో శకటరేఫానే పలుకబడుతోంది. ఉచ్చారణ విధేయంగా రాసే ప్రయత్నంలో భాగమే శకటరేఫ రాయటం. మీణ్ణాకపోతో, చవుణ్ణాసుకోదు, కుణ్ణాణ్ణి, యణ్ణాబుణ్ణా, మణ్ణెండేళ్లు.

ఎ > (ఁ) అర్ధవివృతానికి ,వివృతానికి మధ్యస్థమైన నిరోష్ట్యాచ్చుగా పలుకుబడుతోంది. ఉచ్చారణకు తగిన లిపి సంకేతం తెలుగులో లేదు. ఈ పర్ల దీర్ఘాక్షరానికి సన్నిహితధ్వనులైన 'ఏ' గాని 'ఆ' గాని వాడుతున్నారు.

ఆంగ్లపదాల లిప్యంతరీకరణలోనూ ఈసమస్య ఎదురవుతోంది. నేడు 'ఎ' కింద చిన్న అడ్డుగీత పెడుతున్నారు. నాస్తం(నేస్తం), మానత్త(మేనత్త), పాపరు(పేవరు) కైఫీయత్తుల్లో 'య' ఒత్తు వాడారు. ప్యాట. ల్యాటపల్లె,వ్యాప, మ్యారగాండ్లు,మల్యాల ఉదాహరణలు .

రేఫ తర్వాత హల్లును ద్విరుక్తం చేయడం : రేఫతో సూచించడం ప్రాజ్ఞన్నయ శాసనాల్లో లేఖన పద్ధతి.కైఫీయత్తుల్లో ద్విరుక్తం చేసిన, చేయని రూపాలున్నాయి. కన్యాశుల్కంలో ద్విరుక్తం చేయనిపద్ధతి కన్పిస్తోంది. సపోటు= (సపోర్టు), మాగా=న్న (మార్గాన) తీపా= హటి (తీర్పాకటి) కైఫీయత్తుల్లో ఉదాహరణలు : ద్విరుక్తం చేసిన రూపాలు కొమాతై, = మూత్తి = ద్విరుక్తంచేయని రూపాలు తూపు =, పొట్టదుతి =,కాత్తి = క

ధ్వని మార్పులు : రాజమహేంద్ర వర ప్రాంతపు బ్రాహ్మణవర్గ మాండలికాన్ని వాడారు.

గ్రాంథిక భాషావాదులను ఎదురొడ్డి వ్యవహార భాషలోరాసి తెలుగు సాహిత్యభాషలో వినూత్న ఒరవడిని సృష్టించారు.వాడుకభాషకు సాహిత్య భాషా గౌరవం కల్పించడమేకాక ఉచ్చారణ విధేయంగా రాయటానికి కృషి చేయడం విస్మయం.

ఆధునిక రాతరూపాల్లో దిత్వ దంతమూలీయ అనునాసికం 'న' కన్యాశుల్కంలో మూర్ధన్య అనునాసికంగా 'ణ' రాయబడింది. వుణ్ణింది, పిల్లణ్ణి, ముసలాణ్ణి లాంటి పదాల్లో మూర్ధన్య అనునాసికంగా కనపడటం, రాతలో ఉచ్చారణ విధేయతను పాటించడమే కారణం.ముసలాణ్ణి పదంలో పరస్పర వర్ల సమీకరణ జరిగింది. వ య న లా య - ని > ముసలాడి - ని > ముసలాడి - ణి > ముసలాణ - ణి

- ట > ష అష్టాగే, యేవిషి, రాజమహేంద్రం షంఠి, చేస్తారష
- ట > చ కడుక్కొమంచూంది, తెమ్మంచూంది, తించామా
- క > హ ఒహప్పుడు, వోహటి, అదోహటి
- న > త స్తానం (స్తానం)
- శ > చ చంకం, యూరేచం
- ఎ > ఆ అందుచాత (అందుచేత) చాస్తాపు (చేస్తాపు), కైఫీయత్తుల్లో చన్నకేశవస్వామి, అందు చాత వంటి ప్రయోగాలున్నాయి.
- కృతక ప్రామాణిక రూపాలు పదాదిలో రకారం వాడడం (ద్రేహం, ద్రయం.

గురజాడ జీవభాషను,వాడుక భాషను గౌరవించారు. వాడుకభాషకు వ్యక్తీకరణ శక్తి అపారమని నమ్మారు. గురజాడ కాలంనాటి రచనా భాష పరిస్థితిని బట్టి చూస్తే కన్యాశుల్కం వ్యవహారభాషలో రాయటానికి గురజాడ పడిన తపన,ఆరాటం ప్రస్ఫుటమవుతుంది. రచనావిలువలు అంచనా వేయడానికి నాటి పరిస్థితులు పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. గురజాడ గ్రాంథికభాషావాదులను ఎదురొడ్డి వ్యవహార భాషలోరాసి తెలుగు సాహిత్యభాషలో వినూత్న ఒరవడిని సృష్టించారు.వాడుకభాషకు సాహిత్య భాషా గౌరవం కల్పించడమేకాక ఉచ్చారణ విధేయంగా రాయటానికి కృషిచేయడం విస్మయం.

కవిత

గజక్కు

- చింతాడ రామారావు

9866087709

అడగబోదని విషం నింపితే అప్పుమై స్పందించు అంబరం
ఎదురు తిరగదని అణచబూనితే పోరుయై స్పందించు సంఘం

చుక్కలంటిన పెట్టుబడులతో చేతికొచ్చిన శ్రమ ఫలం
ధరలు గిట్టక పారబోస్తే పంటశలవై స్పందించు సేద్యం

త్రాగు నీటిని దొరక బుచ్చగ ఓటికుండలు కవాతు చేస్తే
వాడవాడల చూడు నన్నని ఏరులై స్పందించు మద్యం

మాంసపు కోళ్ళు పెరిగినట్టుగ చదువు గూళ్ళలో ఎదుగు బాల్యం
చలన జ్వలితపు రక్త లేమితో హీనమై స్పందించు యువతరం

జనం నెత్తిన ఋణం రుద్ది పూటగడిపెడు పథకాలు పన్నితే
అప్పులిచ్చిన అగ్రభూమికి బానిసై స్పందించు దేశం

ప్రజల పాలనం పదండంటు పీఠమెక్కిన పెత్తందార్లు
బ్రతుకు హక్కును పరిమార్చి రోయి సిరాయై స్పందించు నిరతం!

అనివార్య దృశ్యం

- కటుకోర్పుల రమేష్

9949083327

కాలం

వేలా కోలం చేస్తున్న

దృశ్యాల నుంచి

వెగటుగా వెక్కిరింతగా

జారి పడుతున్నాడు జీవుడు

మోదాలు - ఆమోదాలు

ప్రమేయాలూ లేకుండానే

అనర్థక వ్యవహారాల్లోకి

బలవంతంగా

బదలాయించబడుతున్నాడు

ద్రవ్యలోటు దరిద్రాలను

మూట గట్టుకుంటున్న

రాజాధిరాజులంతా

బహుదూరపు బాటసారులే...

అలుపెరగని రాజకీయం

ఇప్పుడు ఓ సుదీర్ఘ ప్రయాణం

మజిలీ...మజిలీలో ఓ కుతంత్రం

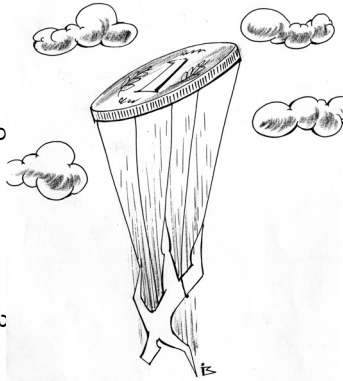
గగనంలోనూ

వికృత ఆకలి

విమానాలు కూలుతున్న

ఘోరకలి

దేశ సమైక్యతలు

నిలువునా

బూడదవుతున్న దృశ్యం

అంతర్జాతీయ విపణిలో

దేశం వేలానికి గురవుతుంటే

ఇక్కడ

తన బ్రతుకును తానే

కొనుక్కుంటున్న

మానవుడి విచిత్ర విషాదం ...

జీవుడా ..!

ఇప్పుడు నిరసన అనివార్యం !!

బుక్కులు

- మండవ సుబ్బారావు

9493335150

శిశువైనా - పశువైనా

పాలబుగ్గల పసిపిల్లైనా

జుట్టుడిన పిల తండైనా

ర్యాంకుల యంత్రాలోయ్ అన్నీ!

పగలైనా - రేయైనా

ఎండైనా - వానైనా!

బుక్కులు నీ వేపే చూస్తుంటాయ్

తమ అంతును చూడంటాయ్

ఎంసెట్టు -ఐసెట్టు-లాసెట్టు

కాదేది ర్యాంకులకతీతం

ఔనాను ర్యాంకత్యవసరం

ఉండాలోయ్ పట్టుదల

కానీవోయ్ పట్టు వీడక

డబ్బుంటే బాగా

కాపీలు రాసేసేయ్

చదువొక పద్యవ్యూహం!

ర్యాంకేమో తీరని దాహం!

(శ్రీశ్రీకి క్షమాపణలతో)

భూమికి దాహం

మళయాళ మూలం : సేతు
తెలుగు సేత : ఎల్. ఆర్. స్వామి

మండే ఎండ నిప్పులా జ్వలిస్తోంది . ఒక మబ్బు తునకైనా లేదు ఆకాశంలో. ఎండిన నేల నీటి చుక్క కోసం చకోర పక్షిలా ఆకాశం వైపు చూస్తోంది. ఎండిన పొలాలు బీడు వారి పడివున్నాయి. ఎక్కడ చూసినా కనబడేది తడి లేని ఊడా రంగు మట్టి మాత్రం! మట్టి విడిచే వేడి నిట్టూర్పులు పొలాల పగుళ్లునుంచి బయటికి వస్తున్నాయి. నదులూ చెరువులూ ఎండిపోయాయి..చెరువు అట్టడుగున పడివున్న జిగురు మట్టిలో కూడా పగుళ్లే !

తన గుడిసె వద్ద హుక్కా పీలుస్తూ కూర్చున్నాడు ముసలివాడు. ముడతలు పడిన ముఖం అతనిది. లోతుకు వెళ్ళిన బుగ్గలూ, నెరిసిన జుట్టు ముడుచుకుపోయిన అతని శరీరాన్ని నిలబెట్టే ఇనుము తీగలాంటి నరాలు ఒంటి బయటికి పొడుచుకొస్తున్నాయి.

ముఖం మీద వాలిన ఈగలను, పుల్లల్లాంటి చేతులతో దూరంగా తోలటం కోసం ప్రయతించాడు అతడు. అవి దూరంగా వెళ్ళి, అతన్ని ఎగతాళి చేసి అతని ముక్కు మీదకి వచ్చి కూర్చున్నాయి. ముసలివాడికి కోపం వచ్చింది. పక్కనే వున్న చేతి కర్రతో ఈగలను కొట్టబోయాడు. కర్ర ముక్కుకు తగిలి నొప్పి పట్టింది. ముక్కు నిమురుకుంటూ కూర్చున్నాడు.

వాన పడవలసిన రోజులు ఎప్పుడో వెళ్ళిపోయాయి. ఒక చినుకు కూడా రాలలేదు. కొండ గాలి వీసింది వేడిగా దుమ్ము ధూళి లేపింది గుడిసెలను ఒక సారి కుదిపి వెళ్ళిపోయింది.

కొందరు పిల్లలు ముసలివాడి చుట్టూ చేరారు. ఇగిళ్లు బయటపెట్టి నవ్వాడు అతడు. హుక్కా గొట్టం పక్కకి జరిపి చూసాడు.

‘తాతా,తాతా ,వాన పడదేంటి ---?’ పిల్లలు అడిగారు. ‘పడదు, వాన పడదు. భూమి ఇలా ఎండి తడి లేక పడి ఉంటుంది. చెట్లు మొక్కలు మాడి మనవుతాయి జంతువులు చిక్కి శల్యమై అస్థిపంజరాలుగా మారుతాయి. బలమున్న జీవులు బలహీనులను మింగుతాయి. ఇదంతా జరగవలసిందే!

“దీనికి కారణం ----”

“కలియగంకదా” భూమాతకి మోసే బరువు పెరిగి పోయింది. ఆ బరువు తగ్గించుకోవడానికి భూమికి కొన్ని మార్గాలున్నాయి. కరువు, అంటు వ్యాధులు భూకంపం మొదలైనవి అలాంటి మార్గాలే. అవి ఒకొక్కటిగా ప్రయోగిస్తుంది భూమి.”

పిల్లలకు అర్థం కాలేదు. గడ్డం క్రింద చేతులు వేసుకొని కూర్చుని విన్నారు వాళ్ళు

ముదతలు పడిన ముసలివాడి ముఖం ఒక చిరు నవ్వుతో వెలిగింది.

యువకుడైన కొడుకు ఇంటికి వచ్చాడు. ముసలివాణ్ణి, అతని చుటూ కూర్చుని వున్న పిల్లలను ఉరిమి ఉరిమి చూసి లోపలకు వెళ్ళి పోయాడు

“ఏమైనా దొరికిందా ---?”

అత్యతగా అడిగాడు ముసలివాడు

“నీ తలకాయీ !” కోపంతో

బునకొడుతూ అన్నాడు కొడుకు “నీకేంటి, హుక్కా తాగుతూ ఇక్కడ కూర్చుంటావు ---నేను కదా తిరిగేది. --ప్రభుత్వోద్యోగుల చుట్టూ రోజంతా తిరుగుతే ఇదిగో చూడు దొరికినది ఒక పిడికెడు బియ్యం -- చస్తే నీ నోటిలో పోయడానికి కూడా సరిపోవు ---” ముసలివాడు నవ్వుతూ పిల్లలతో అన్నాడు. “ఇది కలికాల మహిమే ---”

పిల్లలు పరిగెత్తి పారిపోయారు. హుక్కా దగ్గరికి జరిపి మళ్ళీ పొగ తాగుతూ చుటూ చూసాడు.

కనబడినంత మేర అంతా ఎర్ర మట్టియే ! ఆకుపచ్చని రంగు తాలూకు జాడ అసలు లేనే లేదు. పూర్వం గోధుము పండేది అక్కడ. పుష్టిగా ఎదిగిన గోధుమ నారు చిరుగాలిలో నాట్యమాడేది. కాని నేలనుంచి కాని ఆకాశం నుంచికాని ఒక నీటి చుక్క కూడా అందదని తెలిసి నిరాశ చెంది ఉన్నపక్షంగా చిక్కి శల్యమైంది అది. మేత కోసం వెతికే బర్రెలు ఒక ఉదుటన వాటిమీద పడ్డాయి. ఎవ్వరూ వాటిని అపలేదు “తిను, తిను కావలిసినంత మింగు --” జనం అనుకున్నారు “చివరికి మేం తినబోయేది మిమ్మల్నే కదా”

పొట్ట నిండగానే నీరు గురించి వెతికాయి బర్రెలు. ఊరికి ఉత్తరంగా ప్రవహించే నది మైదానంగా మారిపోయింది. సాధారణంగా ఎండాకాలంలో నీరు ఎక్కువ ఉండదు కాని,

అక్కడక్కడ చిన్న చిన్న నీటిగుంటలు ఉంటాయి. కాని ఆ సంవత్సరం అవీ లేవు. --మెరిసే ఇసుక తిన్నెలు మాత్రం --

నీటి వాసన కోసం మండుటెండలో వేడి ఇసుకలో సాగాయి అవి. నీరు దొరకక నీడ కోసం పరిగెత్తాయి

బజారుని అనుకోనివుండే ఇరుకు సందుల్లో మట్టికుండల్లో నీళ్ళతో నిలబడ్డారు గలీజు పిల్లలు. నీరు డబ్బుకి దొరుకుతుంది. గ్లాసుకన్నా చిన్న మట్టి ముంతతో ఇచ్చే నీటి ఖరీదు పది పైసలకన్నా ఎంతైనా కావచ్చు (1967 కథ) గత ఏడాది డబ్బు మిగిల్చుకున్నవాళ్ళు వాడి చుట్టూ చేరారు. వాడితో దెబ్బలాటకి దిగారువాణ్ణి బూతులు తిట్లారు చివరికి వెండి నాణ్యాలు విసిరి నీరు కొనుక్కున్నారు (1967 - అప్పుడు రూపాయి బిళ్ళ వెండిది) ఒక ముంత తాగితే దాహం తీరలేదు. మరో ముంత తాగాలి

“డబ్బు --- ”వాడు అడిగాడు

“నువ్వు గొప్పవాడే, పెద్దవాడే -- కాదనను . మీ ముత్తాతలు లక్కీ నవాబుల రౌతులు --వాళ్ళ పెళ్ళాలు నవాబుల ఉంపుడుగత్తెలు -- అది వేరు --నీరు కావాలంటే డబ్బులు ఇవ్వాలి -- వెంటనే --అప్పు కుదరదు.” అతడు అన్నాడు

“సువర్ కా బచ్చా --” కోపంతో

చిందులు తొక్కాడు అతడు “నన్నూ నా వంశాన్ని ఆక్షేపిస్తావా ---”

అయినా తప్పలేదు. మళ్ళీ వెండి నాణ్యాలు విసిరాడు

“ముంత ఎవ్వరు పారేయకండి ”కుర్రవాడు హెచ్చరించాడు

“ఈ ఎంగిలి ముంతలు మళ్ళీ వాడుతావా”

“ఎంగిలీ కింకిలి అని అనుకుంటే కుదరదు. నా వద్ద ఎక్కువ మొంతలు లేవు --బజారులో ఇప్పుడు ముంతలు దొరకడం లేదు, తెలుసా ---?”

“ఉల్లు కా బచ్చా ,ఎవ్వరో ఎంగిలి చేసిన ముంతలో నేను నీరు తాగాలా ---?” ఎర్ర తలపాగా వేసుకున్న ఒక గుబురు మీసాలవాడు కుర్రవాడి మెడ పట్టుకున్నాడు .

గావుకేక వేసాడు కుర్రవాడు. ఎవ్వరో వచ్చి వాణ్ణి కాపాడారు.

నదికి అవతల ఒడ్డున మశూచి వ్యాధి వ్యాపించిందట ! దగ్గర దగ్గరగా వున్న గుడిసెలు --వాటిని అనుకోని పారే కుళ్ళు కాలువ --కుప్పలు కుప్పలుగా పడి వున్న చెత్త చెదారం ---

గుడిసెల చుట్టూ ఈగలు దోమలు ---గుడిసెనుంచి గుడిసెలోకి అడుగు వేసింది మశూచి.

పట్నంనుంచి సూది మందులు వేసేవారు వచ్చారు. ఊరులో కొందరు పారిపోయారు భయంతో .కొందరు గుడిసె లోపల మరికొందరు గడ్డిమోపుల మధ్య దాకున్నారు.

నది ఒడ్డున చితి జ్వలించింది. వరసగా శవాలు అక్కడకి చేరాయి. పుల్లలకు కరువు అనిపించలేదు. భూమియంతట ఎండుపుల్లలే !

మండే చితి చూస్తూ కూర్చున్నాడు ముసలివాడు. అతని పెదవులపై ఒక చిరునవ్వు తొంగి చూసింది “భూదేవి మనిషిని పరీక్షిస్తోంది ”అతడు గొణిగాడు

“ నువ్వు గొణిగకు --- తరువాతవాడు నువ్వే అనేది మరవకు” కొడుకు గుర్తు చేసాడు.

వక వకా నవ్వాడు ముసలివాడు. నవ్వి నవ్వి దగ్గ వచ్చింది. దగ్గటం వల్ల గొంతులో కఫం అడ్డుపడింది. ఊపిరాడలేదు అతనికి. కళ్ళు ముందుకు పొడుచుకొచ్చాయి. ముఖం మీద ముడతల లోతు పెరిగింది.మెడలోని నరాలు కొట్టుకున్నాయి. కాసేపు తరువాత మామూలవగానే మళ్ళీ గొణిగాడు “ఇది కలికాల వైభవమే!”

కాశీనుంచి పండాలు వచ్చారు. బాణపొట్టలతో పిలకలు కదిలిస్తూ నడిచి వచ్చిన వారికి వంగి వంగి నమస్కారం చేసారు ఊరిపెద్దలు -- పాదాలకు నమస్కరించి పాదధూళి తలపై జల్లుకున్నారు.

“దేవుళ్ళు కోపంగా ఉన్నారు.” వాళ్ళు అన్నారు “అసలు సందేహం లేదు. బాగాపండి డబ్బులు చేతికి అందగానే దేవుడ్ని మరిచి పోతున్నారు మీరు. చీకటి పడగానే సారా దుకాణంలో చేరుతున్నారు. తడబడే అడుగులతో బయటికి వచ్చి దేవదాసీలను వెతుకుతున్నారు. లేకపోతే వేశ్యాగృహాల్లో దూరుతున్నారు --జనానికి పాపం అంటుకుంది. అది కడిగి పారేయాలి. అంటే పూజలు చేయాలి. ”

పూజ మొదలైంది . ఊరిలోని పెద్దల పెట్టెల్లోనూ తలపాగా లోనూ దాగి వున్న వెండి నాణ్యాలు వెలుగు చూసాయి. మిగిలిన బియ్యమూ గొధుమ సేఖరించి పండాలకు రోజూ విందు భోజనాలు వడ్డించారు. దేవుడుతో దగ్గర సంబంధం ఉన్నవాళ్ళు కదా వాళ్ళు! వాళ్ళు సంతోషిస్తే కదా దేవుడు కరుణిస్తాడు !కాలే

నేలమీద హోమం మొదలైంది వాత తగిలిన భూమి నిట్టూర్పులు విడిచింది. వేడి గాలి తగిలిన హోమజ్వాల పైకి పైకి ఎగిరింది

ఊరివాళ్ళందరూ గుమి గూడారు. వాళ్ళు ఆకాశం వైపు చూస్తూ నిలబడ్డారు. హోమగుండంనుంచి ఎగిరే పొగ పైకి లేచి మేఘాలుగా మారుతాయి అనీ ఆ మేఘాలు కొండను డీ కొని నీటి బింధువులుగా నేలకి రాలుతాయి అనీ ఆశబడ్డారు.

వాళ్లనుకున్నటుగానే పైన ఆకాశాన నల్లమబ్బు గుమి గూడింది. పండాలు విజయోత్సాహంతో రెచ్చిపోయి పూజలు కొనసాగించారు. కానీ ఈశాన్యం నుంచి వీసిన గాలి మబ్బులను చెల్లాచెదురు చేసింది.

వేడి పెరిగింది. మశూచి వ్యాధి పడగ విప్పింది. నది ఒడ్డున పలు చోట్ల చితి లేచింది. ప్రాణం కోల్పోయిన బర్రెల శరీరాల చుట్టూ గెడ్డలు తిరిగాయి. అస్థికలు తప్పు మిగతా మొత్తం ఆరగించాయి అవి . నెత్తుటి మరకలతో కూడిన అస్థికలు ఇసుక మీద చెల్లాచెదురుగా కనబడ్డాయి

ఒక శవం వచ్చింది. ఒక ఊరకుక్క తోకాడిస్తూ శవం చుటూ తిరిగింది. శవాన్ని తెచ్చినవారు పుల్లలు పేరున్నప్పుడు శవం దగ్గరకి వెళ్లింది కుక్క --కాని ఒకడు

కుక్కని చూసి రాయి విసిరాడు. అయినా అది కదలలేదు -- మొరుగుతూ అక్కడే నిలబడింది.

అందిన వేరులు దుంపలు తిన్నారు గ్రామ వాసులు. మరో ఆహారం అడవి పూలు --తెల్లవారకముందే పూలకోసం మైళ్ళు నడిచి అడవికి చేరుతారు. రాత్రి రాలిన పూలు ఏరి తెచ్చి గంటలతరబడి నీటిలో ఉడికించి ముద్ద చేస్తారు . ఆదే ఆహారం.

ఆతృతగా అది తినేసి మళ్ళీ అడవిలోకి పరిగెత్తుతారు బజారులోని లాలాజి కొట్టులో జొన్న దొరుగుతుంది. కాని ఆకాశాన్ని అంటుకునే ధర. వెనకు గుమ్మం నుంచి అమ్ముతాడు. రోడ్డు వైపు రేషన్ దుకాణం --వెనక నల్లబజార్ ---

విలేజీ ఆఫీసులో పని చేసే ఇద్దరు మదిరాసి బాబులు కొట్టులో అడుగుపెట్టగానే లాలాజి లేచి నిలబడ్డాడు. కుర్చీ చూపించి కూర్చోమన్నారు . తమకు రాని ఆ ఊరి భాషలో ఏవేవో మాట్లాడారు వాళ్ళు. లాలాజి బుర్ర గోక్కుంటూ నిలబడ్డాడు. ఆ తరువాత పనివాణ్ని ఉద్దేశించి ఏదో అన్నాడు. రెండు బియ్యం బస్తాలతో వెనకు గుమ్మం నుంచి బయటికి వెళ్లిపోయాడు పనివాడు

ముఖ్యపట్నంనుంచి ఒక నాయకుడు వస్తాడట, పరిస్థితులను అంచనా వేయడానికి. వెంటనే ఊరు ప్రాణం పోస్కుంది అక్కడక్కడ చెరువులు తవ్వే పని మొదలైంది -రోజుకి రూపాయి కూలి --పక్క ఊళ్లనుంచి కూడా కొందరు పనికి వచ్చారు -- వెండి రూపాయి కూలి అంటే మాటలా మరీ ----!

ప్రభుత్వోద్యోగులూ ఊరులోని పెద్దవాళ్ళు పనివాళ్లకు ప్రోత్సాహమిస్తూ వాళ్లదగ్గరే నిలబడ్డారు . ఎంత తవ్వినా నీరు పడలేదు. “ఇప్పుడు ఇంత చాలు.” అధికారులు ఆర్డర్ వేశారు. “మిగతా పని తరువాత చేద్దాం.”

ఎద్దుబళ్ళల్లో బియ్యం బస్తాలూ గొధుమ బస్తాలూ వచ్చాయి --పెద్ద పెద్ద మట్టి కుండలో నీరు కూడా -- ఖాళీగా వుండే ఒక గుడిసెలో చుక్కా రోట్టీలు మంచినీరు ఉచితంగా పంచి పెట్టారు. దొరికింది దొరికినట్టు మింగారు జనం

కారులో ఎగిరి వచ్చాడు నాయకుడు --చెరువు తవ్వటం చూసాడు. ఉచితంగా ఆహారం పంచిపెట్టటం చూసాడు. ఒక గలీజు కురవాణ్ణి దగ్గరకి పిలిచి ఒక చుక్కా రోటి ముక్క వాడి నోటిలో పెట్టాడు. కెమెరాలు క్లిక్కు మన్నాయి. చుట్టూ వున్నవారు చప్పెట్లు చెరిచారు. నాయకుడి గుండెలో నిండిన ఆనందం నవ్వుల వెన్నెలగా విరిసింది, మిట్ట మధ్యాహ్న వేళలో -- చేతులు జోడించి నవ్వుతూ కారెక్కాడు నాయకుడు.

మరునాడు కూడా ఆ గుడిసె ముందు గుమి గుడారు జనం. చుక్కా రోట్టీ నీరూ అందుతుందనే ఆశతో లొటలు వేస్తుంటూ వరసలో నిలబడ్డారు జనం . ఏ కదలిక కనబడలేదు గుడిసెలో. లోపలికి వెళ్ళి చూసారు --గుడిసెలో ఎవ్వరూ కనబడలేదు చెరువు తవ్వటం కూడా ఆగిపోయింది

జనానికి అనుమానం కలిగింది --చాలా రోజులుగా జరుగుతున్నాయి పూజలు --వాన పడలేదు

“ఇంకా కొన్ని పూజలు చేయాలి.” పండాలు చెప్పారు. “చివరి గింజ కూడా బయటికి రావాలి -- వెండి నాణ్యాలు ఉన్నదంతా బయటికి రానీ --సర్పం పరిత్యజిస్తేనే ప్రార్థన విజయవంతం అవుతుంది--దేవుళ్ళు మనని పరీక్షిస్తున్నారు. -- మన భక్తిని పరీక్షిస్తున్నారు.

చివరి ధాన్యం గింజ ,చివరి వెండి నాణ్యం కూడా బయటికి వచ్చింది. కాని ఏ మార్పు రాలేదు --పూర్వంకన్నా కష్టాలు

పెరిగాయి . ప్రజల నమ్మకానికి గండి పడింది.

“గంగా నది ప్రవహించే వవిత్ర భూమి యిది. భయపడకండి. గంగమ్మ తల్లి మనను కాపాడుతుంది.” పండాలు అన్నారు

“గంగా నది పాయల్లో ఒకటికదా ఇక్కడ ప్రవహించేది - అది ఎండిపోయింది. మనకు తాగునీరు ఇవ్వటం లేదది.” మీసం సవరిస్తూ ఒక యువకుడు అన్నాడు

“అది పోడైపోయిన తల్లి అవయవాల్లో ఒకటి .తల్లి ఎప్పుడో దాన్ని కోసి పారేసింది.”

ప్రజల అనుమానాలు పెరిగాయి -- ప్రాణరక్షణ కోసం పరిగెత్తారు పండాలు. జనం విడిచి పెట్టలేదు. వాళ్ళ వెనక పరిగెత్తారు.

పరిగెత్తి పరిగెత్తి అలసిపోయిన పండాలు పరిగెత్తలేక జనం పాదాల మీద వడి బతిమాలారు .

“మన్నించండి --ఇబ్బందులతో బ్రతికే కుటుంబాలు మావి. ఇలా ఏవేవో చేసి బ్రతుకు ఈడుస్తున్నాం.”

దయతో వాళ్ళను విడిచి పెట్టారు జనం

చివరికి వాన పడింది --కుండ పోత వాన --నల్లని మబ్బులు

ఆకాశాన్ని కమ్మేసాయి. వాన కురవటం చూస్తే ఆగదని అనిపించింది -- కొన్ని రోజులు తరువాత వాన ఉదృతం తగ్గింది

ప్రకృతి హాయిగా వానలో స్నానం చేసింది --యెర్రని వాన నీరు గట్టులు తెంచుకొని ప్రవహించింది . చెత్త చెదారాన్ని తుడిచి వేసింది --చాలా చోట్ల నీరు నిలిచింది. మట్టి తాలూకు సుగంధం వాతావరణంలో తచ్చాడింది.

పొలాల్లో నిండిన నీటిలోకి దూకి ఆదారు పిల్లలు -- హాయిగా బురద నీటిలో మునిగారు.

అంతా చూసి ఆనందించాడు ముసలివాడు. నీటిలో తడిసిన పిల్లలు అతని దగ్గరకి పరిగెత్తుకొచ్చారు. “తాతా, వాన పడింది చూడు . పెను వాన --పొలమంతా మునిగిపోయింది నీటిలో --నదిలో కూడా మెడ దాకా నీళ్ళే” ముసలివాడు నవ్వాడు

“ఆ కొండ అవతల పొలాల్లోని వరిచేను బంగారు రంగు సంతరించుకునే సమయం ఇది -- అంతా నాశనమై పోతుంది -- వచ్చేవి ఆకలి రోజులే”. నిట్టూర్చాడు ముసలివాడు.

నేనింకా సజీవనే

- తిలక్ బొమ్మరాజు

9993594549

నేనింకా బ్రతికే ఉన్నాను నాలో గాలినీడల్లా
కొలిమిలో కాలుతున్న బొగ్గు కణికల్లా
ఎప్పుడో విసిరికర్రతో బామ్మచేతుల్లో పుట్టిన నలుసు వాసన ఇంకా తడారలేదు
స్వేచ్ఛను గుండెకొప్పుల్లో నుండి విసిరేసేవరకు సజీవనే
నన్ను నేను బద్ధకంగా తోసుకున్నప్పుడు వెన్నులో ధైర్యపు వెన్నెల పరుచుకోకపోదు
బజారు నిండా నా చూపులు నడిచినప్పుడు చేతులకు చెప్పులేసుకుని పరుగెట్టేస్తవరకు
కాలం ఒక ఇంద్రజాలం ప్రతిరోజు వింతే
మరునాటికి రోతే మరిచిపోయినా గుర్తున్నా
తొలిచూలు నా ఆలోచన కడపాన్ను నా మరపు
వేకువే జననమయ్యాక సంధివేళకు ఇంత వున్నమిని పళ్ళెంలో కలుపుకుని మరణిస్తాను అణువణువూ నేనవుతూ జీవిస్తాను
వాసరాలు ఉయ్యాలలూగుతూ కనిపించే ఒకానొక అందమైన దృశ్యం కళ్ళలో పోసుకున్న చంటోడిని
ప్రకృతిని మింగిన పెద్దోడిది పరాకాష్టకు అర్థం చెప్పే ముసలోడిని
ఒంటికి గంతలు కట్టుకు తిరిగే నిశాచరాన్ని మింగేసాక సంపూర్ణమైన సరిహద్దుల్లో కణాన్ని చూసినప్పుడు మళ్ళా బ్రతికే ఉంటాను
ఇప్పుడింకా బ్రతికే ఉన్నాను నిర్దీవిగా

వసంతరాగం

- గవిడి శ్రీనివాస్

8886174458

క్షణం తీరిక దొరికితే చాలు
నీ ఊహలు పిచ్చిక గూళ్ళు కడతాయి
నువ్వలా తలపైవాలి
వెన్నెల్ని పువ్వుల్లా జల్లుతున్నట్లు
నీ చుంబన వర్షంలో
తడిసి ముద్దవుతున్నట్లు
ఒకటే అలజడి
నాలో మొదలవుతుంది
నీ చేతి స్పృశతో
వెలిగిస్తావ్
మంత్రముగ్ధుణ్ణి చేస్తావ్
రోజులన్నీ విరిగిపోయి
కాలగర్భంలో వొదిలిపోతున్నా
జ్ఞాపకాల్లో నీవులేని రోజు
అగాధంలో కూరుకు పోతున్నట్టే
ఉంటుంది.
గతంలో నీ పరిమళాన్ని
వర్షమానంలో కూడా
నీ వసంత రాగాన్ని
నా దేహం నిండా పరుచుకుని

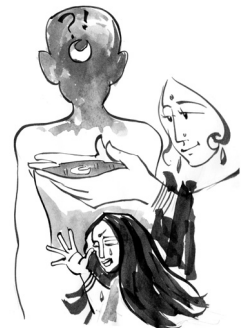
గుభాలిస్తూనే వుంటాను
తీరాలు దాటి
చిగురించే ఆశలతో
నా ముంగిట వాలుతావా!
మరీ!!
విరబూసిన చెట్టులా
గలగలా చిరునవ్వులు
రువ్వతావా! మరీ!!

తల్లి బిడ్డ

- బి.గోవర్ధన రావు

9441968930

నాకిప్పుడు
వెన్నెల్ని దోసిట పట్టి
ముఖానికి అద్దుకోవాలని
వేకువను ముంగిటనాటి
ముచ్చట తీర్చుకోవాలనీ లేదు!
వీస్తున్న గాలిని నియంత్రించాలని
నీటిని గుప్పెట పెట్టి
సంబర పడాలనీ లేదు!
హాయిగా మసలే మాట లేనేలేదు!!
అసలు-
నేను పుడుతూనే పెద్ద ప్రశ్నయిపోతాను!?
నా కుటుంబమంతటా... నసలాంటి గుసగుసలే!!
అడుగడుగునా -
అత్యాచారాలు త్రవ్విన నేలలో కూరుకుపోతున్నాను
అణిచివేత వేదనలను - అవమానాలను దాటలేక
దగ్గమౌతున్నాను!
ఈ దుర్మార్గపు సంస్కృతినీ - ఈ నికృష్ట భావ జాలాన్నీ
ఎవరు పెంచి పోషిస్తున్నారో
ఎవరు ఏ పాత్రలో నటిస్తున్నారో -
ఎవరైతే... ఎంటి!?
వాడొక తల్లి బిడ్డ!

వాసిరెడ్డి సీతాదేవి నవలలు

కుటుంబ వాతావరణం - బాల్యంపై ప్రభావం

- డా యర్రదొడ్డి సుభాషిణి

కుటుంబంలో పిల్లలు పాడైపోయినా లేదా అభివృద్ధి మార్గంలో పయనించినా దానికి కారణం తల్లిదండ్రులే, అలాగే చుట్టూ ఉన్న పరిస్థితులు, కొన్ని సంఘటనలు బాల్యంలో ప్రధాన కేంద్రమైన మనసుపై పడే ప్రభావాన్ని మార్చడం సాధ్యం కాదని 'మానిని - మనసు' 'మనసు కథ' నవలలు నిరూపిస్తున్నాయి.

మానవుడి జీవితం చాలా అందమైంది , విలువైంది , బాల్యం మరీ విలువైంది. మనిషి హృదయంలో ఒక మందిరం లాంటి జ్ఞాపకం, ఒక స్వర్గం లాంటి కానుక బాల్యం. అతిసున్నితమైన ఈ బాల్యం అమాయకత్వానికి , మంచితనానికి మారుపేరు లాంటిది. ఇలాంటి బాల్యం కుటుంబంలో ఒక భాగం. కుటుంబ ప్రభావం బాల్యం ప్రవర్తనలో కనిపించకుండా అంతర్గతంగా నిలిచిపోయే ఆలోచనలు బాల్యాన్ని తీర్చిదిద్దుతాయి. ఒకే కుటుంబంలో వ్యక్తులు రకరకాలుగా ప్రవర్తిస్తారు, ఎక్కువ తక్కువ, బీదగొప్ప, సమర్థ అసమర్థులుగానూ ఉంటారు. ఇవన్నీ బాల్యం పై అమితమైన ప్రభావాన్ని చూపి పిల్లల మనసుపై గాఢమైన ముద్రవేస్తాయి . పాత్రల పరస్పర సంబంధములను వ్యక్తమొనర్చునట్టి సూక్ష్మతత్వము వాతావరణము . పాత్ర పోషణము ప్రభావవంతముగా జీవవంతముగా నొనర్చుటకు వాతావరణ నిర్మాణమావశ్యకము. సంక్షేపమున వాతావరణము నిశ్చిత స్థాన సమయములిందు సంఘటించు కథాగతి నాటకీయ సంఘటనల యొక్క ఉద్రిక్త గుణాభివ్యక్తి వాతావరణము (The Art and business of story writing W.B.Pitkin Pg: 139-194) ఒకరికొకరికన్న సంబంధాన్ని తెలిపేదే వాతావరణం. తమచుట్టూ ఉన్న పరిస్థితులు బాల్యం పై చూపేదే వాతావరణం. ఇలా కుటుంబ వాతావరణం

బాల్యంపై ఎలాంటి ప్రభావాన్ని చూపిస్తుందో వాసిరెడ్డి సీతాదేవి నవలల్లో పరిశీలిద్దాం .

బాల్యంలో ఎదురయ్యే సంఘటనలు :కుటుంబంలో పిల్లలు పాడైపోయినా లేదా అభివృద్ధి మార్గంలో పయనించినా దానికి కారణం తల్లిదండ్రులే , అలాగే చుట్టూ ఉన్న పరిస్థితులు , కొన్ని సంఘటనలు బాల్యంలో ప్రధాన కేంద్రమైన మనసుపై పడే ప్రభావాన్ని మార్చడం సాధ్యం కాదని 'మానిని - మనసు' 'మనసు కథ' నవలలు నిరూపిస్తున్నాయి.

“మానిని - మనసు” నవలను ఆమె కథగా కె. రాఘవేంద్రరావు గారు సినిమా తీశారు . ఈ కథ ఎంతో వైవిధ్యభరితం కావడంతో అప్పట్లో బాగా జనాదరణను పొందింది . ఈనవలలో సావిత్రీ బాల్యంలో జరిగిన ఒక సంఘటన తనని , మానసిక రోగిగా మార్చివేస్తుంది . ఆమె బాల్యంలో తన అత్తను మామయ్య ఎప్పుడూ కొట్టడం , గొంతుపట్టుకొని హింసిస్తూ ఉండడం చూసిన ఆమె తన మనసులో , మగాడంటే ఇలానే ఉంటాడు అనుకొని ప్రతి మగాణ్ణి అనుమానించేది. అనుమానం పెనుభూతమన్నట్లు ఆ అనుమానం తన స్నేహితురాలి జీవితాన్ని కూడా పాడుచేస్తుంది. తెలిసీ తెలియని లేత వయసులో ఎదురైన సంఘటనలు వాళ్ళ జీవితాన్నే కాకుండా పక్కవారి జీవితాలని బలిగొంటున్నాయి. 'వాతావరణము పాత్రల

మనోవ్యాపారములకు సంబంధించినదై యుండును. సాధారణ పాఠకుడు కాని , క్రొంగొత్త రచయిత కాని పరిసరమునే వాతావరణమని తలచును. కాని ఇది వారి భ్రాంతి మూలకము. వాస్తవమరసి చూచిన వాతావరణము

పరిసర చిత్రణ జనితమగు ప్రభావము” అన్న పిట్టేన్ గారి మాటలు సావిత్రిలో స్పష్టపరుస్తున్నాయి. ఆ వాతావరణం పాత్రల మనసుపై గాఢమైన ముద్ర వేస్తోంది.

“మనసు కథ” నవల కూడా ప్రజాదరణ పొందిందే. ఈ నవల కూడా దాదాపు మానిని - మనసు లాంటిదే. ఇందులో సుజాత బాల్యంలో తండ్రి మరొక స్త్రీ తో సంబంధం పెట్టుకోవడం, తల్లిని నిర్లక్ష్యం చేయడం, ఆమెను హింసిస్తూ చివరికి చంపేయడం వంటి సంఘటనలన్నీ చూసి తన తల్లి దూరం కావడానికి తండ్రి కారణమయ్యాడని కృంగిపోతుంది. చివరికి

మానసిక

వ్యాధిగ్రస్తాలవుతుంది. “శైశవ దశలో కలిగిన అనుభవాలు, అనుభూతులుగా జ్ఞానకంలో నిక్షిప్తమవుతాయి. పనితనంలో ఆత్మాభిమానం దెబ్బతింటే అది నయమవని గాయంగా జీవితాంతం బాధపెడుతూ ఉంటుంది. అట్టి మచ్చలు ప్రతి ఒక్కరిలోనూ కనిపిస్తాయి.” (అట్లూరి వెంకటేశ్వర రావు. పుట : 5 : 2003) అది

పండుగకు స్నేహితులంతా పట్టులంగాలు వేసుకొంటుంటే తల్లిదగ్గర ఏడ్చి మరీ తెచ్చుకున్న మాములు లంగా టైలర్ కుట్టివ్వక పోవడంతో నిరాశే మిగులుతుంది. ఇవన్నీ చూసిన సునంద మనసుపై గాఢమైన ముద్రవేశాయి కుటుంబ పరిస్థితులు. తను ప్రేమించిన వ్యక్తిని చేసుకుంటే ఇదే పరిస్థితి తను కూడా ఎదుర్కోవాల్సి వస్తుందని, తనకిష్టం లేకపోయిన డబ్బుందన్న ఒకే ఒక కారణంతో తన బాస్ ను చేసుకోవడానికి సిద్ధపడుతుంది.

అక్షరాలా సత్యమన్నది ఈ రెండు నవలలు స్పష్టం చేస్తున్నాయి. ఏ రచయిత అయినా, రచయిత్రి అయినా వాస్తవాన్ని గాలికి వదిలి ఊహా జగత్తులో వివారించకూడదు. నిత్య జీవితంలో జరిగే సంఘటనల్ని, సమాజాన్ని నేపథ్యంగా తీసుకొని వ్యక్తుల జీవితాన్ని వారి మానసిక వేదనల్ని , ఆవేదనల్ని చిత్రించాలి. అప్పుడు అది సమగ్రరచన అవుతుంది. సమాజానికి ఉపయోగపడుతుందంటారు ఎ. రజాహుస్సేన్ (సాహిత్య వ్యాసాలు - పుట. 90 : 2006) అలాంటి రచనే వాసిరెడ్డి సీతాదేవి గారిది.

మనస్తత్వ శాస్త్రాన్ని విశ్లేషించడానికి ప్రధానంగా చెప్పుదగిన వాడు సిగ్మండ్ ఫ్రాయిడ్ . మానవుడిలోని అతార్కిక ఆలోచనను ఫ్రాయిడ్ ‘లిబిడో’ అన్నాడు. ‘లిబిడో’ లో తల్లిదండ్రుల పట్ల ఏర్పడే స్థిరమైన భావం వ్యక్తిత్వాన్ని నిర్దేశిస్తుంది. ఈ లక్షణం ప్రధానంగా సుజాత పాత్రలో కనిపిస్తుంది. సుజాత తల్లి దూరం కావడంతో తనకు నచ్చిన వస్తువులు తనే పడేసి ఎవరో కావాలని పడేస్తున్నట్లు అనుమానం వ్యక్తం చేసేది. ఒక రకమైన మానసిక అశాంతితో తన జీవితాన్ని సాగిస్తూ బ్రతుకుతుంది.

మానవ జీవితమంతా కేంద్రీకృతమయ్యేది ఆకలి దగ్గరే. ఆకలి మనిషి జీవితాన్ని నిర్దేశిస్తుంది, చేయాల్సింది శాసిస్తుంది. పరిధి నిర్ణయిస్తుంది. ప్రతి ఒక్కరూ తమపరిధిలో తిండి కోసం ప్రయత్నిస్తారు. పేదరికంతో ఈ ఆకలి రాక్షసత్వాన్ని ప్రదర్శిస్తుంది. దాని బారి నుండి తప్పించుకోలేక ఆ ఆకలి తీర్చుకోలేక సతమతమయ్యే పేదరికం బాలలపై నిగూఢ ప్రభావాన్ని చూపిస్తుంది. గురజాడ సృష్టించిన పాత్రల్లో పూర్ణమ్మ చిరస్మరణీయమైంది. సామాజిక సమస్యల కొలను నుంచి పుట్టుకొచ్చిన పాత్ర పూర్ణమ్మ. ఆనాడు పేదరికం కారణంగా పూర్ణమ్మను కన్యాశుల్కానికి ఆశపడి తల్లిదండ్రులు అమ్ముకున్నారని గురజాడ చెప్తే...

నేడు నవయుగ రచయిత్రి మహాజబీన్ “ స్ట్రీట్ చిల్డ్రన్ ” కవితలో పాలు తాగే పసి వయసులో పాల కవర్ల వేట“ అంటూ పేదరికాన్ని పేర్కొంటే

వాసిరెడ్డి సీతాదేవి తన నవలల్లో అదే పేదరికంతో పిల్లల ఆకలి బాధ తీర్చలేక ఏమి చేయాలో తోచక వారిని కొట్టి నిద్రపుచ్చడాన్ని చిత్రీకరించారు. అది మృగత్వం నవలలో స్పష్టంగా ఉంది.

‘మృగత్వం’ నవలలో సునంద బాల్యంలో తల్లిదండ్రులు రోజూ గొడవ పడటం , నాన్న వస్తే బియ్యం తెస్తాడు . అమ్మ వండి పెడుతుందనే ఆశతో

ఎదురు చూసి , చివరకు తండ్రి రాకపోవడంతో తల్లి పిల్లలందరినీ కొట్టి పడుకోబెట్టేది. పిల్లలు ఆకలితో ఏడ్చి ఏడ్చి నిద్రపోయేవారు. పండుగకు స్నేహితులంతా పట్టులంగాలు వేసుకొంటుంటే తల్లిదగ్గర ఏడ్చి మరీ తెచ్చుకున్న మాములు లంగా టైలర్ కుట్టివ్వక పోవడంతో నిరాశే మిగులుతుంది . ఇవన్నీ చూసిన సునంద మనసుపై గాఢమైన ముద్రవేశాయి కుటుంబ పరిస్థితులు. తను ప్రేమించిన వ్యక్తిని చేసుకుంటే ఇదే పరిస్థితి తను కూడా ఎదుర్కోవాల్సి వస్తుందని, తనకిష్టం లేకపోయిన డబ్బుందన్న ఒకే ఒక కారణంతో తన బాస్ ను చేసుకోవడానికి సిద్ధపడుతుంది. ‘మనం నమ్మకాల పరిధిలో పనిచేస్తుంటాం . పిల్లలు కూడా అంతే. చిన్నప్పుడు చీకట్లో దయ్యం ఉందని నమ్మేవారు పెద్దయ్యాక ఆ నమ్మకం తప్పు అని తెలుసుకొని చీకట్లో నిర్భయంగా వెళ్ళగలుగుతాం. మన శక్తిని నిరూపయోగం చేస్తాయి. దీనిని మనం మార్చుచేసుకోవాలి’ (డా నల్లూరి రాఘవరావు). సునంద విషయంలోనూ అదే జరిగింది . తన చిన్నతనంలో తల్లి పడిన కష్టాలు, కడగండ్రా తను కూడా ఎదుర్కోవాల్సి వస్తుందేమోననే భయంతో తనని తాను

మార్పుకోవాలనుకొంటుంది.

పిల్లలకు పేదరికం ఆకలి తీర్చుకోలేక వారిని శాసిస్తే, ధనవంతులను అతిగారాబం సతమతం చేస్తోంది. పిల్లలకు స్వేచ్ఛ ఇస్తానే అవసరమనిపించినప్పుడువాళ్ళను మందలిస్తుండాలి. అలా కాకుండా వాళ్ళను అతిగారాబం చేస్తే మొండిగా తయారవుతారు. ఇలా చేయటం వల్ల తాము మాత్రమే కాకుండా చుట్టూ వున్న వారి జీవితాలు నాశనం అయ్యే ప్రమాదం ఉంది. కనుక తమకు ఎంత ఆస్తిపాస్తలున్నప్పటికీ పిల్లల్ని మాత్రం హద్దులు మీరనివ్వకూడదు. (డా. యర్రదొడ్డి సుగుణ, పుట : 85 : 2014) అతి ఎప్పుడూ అనర్థదాయకమే. ఈ విషయాన్ని 'మరీచిక' నవల సృష్టం చేసింది.

'మరీచిక' నవలలో రుక్మిణి రంగారావుల ఏకైక పుత్రిక శబరి. ఈమె ఏదైనా కోరడం ఆలస్యం క్షణాల్లో ముందుంచేవారు. తల్లి ఎంతసేపూ షాపింగ్ లు పార్టీలు, క్లబ్బులు అంటూ కూతుర్ని చక్కగా ముస్తాబు చేసేది. లేనిపోని గొప్పలు చెప్పేది. కాని కూతురు మాత్రం ఎంతసేపూ ఏదైనా సాహసం చేయాలి, అది అద్భుతంగా ఉండాలనుకొంటూ డ్రగ్స్ కు అలవాటుపడిపోతుంది. అడిగినంత అందించారు. కాని పిల్ల ఏంచేస్తోందో పట్టించుకోలేదు. ఇంట్లోంచి డబ్బు, బంగారంతో బయటకెళ్ళి డ్రగ్స్ కు బానిసవుతుంది. కొంతకాలానికి తప్పు తెలుసుకున్నా ఇంటికెళ్ళే తల్లిదండ్రులు ఏమంటారోననే భయంతో బిచ్చగతైలా మారి ఆ మత్తులోనే జీవిస్తుంది. గొప్పతనం చెప్పుకొనేది చాటుకొనేది కాదు. మన గురించి మనమో, ఇతరులో చెప్పుకొనే దాన్ని మించిన గొప్పతనం ఒకటుంది. మన పనుల ద్వారా ఎంతమందికి చక్కటి ప్రేరణ కల్గించామన్నదే గొప్పతనం. అదే అసలైన గొప్పతనం(డా. బి.వి. పట్టాభిరామ్).

గొప్పలకు పోయి ఒక తియ్యని జ్ఞాపకంలా మిగిలిపోవాల్సిన బాల్యాన్ని అధఃపాతాళానికి కూరుకుపోయేలా చేసేశారు శబరి తల్లిదండ్రులు. అందుకే తల్లిదండ్రుల ఆలోచనా విధానం సక్రమ మార్గంలో ఉండాలి. మంచి ప్రేరణ పిల్లలకు కల్గించాలి. అప్పుడే బాల్యం బంగారుబాట అవుతుంది.

తల్లిదండ్రులు పట్టించుకోకపోవడం :- పిల్లలకు అన్నీ సమకూర్చకపోయినా, ఆర్థిక స్థోమత లేకపోయినా ఫర్వాలేదు. అన్నింటికంటే విలువైన ప్రేమ అందిస్తే పిల్లలు అభివృద్ధి చెంది తీరుతారు. మంచి పౌరులుగా జీవిస్తారు. 'పిల్లల అభివృద్ధికి

మొదటి మనాది కుటుంబ వాతావరణం ద్వారానే ఏర్పడుతుంది'(డా. నల్లారి రాఘవరావు). పెరిగే వయసులో లోకం పొకడల్ని జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తూ అనుసరిస్తారు. కాబట్టి ఈ వయసులో పిల్లలకు సరైన శిక్షణ ఇవ్వాలి. బాధ్యత తల్లిదండ్రులదే. కాని తల్లిదండ్రులు పిల్లలను పట్టించుకోక పోవడం వల్ల ఆ ప్రభావం వారిని ఎలాంటి అనర్థాలకు గురి చేస్తుందో " అడవి మల్లె " నవలలో సృష్టమయింది.

'అడవిమల్లె' నవలలో రంగారావు కాంతమ్మ దంపతుల ఒక్కగానొక్క కూతురు రజని. ఆస్తిపాస్తలు ఎక్కువ. కూతురిని అవురూపంగా పెంచింది కాంతమ్మ. తల్లి క్లబ్బులు, మీటింగులంటూ తిరిగితే, తండ్రి ఆఫీసులో వర్సనల్ అసిస్టెంట్ తోనూ, బాబాయి ఒక అమ్మాయిని ప్రేమించి మరో అమ్మాయితో తిరగడం గమనించిన రజని అవేమీ తప్పు కాదని

తాను కూడా అదే చేయాలనుకుంటుంది. 'పిల్లలు అనుకరణ చేయడంలో సిద్ధపాస్తలు' (డా. బి.వి. పట్టాభిరామ్) అన్నది సృష్టం. మీరు చేయగా లేని తప్పు నేను చేస్తే అవుతుందా? అని ఎదురు ప్రశ్నిస్తుంది. తల్లిదండ్రులు పిల్లలను పట్టించుకోకుండా అసభ్యకరమైన పనులు చేస్తుంటే ఆ ప్రభావం వారిని తప్పుదోవ పట్టిస్తుంది. బాల్యంలో పిల్లలు లోకం పొకడల్ని జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తూ అనుసరిస్తారనే సత్యాన్ని చెప్తూ, పిల్లలకు సరైన శిక్షణ ఇవ్వాలి. బాధ్యతను గుర్తుచేస్తుంది ఈ నవల.

తాను కూడా అదే చేయాలనుకుంటుంది. 'పిల్లలు అనుకరణ చేయడంలో సిద్ధపాస్తలు' (డా. బి.వి. పట్టాభిరామ్) అన్నది సృష్టం. మీరు చేయగా లేని తప్పు నేను చేస్తే అవుతుందా? అని ఎదురు ప్రశ్నిస్తుంది. తల్లిదండ్రులు పిల్లలను పట్టించుకోకుండా అసభ్యకరమైన పనులు చేస్తుంటే ఆ ప్రభావం వారిని తప్పుదోవ పట్టిస్తుంది. బాల్యంలో పిల్లలు లోకం పొకడల్ని జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తూ అనుసరిస్తారనే సత్యాన్ని చెప్తూ, పిల్లలకు సరైన శిక్షణ ఇవ్వాలి. బాధ్యతను గుర్తుచేస్తుంది ఈ నవల.

అచారాలు, సంప్రదాయాలు, కట్టుబాట్లంటూ పిల్లలను కట్టుదిట్టం చేయకూడదు. అలా పెంచడం వల్ల వారి భవిష్యత్తు ఎలా చితికిపోయిందో ఆనాడు గురజాడ పూర్ణమ్మలో పేర్కొంటే.... నేడు వాసిరెడ్డి సీతాదేవి అదే కట్టుబాట్లతో పెరిగిన అర్చన, రాధల జీవితం ఎలా ఛిద్రమైందో వర్ణించారు.

'అర్చన' నవలలో తల్లిదండ్రులు అర్చనను సంప్రదాయాలని, నమాజుమని, అందులో వద్దతిగా ఉండాలంటూ కట్టుబాట్లతో పెంచారు. వాటిని పుణికి పుచ్చుకొని పెరిగిన అర్చనకు అత్తగారింట్లో ఎదురయ్యే బాధలను తల్లిదండ్రులకు చెప్పుకోలేక, చెప్పుకుంటే సమాజం ఏమనుకుంటుందోననే భయంతో తన జీవితాన్ని మెట్టినింట్లోనే ఆత్మహత్య చేసుకుంటుంది.

'తొణికిన స్వప్నం' నవలలో రాధ పుట్టిన కొద్ది కాలానికే తండ్రి మరణించడం. దానితో మేనమామ ఇంటికి చేరడం. ఆ ఇంట్లో రాధకు చాలా రకాల ఆంక్షలు విధించడం. తలదించుకొని వెళ్ళాలి, వీధిలోకి వెళ్ళకూడదు, ఇంటి పట్టునే

ఉండాలి. ఆడపిల్లకు చదువు అవసరం లేదంటూ రాధను నిర్బంధిస్తారు. ఇవన్నీ రాధ మనసుపై ప్రభావం చూపాయి. దానితో ఆమె మనసుకు ద్వేషం కలిగి చివరికి ప్రేమించిన వ్యక్తి తనకు దక్కడేమోననే బాధతో ఆత్మహత్యాప్రయత్నం చేస్తుంది.

మితిమీరిన కట్టుబాట్లు బాల్యంపై వేసిన ముద్రల వల్ల వారి జీవితాలను ఎలా చిదిమేసిందో ఈ రెండు నవలలూ నిరూపించాయి. పెద్దల ప్రభావం పిల్లల మీద గాఢంగా ఉంటుంది. వాళ్ళు చేసేవి, చెప్పేవి అన్నీ వారికి మార్గదర్శకం కావాలి గానీ అవే వారి జీవితాలను అంతం చేయకూడదు. వివేకం, చాతుర్యం, నేర్పరితనం, సమయస్ఫూర్తి, విజ్ఞతలను, ఆత్మవిశ్వాసాన్ని అందించి మంచి ప్రవర్తనతో తీర్చిదిద్దుకోనేటట్లుగా చేస్తూ, సమస్యను ఎదుర్కొనేలా పెంచాలి.

అలాకాకుండా వారి మీద పెట్టే ఆంక్షలు, వారి జీవితాలను అంతం చేస్తున్నాయి. కనుక పిల్లలపై మితిమీరిన ఆంక్షలు పెట్టరాదని స్పష్టమవుతుంది.

ఒక కుటుంబంలో బాలలు అభివృద్ధి పథంలో నడిచినా లేదా పాడైపోయినా దానికి తల్లి దండ్రులే బాధ్యులవుతారు. అలాంటి తల్లిదండ్రుల్లో ఏ ఒక్కరు మరణించినా, లేదా దీర్ఘకాలికంగా రోగపీడితులైనా, విడాకులు తీసుకున్నా వారిలో విపరీత ప్రవర్తన కనబడుతుంది. అలాంటిదే 'వైతరణి 'రాగహేల' నవలల్లో స్పష్టంగా ఉంది.

'వైతరణి' నవలలో నాగమ్మ కూతురు పార్వతి. ఆమె పుట్టిన కొద్ది కాలానికే తండ్రి మరణించడంతో తల్లితో కలిసి మేనమామ ఇంటికి చేరతారు. అక్కడ సరైన ఆదరణ ఉండదు. తన మామయ్య పిల్లలు వదిలేసిన బట్టలు వేసుకుని వాళ్ళ పుస్తకాలు చదువుకునేది. అలా కూడా పార్వతి చదవడం ఇష్టపడదు. పెన్సిల్, పుస్తకాలు కొనడానికి డబ్బు ఇవ్వరు. పైగా అత్తయ్య కూతురు దాచుకున్న డబ్బుల్లో ఒక రూపాయి కనిపించలేదని పార్వతి తీసిందంటూ తన తల్లిని నిందిస్తారు. నిజానిజాలు తెలుసుకోకుండా పార్వతిని తల్లి చావగొడుతుంది. పార్వతి మీద లేనిపోని నిందలు వేస్తూ కొడుతుంటే కోపం వచ్చిన పార్వతి అత్తకూతురు ఎంతో ఇష్టంగా కొనుక్కున్న కూజాను వగులగొడుతుంది. పార్వతిని నువ్వు తప్ప దీన్నెవ్వరూ వగులగొట్టరు. నువ్వు ఎవరినో లేపుకు పోతావంటూ తిట్టడంతో అదే తప్పు చేయాలని నిర్ణయించుకుంటుంది. వేదనలు, కష్టాలు దుర్భరమై ఇలా ఎంతకాలం బ్రతకాలి అనే తిరుగుబాటు ధోరణి విషవం

తెస్తుందంటాడు సొదుం రామ్మోహన్. పార్వతి విషయంలో అదే జరిగింది. పసి హృదయం చేయని తప్పుకు నిందలు మోస్తూ దెబ్బలు తింటుంటే తిరగబడటం సహజమనేది వక్కాణించారు రచయిత్రి.

'రాగహేల' నవలలో రవికిరణ్ చిన్న వయస్సులోనే తల్లిదండ్రులు ఆత్మహత్య చేసుకుని చనిపోతారు. రవికిరణ్ ను దక్కించుకోవాలని ఒకవైపు నాన్నమ్మ, మరోవైపు తాతయ్య (అమ్మ తండ్రి) ప్రయత్నాలు చేస్తారు. నీ తల్లి చావుకు తండ్రి కారణమంటూ తాతయ్య, మీ నాన్న చావుకు అమ్మే కారణమని నాన్నమ్మ చెబుతారు. నాన్నమ్మ దగ్గర రవిగా, తాతయ్య దగ్గర కిరణ్ గా పిలువబడుతాడు. పెద్దవాళ్ళ మాటలతో అదే ధ్యాసలో ఉండి పసివయస్సులో అది నాటుకుపోయి భిన్నవ్యక్తిత్వాలు గల వ్యక్తిగా మారతాడు. రవిగా ఉన్నప్పుడు

ప్రతి కుటుంబంలోని ఈ చిన్ని చిన్ని సమస్యలు బాల్యంపై ప్రభావం చూపుతూనే ఉన్నాయి. వాటికి నిదర్శనమే నేటి పత్రికల వార్తలు, సాహిత్యం మొదలైనవన్నీ! బాలల్లో మానసిక వికాసాన్ని, మంచి వ్యక్తిత్వాన్ని, ఆత్మ స్థైర్యాన్ని పెంచేటట్లుగా సాహిత్యం ఇంకా రావాల్సి

తల్లి మీద, కిరణ్ గా ఉన్నప్పుడు తండ్రి మీద కని పెంచుకుంటూ పెరిగి పెద్దవాడవుతాడు. కుటుంబవిలువలు పటిష్టంగా ఉన్న ఈ సమాజంలో కుటుంబంపై అపారమైన గౌరవం ఉంది. ఎందుకంటే పిల్లల కోసం తల్లిదండ్రులు త్యాగాలు చేస్తారు. వారు పెరిగి పెద్దవారయ్యేంత వరకు వెన్నంటి ఉంటారు. అలాగే వృద్ధాప్యంలో ఉన్న తల్లిదండ్రులను చూడటాన్నీ పిల్లలు తమ బాధ్యతగా

భావిస్తారు. అలా కాకుండా నాన్నమ్మ, తాతయ్యల స్వార్థం కోసం పిల్లాడికి లేని పోనివి చెప్పే వాడి మనసు మీద చేదు జ్ఞాపకంగానే తల్లిదండ్రులు నిల్చిపోవాల్సి వస్తుంది. అదే రవికిరణ్ కి జరిగింది.

'నేటి బాలలే రేపటి పౌరులు' అన్నారు. అలాంటి భావిభారత పౌరులుగా మారబోయే పిల్లల్ని మంచి మార్గంలో నడిపించాలి. వారి మేధస్సును పెంచి సహజీవనాన్ని, సహనాన్ని కల్పించాలి. ఎందుకంటే 'మొక్కై వంగనిది మానై వంగదు'. ఈ వాస్తవాన్ని గ్రహించి ప్రభుత్వం బాలలకు ప్రత్యేక సదుపాయాలు, సమానహక్కులు కల్పిస్తూ వీటిని అరికట్టాలని చూసినా ప్రతి కుటుంబంలోని ఈ చిన్ని చిన్ని సమస్యలు బాల్యంపై ప్రభావం చూపుతూనే ఉన్నాయి. వాటికి నిదర్శనమే నేటి పత్రికల వార్తలు, సాహిత్యం మొదలైనవన్నీ! బాలల్లో మానసిక వికాసాన్ని, మంచి వ్యక్తిత్వాన్ని, ఆత్మ స్థైర్యాన్ని పెంచేటట్లుగా సాహిత్యం ఇంకా రావాల్సి ఉంది. బిందువు బిందువు కలిసి సింధువైనట్లుగా ప్రతి ఒక్కరి ఆలోచనతో బాలల చైతన్యాన్ని ఆశిద్దాం.

కవిత

జీవన శృతి

ఎస్. సుమిత్రా దేవి

7207550867

తూర్పున సూర్యుడు

కళ్ళు తెరుస్తుండగానే

వీధిలో

పన్నెండేళ్ళ బాలుడి స్వరం

అలారంలా మ్రోగింది

మేటవేసిన నిరాశకు

చర్నాకోలాతో కొట్టినట్టు

దిగులు చీకట్లో మెరుపు మెరిసినట్టు

అతని ముఖం నిండా

ఆత్మ విశ్వాసం వెలుగుతోంది

ఇంటినిండా ఆత్మబలం నిండి ఉంది

నిన్నటి దాకా చిత్తుకాగితాలేరుకున్న

కుర్రాడు

ఒక్క అడుగు ముందుకు వేశాడు

ఇంటి బరువు మోయడానికి

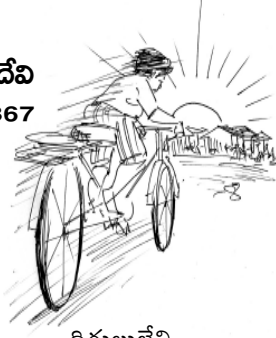
సన్నద్ధమై

బడికి వెళ్ళే సమయంలోగా

పార్ట్ టైం పనిని ఎంచుకుని

రిపేరు చేసుకున్న పాత సైకిల్ పై

సవారీ చేస్తూ

దిగులులేని

చిన్నపిట్టలా

దుఃఖాన్ని పటా

పంచలు చేసే

శాంతి దూతలా

ఎక్కుపెట్టిన బాణంలా

దూసుకుపోతూ....

పాత పేపర్లు

కొంటాం, పాత

పుస్తకాలు కొంటాం....

పక్షులు ఎగిరాయి,

కొమ్మలు కదిలాయి,

గాలి వీచింది,

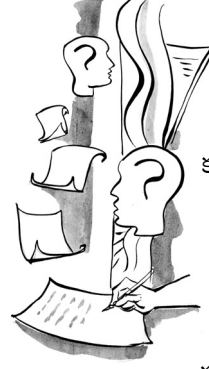
ప్రతి చోట చైతన్యం

పుంజుకుంది.

కలాల కసరత్తు

-అడపా రామకృష్ణ

9505269091

ప్రభాత వార్తా కథనానికి

ఉలిక్కిపడే ఉద్యమం

భవిష్యత్తుంతా ఉక్కిరి బిక్కిరి

కలాల కసరత్తుకు చింతా క్రాంతులై

కండలు కరిగి కరిగి

మెదడు మొద్దుబారిన వారంతా

రాళ్ళెత్తిన దుండగులయ్యారు

రాయి విసరడం చాలా తేలిక

అక్షరం పంజా విసిరితే ఏమవుతుంది

అక్షర సత్యాన్ని పెట్రోలు సీసాలు కాదుకదా

అణుబాంబు కూడా పాతర వేయలేదు

కలాలు కలకాలం నిలిచిపోతాయి

ఆ నీడనే ఉద్యమాలు ఎదుగుతాయి

అక్షరాన్ని నమ్ముకుంటే

ఆత్మబంధువులా ఆశ్రయమిస్తుంది

నానీలు

- తగుళ్ళ గోపాల్

9505506316

అల్లరి చేస్తున్నారని

పిల్లల్ని తిట్టా

నిశ్శబ్దం

నన్ను భయపెడుతుంది

ఊరి వాళ్ళకవి

పాత గోడలె

నాకు మాత్రం

ప్రాణనాడులు

పిల్లల్ని

చెరువు చెంతకు పిల్చింది

ఏమయ్యారో

ఇప్పటికీ తెలువదు

రాయి

ఎండకు ఎండి

వానకు తడిసినందుకే

అంతగట్టిదనం!

చలికి

అమ్మకొంగు కప్పుకున్నా

అదంతా

పేదరికం పుణ్యం

ప్రతి నాలుక మీద

నానుతుంది

నాని

వేమన పద్యంలా....

కుదుపు

డా॥ తిరునగరి

9392465475

ఇంత ఆత్మీయతను పెంచాలనే

ఈ పద్యాలు రాస్తున్నాను

ఇంత మానవతను వెలిగించాలనే

ఈ గీతాలు పాడుతున్నాను

ఇంత ఐక్యతను పెంపొందించాలనే

ఈ సమాజాన్ని కలుపుతున్నాను

ఇంత చైతన్యాన్ని తేవాలనే

ఈ జనావళిని కుదుపుతున్నాను

ఇంత సంస్కారాన్ని పంచాలనే

ఈ ప్రబోధాలు చేస్తున్నాను

ఇంత కాంతిని ప్రసరించాలనే

ఈ దీపాలు వెలుగిస్తున్నాను

ఇంత సహృదయాన్ని అందించా

ఇంత జాగృతిని తేవాలనే

ఈ ఉద్యమం కొన సాగిస్తున్నాను

ఇంత చైతన్యాన్ని తేవాలనే

ఈ జనావళిని కుదుపుతున్నాను

ఇంత ఆత్మీయతను పెంచాలనే

ఈ పద్యాలు రాస్తున్నాను

పరిమళభరితమైన జలంధర 'పున్నాగపూలు'

-డా.అలూరి విజయలక్ష్మి
9849022441

ప్రసిద్ధ కథా, నవలా రచయిత్రి, శ్రీమతి, జలంధర నవల 'పున్నాగపూల పరిమళం పాఠకుల్ని ఉక్కిరి బిక్కిరి చేస్తుంది, వెదకుచు చిలికి జీవిత సారపు వెన్నముద్దను చేతిలో పెడుతుంది, జీవనవికాస శిక్షణనిస్తుంది, బ్రతుకు బోధిస్తుంది, పిరికితనంతో లొంగిపోతూ, రక్షణవలయంలో ఒదిగిపోతూ, భ్రమాత్మక మంచితనాలతో ముడుచుకునిపోతూ బ్రతకడంకాదు, ధైర్యంగా హక్కుల్ని సాధించుకుని అనుభవించమని, బాధ్యతల భుజాలమీద హక్కులు నిలబడతాయని మరవొద్దని ఉద్ఘోషిస్తుంది. లోకాన్ని అర్థం చేసుకునేముందు నిన్ను నువ్వు అర్థం చేసుకో, ఇతరుల నుండి గౌరవం కోసం ఎదురు చూసేముందు నిన్ను నువ్వు గౌరవించుకో, నీ సామర్థ్యాల మీద, ముందు నవ్వు నమ్మకం పెట్టుకో అని హితం చెప్పింది. మనుషుల్లోని హిపోక్రసీని, దుర్మార్గాన్ని, కపటత్వాన్ని, దురాశను ఎండగడుతూ, వీటిని ఒదిలించుకుంటేనే మనిషికి విముక్తి అని ప్రకటిస్తుంది.

సంఘం స్త్రీలను, పురుషులను భిన్నమైన నమూనాల్లో ఎలా తయారు చేస్తాందో చెప్తూ కొంత మంది స్త్రీలు భయంకరమైన అత్తగార్లుగా, స్నేహాన్ని, ప్రేమను ఇవ్వలేని తల్లులుగా మారడానికి కారణం సంఘం వారిని విక్టిమైజ్ చేయడం అంటారు జలంధర. మంచి పేరు తెచ్చుకోవాలని, మంచిగా ఉండాలని

ప్రయత్నించే అమ్మాయిల్లో కొంతమంది సినిక్స్ గా మారే క్రమంలో సహజసిద్ధమైన సౌందర్యాలు, సౌకుమర్యాలు, ఆలోచనలు, ప్రకృతి నేర్పించే పాఠాలు, అంతఃచేతన జీవితం గురించి చేసే సూచనలకు ఎలా దూరమైపోతారో విశ్లేషిస్తారు జలంధర. ఇలా విక్టిమైజ్ అయినవారివల్ల సమాజంలో అనేక ఘోరాలు గురించి చేసే సూచనలకు ఎలా దూరమైపోతారో విశ్లేషిస్తారు జలంధర. ఇలా విక్టిమైజ్ అయినవారివల్ల సమాజంలో అనేక ఘోరాలు జరుగుతున్నాయంటారామె.

స్త్రీలు అనుభవించే వివక్షలు, అణచివేతలు, పీడనలు, హింసలు వారినెంత దుఃఖపెడుతున్నాయో, ఎంతగా వారిని జడులుగా, మూర్ఖులుగా, మానసిక రోగపీడితులుగా మారుస్తున్నాయో, వారి జీవితాల్లో జరిగే విధ్వంసాల ప్రభావం వారిపైనే కాక వారి కుటుంబాలపైన, మొత్తం సమాజంపైన ఎలా పడుతుందో వివిధ కోణాల్లో, వివిధ పాత్రల ద్వారా సమర్థవంతంగా వెల్లడి చేస్తారు జలంధర, వేగంగా మారుతున్న సమాజంలో ఆధునిక శాస్త్ర విజ్ఞాన ఉపకరణాలు, ప్రింట్, ఎలక్ట్రానిక్ మీడియా, ఇంటర్నెట్ అజ్ఞానపు పరదాల్ని చించేసి నిజమైన జీవితపు నగ్న స్వరూపాన్ని కళ్లెదుట పెడుతున్న వాస్తవాన్ని ప్రస్తావించారామె.

సమాజంలో, మనుషుల్లో జరుగుతున్న ఈ విధ్వంసాన్ని

ఆపడానికి, మనిషి మనిషిగా మిగిలేందుకు దోహదపడడానికి అవసరమైన ప్రయత్నాల్ని ప్రతిపాదించడానికి ఒక అద్భుతమైన సెట్టింగ్ ని ఎంపిక చేసుకున్నారు జలంధర. ఒక మోడల్ హాస్పిటల్, జి.కె. హాస్పిటల్, అందులో డాక్టర్లు, సిబ్బంది వ్యాపార దృష్టితోకాక రోగిపట్ల అనుతాపంతో సమగ్ర చికిత్స చెయ్యడం, రోగం యొక్క మూలకారణాల్ని శోధించడానికి అనేక పద్ధతుల్ని అవలంబించడం, కౌన్సిలింగ్ ద్వారా రోగుల వైఖరుల్ని మార్చడానికి ప్రయత్నించడం, వారి జీవితాల్లోని పీడకలల్ని మరచిపోయేలా చేసి వారికి జీవితం పట్ల ఆసక్తి, అనురక్తి కలిగించడం ఈ హాస్పిటల్ విశేషాలు. డా.గోకులకృష్ణ, నమ్మి, ఆచరించి, బోధించిన ఉన్నతాదర్శాల మేరకు అన్ని సౌకర్యాలతో నడవబడుతున్న డా.జి.కె.హాస్పిటల్లో సంపన్నులకు ఎంత నాణ్యమైన వైద్యం లభిస్తుందో పేదలకు కూడా అంతే నాణ్యమైన వైద్యం లభిస్తుంది. సౌకర్యాలలో మాత్రమే కొంత తేడా. ధనిక, పేద వత్సాసం లేకుండా రోగులందరీ గౌరవంగా, సహానుభూతితో చేర్పించడంతో చూచే సిబ్బంది అక్కడి ప్రత్యేకత. డా.జి.కె.తమ్ముడి కూతురు రాధ భర్త రాజారావును లివర్ వ్యాధికి చికిత్సకోసం జి.కె.హాస్పిటల్లో చేర్పించడంతో నవల ప్రాంభమవుతుంది. వివరీతంగా తాగుతూ, ఛండాలంగా ప్రవర్తించే భర్తను నోరు మెదపకుండా భరించే రాధ జీవితం మీద తల్లి, తండ్రి, భర్త, అత్తింటివారు తలొక రకంగా ప్రతికూల ప్రభావం చూపారు. అందగత్తెననే అహంతో విద్రవీగుతూ అందం, డబ్బు, హోదా, అర్హాటం తప్ప మనుషుల్ని మనుషులుగా గుర్తించని రాధ తల్లి లావణ్య. తనను ప్రేమించిన డా.జి.కె.కు, తను హద్దుమీరి ప్రవర్తించి గర్భవతి అయినప్పుడు తనను పెళ్ళిచేసుకుని సంఘంలో తన పరువును నిలిపిన భర్తకు, చివరకు తను నవమాసాలు మోసి కన్న కూతురుకు కూడా ప్రేమను వంచక అమ్మగా కాక అందాలబొమ్మగా మిగిలిపోయింది. తన అన్న డా.జి.కె., లావణ్య ప్రేమికులని తెలిసికూడ అన్నగారు పైచదువులకోసం విదేశాలలో ఉండగా విధివశాత్తు తన దోసిలిలో వాలిన ఆ అందాలరాశిని తన జీవితంలో నిలుపుకున్న రాధ తండ్రి భార్య ముందు నోరు లేనివాడిగా బ్రతుకుతూ కూతురిపై భార్య ధాక్షిణ్యాన్ని ఆవలేకపోయాడు. విదేశాల నుండి మానసికంగా ఉన్నతీకరింపబడి, జీవిత లక్ష్యాలగురించి నమూలంగా మారిన అభిప్రాయాలతో స్వదేశానికి తిరిగి వచ్చి అవివాహితుడిగా మిగిలిపోయాడు డా.జి.కె. తనతమ్ముడికి, ఒకప్పటి తన

తను స్థాపించిన హాస్పిటల్లో డాక్టరుగా పనిచేస్తున్న డా.కృష్ణ రాధను ఇష్టపడుతున్నాడని తెలిసికూడా అటు రాధ తల్లి లావణ్యను, ఇటు డా.కృష్ణ తల్లి ప్రభావతినీ ఒప్పించలేకపోయాడు డా.జి.కె.రాధ వివాహం రాజారావుతో జరుగుతున్నప్పుడు అది రాధకు దుఃఖహేతువే అవుతుందని ముందుగా గ్రహించి కూడా ఆపడానికి ఆశక్తుడయాడు.

ప్రేమికురాలికి పుట్టిన వెన్నులతునక, రాధను ఎంతో ప్రేమించి 'బంగారుతల్లి' అంటూ ముద్దుగా పిలుచుకునే డా.జి.కె. కూడా రాధను ఆమె తల్లి కంట్రోలు నుండి తప్పించలేకపోయాడు. సంపన్నుల ఇంటి బిడ్డ అయినప్పటికీ ఆ సంపదను, కుటుంబహోదాను ఒదులుకుని, తన ఆదర్శాలను వంచుకుంటూ, తన ఆరాధకుడిగా, తను స్థాపించిన హాస్పిటల్లో డాక్టరుగా పనిచేస్తున్న డా.కృష్ణ రాధను ఇష్టపడుతున్నాడని తెలిసికూడా అటు రాధ తల్లి లావణ్యను, ఇటు డా.కృష్ణ తల్లి ప్రభావతినీ ఒప్పించలేకపోయాడు డా.జి.కె.రాధ వివాహం రాజారావుతో జరుగుతున్నప్పుడు అది రాధకు దుఃఖహేతువే అవుతుందని ముందుగా గ్రహించి కూడా ఆపడానికి ఆశక్తుడయాడు. ఈ ఆవేదన ఆయనను క్రుంగదీసింది.

ప్రకృతి ఒడిలో ప్రతిష్టతమై, తన లోపలికి ప్రవేశించినవారికి

ప్రశాంతతను, హాయిని, వికాసాన్ని కలిగిస్తూ, 'శరీరం, మనసు, ఆత్మ' పరస్పరం అనుసంధాన మయినప్పుడే, సమన్వయంతో పని చేసినప్పుడే మనిషి లోపల, బయటశాంతిని అనుభవిస్తూ శారీరక, మానసిక వ్యాధుల్ని నివారించుకోగలగుతాడనే తాత్త్విక భూమికతో, డా.జి.కె.ను అనుక్షణం స్మరిస్తూ, ఆయన పేరుమీద నడవబడుతున్న ఆ అందమైన, ప్రశాంతమైన ప్రదేశంలో ప్రవేశించాక రాధ క్రమేపీ ఆలోచించడం మొదలు పెడుతుంది. అలా ఆలోచించడానికి ఆమె మరిది, డా.జి.కె. శిష్యుడు, ఆరాధకుడు అయిన రఘు, డా.కృష్ణ ప్రారంభ కుదుపు ఇచ్చినప్పటికీ, ఆ తరువాత అక్కడ ఆమెకు పరిచయమైన వ్యక్తులు, జరిగిన సంఘటనల వరంపర, అమె తన గురించి తాను విశ్లేషించుకోవడానికి, తానేవిధంగా తన జీవితం మీద అదుపు కోల్పోయిందో గుర్తించడానికి తోడ్పడినాయి.

చదువుకునే రోజుల్లో డా.జి.కె.ను ప్రేమించి, లావణ్యతో పోటీపడలేక తన ప్రేమను ఆరాధనగా మార్చుకుని, విదేశాల్లో ఉన్నత చదువునభ్యసించి డా.జి.కె. అనుయాయిగా డా.జి.కె. హాస్పిటల్లో ముఖ్య భూమికను పోషిస్తున్న డా.షీలా, హాస్పిటల్లో చికిత్స పొందుతున్న రాణి, ఆమె కొడుకు సుందర్, స్వప్న, రామకృష్ణ, ఇంకా ఎంతోమంది రాధ తనను తాను గుర్తించడానికి, తన భవిష్యత్తును నిర్దేశించుకోవటానికి, తన మార్గాన్ని నిర్ణయించుకోవడానికి తోడ్పడ్డారు. రాణి, సుందర్, స్వప్నల పట్ల ఆమె వ్యవహరించిన తీరు ఆమెలో ఊపిరి పోసుకుంటున్న చైతన్యానికి చిహ్నాలుగా గుర్తించిన డా.కృష్ణ,

రఘు, డా.పీలా ఆమెలో మరింత మార్పుకోసం ఆశతో ఎదురుచూడసాగారు. తనభర్త రాజారావు జీవితంలో తన స్థానం శూన్యమని, అతని జీవితంలో మరొక స్త్రీ, ఆమె కొడుకు జీవితంలో నుండి తప్పుకుని ఆ రెండో ఆమెకు చట్టపరమైన, గౌరవప్రదమైన స్థానాన్ని కల్పించటానికి రాజారావుకు విడాకులిచ్చింది. చిత్రంగా అప్పటివరకు ఆమెను తిట్టి, కొట్టి, హేళన చేసి, అవమానపరిచిన రాజారావు రాధను వదులుకోలేని స్థితికి రావడం మరో మలుపు.

ఆత్మగౌరవంతో, చైతన్యవంతంగా బ్రతకడం గురించి అర్థం చేసుకుంటున్న రాధ తనంతవరకు గుర్తించలేకపోయిన పెదనాన్న ఔన్నత్యాన్ని, ఆయనకు తన మీదున్న ప్రేమను, తనమీద ఆయన పెట్టుకున్న ఆశలను గుర్తుచేసుకుంటూ తన భవిష్యత్తు కర్తవ్యాన్ని

నిర్ణయించుకుంటుంది. ఆయన ఆదర్శాల పొదరిల్లు అయిన డా.జి.కె. హాస్పిటల్లో తను ప్రభావశీలమైన భాగస్వామి కావాలంటే తన జ్ఞానాన్ని, నైపుణ్యాల్ని పెంచుకోవాలనే లక్ష్యంతో, తనను అమరూపంగా తన జీవితంలోకి ఆహ్వానించడానికి డా.కృష్ణ సిద్ధంగా ఉన్నాడని తెలిసికూడా ఉన్నత విద్య, శిక్షణల కోసం విదేశాలకు వెళ్ళడంతో నవల ముగుస్తుంది.

జీవితం గురించి పాఠాలు నేర్చుకోవాలనుకునేవారికి నవల పొడుగుతూ అనేక విలువైన విషయాల్ని సందర్భానుసారం, సమయోచితంగా పొందుపరచారు జలంధర. సేక్స్ జోన్లో నిప్పుచీగా బ్రతికేస్తూ, తమ చుట్టూ ఎన్నో విధ్వంసాల్ని ఎదుర్కొంటున్న అనేక మంది స్త్రీల దయనీయతను పట్టించుకోని మహిళల స్పందనారాహిత్యాన్ని తీవ్రంగా నిరసించారామె.

“మనం ఉన్న అనారోగ్యకరమైన సాంఘిక వాతావరణంలో అసూయ, కోపం, ద్వేషం, ఆక్రోశం, భయం, పెరిగి, పెను రక్కసిలా మారే పరిస్థితి ఉంది. దీనిలోనుండి బయట పడాలి, ఈ పరిస్థితిని మార్చుకోవాలి... అణచుకున్న రోషం వల్ల పాసివ్ అగ్రెసివ్నెస్ వస్తుంది. దానివలన ఒక ఏలియనేషన్... ఒక పరాయితనం.... సెల్ఫ్డిస్ట్రక్షన్... నీరూపంలో ఒక మనిషి తిరుగుతూ ఉంటుంది, కానీ... నువ్వు ఉండవు. ఈ కండిషన్కి డ్రీట్మెంట్ అవసరం... మనిషి తనలో జరగుతున్న విధ్వంసాన్ని గుర్తించాలి. ఒక రోగి బాగుపడడం అంటే అతని కుటుంబ

సభ్యుల్లో మార్పు, అతని ఆలోచనాసరళి మారడం. ఇలా అంతర్లీనమైన మార్పులు వస్తే తప్ప శరీరం ఆరోగ్యవంతమయే సజెషన్ తీసుకోదు.... రోగుల్లో రెండు రకాలు... మనచేతుల్లో ఏమీలేదు, విధికి తలవంచాల్సిందే అనే వారిని ‘డినైయర్స్’ అని, బ్రతుకు విలువ తెలసుకుని పోరాడి బ్రతకాలనుకునేవాళ్ళను ‘సర్వైవర్స్’ అని అంటారు. వీరిలో మరింత గొప్ప కేటగిరీ-ఎక్సెల్షన్ల పేషెంట్స్... అది జరగాలంటే తన మీద తనకు గౌరవం పెరగడం ముఖ్యం.... ‘డినైయర్స్’ రోగాన్ని అంగీకరించి, చికిత్సకు విముఖంగా ఉంటారు. ‘డినైయర్స్’ని ‘సర్వైవర్స్’గా మార్చడమే చికిత్స లక్ష్యం కావాలి. జీవితాన్ని, ఆరోగ్యాన్ని రక్షించుకోవాలంటే వ్యక్తిత్వాన్ని పెంచుకోవాలి, సాంఘికమైన ఒత్తిడుల నుంచి మనిషిని విడిగా

జీవితం గురించి పాఠాలు నేర్చుకోవాలనుకునే వారికి నవలపొడుగుతూ అనేక విలువైన విషయాల్ని సందర్భానుసారం, సమయోచితంగా పొందుపరచారు జలంధర. సేక్స్ జోన్లో నిప్పుచీగా బ్రతికేస్తూ, తమ చుట్టూ ఎన్నో విధ్వంసాల్ని ఎదుర్కొంటున్న అనేక మంది స్త్రీల దయనీయతను పట్టించుకోని మహిళల స్పందనారాహిత్యాన్ని తీవ్రంగా నిరసించారామె.

తీసి అతని స్వయం ప్రతిపత్తిని, సహజమైన వ్యక్తిత్వాన్ని పెంచుకోవాలి, సాంఘికమైన ఒత్తిడుల నుంచి మనిషిని విడిగా తీసి అతని స్వయం ప్రతిపత్తిని, సహజమైన వ్యక్తిత్వాన్ని అతనికి చూపించగానే మంత్రం వేసినట్లు మార్పు వస్తుంది. దానికి సమీపబంధువుల సహకారం అవసరం... నేను ఎవరు? నేను ఎందుకు పుట్టాను? నాకేం కావాలి? అని తెలియడం చాలా ముఖ్యం, నీగురించి నువ్వేం అనుకుంటున్నావు? అన్నది ముఖ్యం... మనజీవితంలో మనకు ఏది నిజంగా ఆనందాన్నిస్తుందో తెలయగానే ఈ నటన వదిలేస్తాం,

అప్పుడే మనలో ఒక ‘సృష్టిని గుర్తిస్తాము’ -- ఇలా చాలా, చాలా మనుషుల జీవితాలు మెరుగు పడడానికి అవసరమైన విషయాలు నవల నిండా ఉన్నాయి.

మనుషులు మనిషితనాన్ని కోల్పోవడం పట్ల వేదన, కుటుంబ వ్యవస్థ ఇరుకుదనం పట్ల చిరాకు, బాలికలపై అమలవుతున్న రకరకాల వేధింపులు, అత్యాచారాల పట్ల ఆగ్రహం, స్త్రీలు అనుభవిస్తున్న రకరకాల వివక్షలు, హింసల పట్ల దుఃఖం, మనుషులు ఆరోగ్యంగా, శాంతిగా బ్రతకాలన్న ఆకాంక్ష, మానవ వేదనను తొలగించాలన్న ఆర్తి, అవినీతి సొమ్ము పట్ల రోత, మనుషులు మెరుగైన జీవితాన్ని గడవడానికి అవసరమైన సమాచారాన్ని తెలపాలనే ఆసక్తి నవలలో గొప్పగా వ్యక్తమయాయి. వ్యక్తపరచిన తీరు, చిత్రించిన నేపథ్యం, పాత్రలు నవలను ఎలివేట్ చేసి జలంధరగారి పున్నాగపూల పరిమళానికి ఒక ప్రత్యేకతను సమకూర్చాయి

సహజ చిత్రణ - కాలాతీత వ్యక్తులు

- సింహాద్రి నాగశిరీష
9866689326

‘సవల’ అనే మూడక్షరాల సాహిత్య ప్రక్రియ పరిచయం లేని వారు ఉండరు అని అనటంలో అతిశయోక్తి లేదు. ఆంగ్ల భాషా ప్రభావంలో ఈ ప్రక్రియ మరింత ప్రాధాన్యత సంతరించుకున్నప్పటికీ, అంతకు పూర్వమే పద్యాత్మకమైన, గద్యాత్మకమైన సవలలు వచ్చాయనేది వాస్తవం. ఏదేమైనప్పటికీ కథలు, కథానికలు, జీవితచరిత్రలు అంటూ ఎన్నో ప్రక్రియలు మానవ జీవితంలో సమాజాన్ని, దాని పోకడను ఎంతో సమగ్రంగా ప్రతిబింబింపజేస్తాయి. ఆలోచింపజేస్తాయి, ఆచరింపజేస్తాయి, అన్వేషింపజేస్తాయి. అటువంటి కోవకు చెందినదే డా॥ పి. శ్రీదేవి రచించిన “కాలాతీత వ్యక్తులు” సవల. ఇందులో పాత్రలు, ఇందిర, కళ్యాణి, ప్రకాశం, కృష్ణమూర్తి, వసుంధర, డా॥ చక్రవర్తి అయితే ఇంకా కొన్ని పాత్రలు పలకరింపు కూడా ఉంది. ఇక్కడ ప్రస్తావించవలసిన అతి ముఖ్యమైన వ్యక్తి ఇందిర. ఈమే ఈ సవలా ‘నాయకుడు’ అనటంలో ఎలాంటి సందేహం లేదు. పరికించి చూస్తే కొన్ని సందర్భాల్లో ఈమే ప్రతినాయకగా కన్పిస్తుంది. కళ్యాణికి దగ్గరవుతున్న ప్రకాశాన్ని తనవైపు తిప్పుకోవటం, తన దారికి అడ్డొస్తున్న కళ్యాణిని నిర్దాక్షిణ్యంగా ప్రక్కకు నెట్టేయటం, ప్రకాశం మామ శేషావతారమందు కృష్ణమూర్తిని, కళ్యాణిని తప్పుడు మనుషులుగా నిలబెట్టడం ఇలా ఆమె పాత్ర పాఠకుడికి చాలా కోపాన్ని తెప్పిస్తుంది. స్వతహాగా ఇందిర చెడ్డది కాదు. అలాగని మంచిది కాదు. తను ఎవరికోసమూ బ్రతకదు. ఎవరి దయూ దాక్షిణ్యాలకై ఎదురుచూడదు. ఎంతో మొండిగా, ధైర్యంగా బ్రతుకుతుంది. మగవాడికి ధీటుగా బ్రతుకుతుంది. కష్టాలు ఎదురైనప్పుడు కన్నీరు కార్చేవారంటే ఆమెకు అసహ్యం.

ఆమెలోనూ తనకంటూ ఓ తోడు, సంసారం కావాలని, అందరు ఆడపిల్లల్లా హాయిగా బ్రతకాలనీ కోరిక లేదనుకుంటే పొరపాటే. కానీ తన జీవితం అందరిని ఆడపిల్లల్లా లేదే. తల్లిదండ్రుల నీడలో ఆడుతూ పాడుతూ గడవాల్సిన బాల్యం కాదు ఆమెది. రోగిష్టి తల్లిపై ప్రేమాభిమానాలు పెంచుకోలేకపోయింది. తండ్రికి అవలక్షణాలు లేవు. అలాంటి తండ్రి నిద్రపోయేటప్పుడు కన్న కూతురిని గుండెలపై పెట్టుకునేవాడు. కానీ ఆయన పెద్దవుల్లు ఘాటైన ద్రావణాల వాసనలు వెదజల్లేవి. పసితనం నుంచే అలాంటి ఘాటైన అనుభవాల వల్ల మనసు, శరీరం గట్టి పడ్డాయి. ఇలాంటి అనుభవాల మధ్య ఎలాగో కాలేజీ దాకా ఎగబాకింది. తర్వాత తండ్రి జైల్లో పడటం, తల్లి మరణం ఆమెను మరింత గట్టిపరిచాయి. టైపు, ఫార్ట్‌హౌండ్ నేర్చుకొని ఉద్యోగం సంపాదించుకుంది. తండ్రి సంరక్షణలో బ్రతకాల్సిన పిల్ల, తండ్రిని సంరక్షించాల్సి వచ్చింది. అలాంటి ఇందిరకు సెంటిమెంట్లు లేవు. ఎన్నో సందర్భాలలో తన ప్రవర్తన తప్పు అని తన అంతర్మాతకు తెలిసినా, తను బ్రతకాలంటే ఇవన్నీ తప్పవు. ఇదంతా మనుగడ కోసం పోరాటమే అని అంతరాత్మ నోరు నొక్కేసింది. “నీకే భయం లేదు నీకు అండగా నేనున్నాను” అని నిలబడగల ఒక్క మగాడికోసం ఎదురుచూసింది. అలాంటి ఆలోచనల మధ్య ప్రకాశంతో స్నేహం ఏర్పడింది. అతనిపై అధికారం సంపాదించింది. కానీ అతడు కళ్యాణికి దగ్గర అవుతున్నాడని తెలిసి, తనదైన పంథాలో తనవైపు మరల్చుకుంది. ప్రకాశంలో తాను కోరుకునే లక్షణాలు ఏ కోశానా లేవని ఆమెకు తెలుసు. కానీ తను అతనికిచ్చే అనుభవాలతోనైనా గట్టిపడతాడు అనుకుంది. కళ్యాణికి తను

చెప్పలేని అన్యాయం చేస్తున్నానని తెలుసు. కానీ “నేను ఇల్లు కట్టుకుంటుంటే ప్రక్కగా నడిచి వెళ్లేవారి నెత్తిపై ఇటుకలు పడ్డాయంటే నేనేం చేయను? ఎవరి మటుకు వారు చూసి నడిచివెళ్ళాలి” అని ఆమె అన్నప్పుడు బ్రతకనేర్చిన, ఆడ పిల్ల అన్నించకమానదు. పాఠకుడిలో ఆలోచన మొదలు కాకమానదు. ప్రకాశంతో అంతదూరం వెళ్ళినప్పటికీ, అతడు ధైర్యంగా నిలబడి మేనమామతో తాడోపేడో తేల్చుకోలేక, పిరికిగా పారిపోయి ఆమె దగ్గరికి వస్తే అతడిని అసహ్యించుకుంది. ఇన్నాళ్ళూ నా తండ్రికి గార్డియన్ గా ఉన్నాను, బ్రతికున్నన్నాళ్ళూ నీకూ గార్డియన్ గా నేనెలా చేస్తాను. నీకూ నాకూ ఇక కుదరదు అని ఒక్కమాటలో తేల్చిపారేసినప్పుడు ఆమెలో ఎంతో ఎత్తుగా ఎదిగిన వ్యక్తిత్వాన్ని, ఆత్మ విశ్వాసాన్ని పాఠకుడు చూస్తాడు. కానీ ఇందిర చేసిన తప్పులను మందలించటానికి వచ్చిన కృష్ణమూర్తికి తన జీవిత విశ్వరూపం చూపిన ఆమె ఆత్మస్థైర్యాన్ని నిబ్బరాన్ని పాఠకుడు అభినందించే సమయంలో సరిగా అప్పుడు కేవలం ఓ స్నేహితుడిగానే తప్ప తనకు తోడుగా నిలబడతాడనే ఆలోచన వేకోశానా లేని అతనితో కూడా నాలుగడుగులు చొరవగా వేసేయ్యటం, కొంచెం ఇబ్బందిగా అనిపిస్తుంది. బహుశా కృష్ణమూర్తిలో ఎక్కడో నక్కిఉన్న ఔన్నత్యాన్ని బయటికి లాగాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఇందిర పాత్రకు కూడా ఒక మంచి ముగింపు ఇవ్వాలనే ఆలోచనతో రచయిత్రి ఆ రాత్రిని అలా చిత్రించి

ఉండవచ్చు. ఏదేమైనా పాత్రకున్న తెగువకు, అంత స్వేచ్ఛా మరియు జీవితంలో కూడా అనాలోచితంగా పావుకడపని అద్భుతమైన పాత్ర చిత్రణకు నిజంగా హ్యాట్ ట్యాఫ్ చెప్పకుండా ఉండలేదు పాఠకుడు.

ఇక కళ్యాణి విషయానికొస్తే ఆత్మాభిమానం గల ఓ తెలుగింటి ఆడపడుచుగా, సున్నిత మనస్కురాలైన ఓ ముగ్ధగా అందరికీ సుపరిచితమైన పాత్రే. సాధారణంగా ఇలాంటి పాత్రను నవలానాయికగా పాఠకుడు ఊహించుకున్నప్పటికీ, ఆ మార్పులు మాత్రం ఇందిరకే దక్కుతాయి. తండ్రిచాటుబిడ్డగా పెరిగిన కళ్యాణి, చదువు నిమిత్తం పుట్టిన వూరు విడిచిరావడం, ఇందిర, ప్రకాశాలు తనపై చూపుతున్న అభిమానానికి పొంగిపోతుంది. వారి స్నేహం కలకాలం ఉండాలని మనస్ఫూర్తిగా కోరుకుంటుంది. ఈ క్రమంలో ప్రకాశానికి కూడా తనలాంటి కష్టాలే ఉన్నాయని తెలుసుకుని బాధపడుతుంది. తనకు ఎప్పుడూ తోడుంటానని వాగ్దానం చేసిన ప్రకాశాన్ని నమ్ముతుంది. కానీ ఇంతలోనే తండ్రి మరణం, తాను అంతగా నమ్మిన ఇందిర, ప్రకాశం చేసిన అన్యాయానికి క్రుంగిపోతుంది. లోకాన్ని తలచుకుని వణికిపోతుంది. కానీ అదే లోకంలో తనకేమీ కాకున్నా, నిస్వార్థంగా అండగా నిలబడిన వసుంధర, కృష్ణమూర్తి,

డా॥ చక్రవర్తి అందిస్తున్న గౌరవాభిమానాలకు ఈ లోకంలో మంచితనం ఇంకా బ్రతికే ఉందనే నమ్ముతుంది. ఎప్పటికప్పుడు తన వ్యక్తిత్వాన్ని, ఆత్మాభిమానాన్ని నిలబెట్టుకుంటూనే తన కాళ్ళపై తాను నిలబడేందుకు శాయశక్తులా ప్రయత్నిస్తుంది. చిన్ననాటి నుండి మూర్తిగా నుఖమయమైన వాతావరణంలో పెరగకపోయినా, తండ్రి చాటుబిడ్డగా వుంటూ లోకాన్ని నేరుగా తన కళ్ళతో ఎప్పుడూ చూడలేదు కళ్యాణి. ఒకేసారి తట్టుకోలేనన్ని ఎదురుదెబ్బలు తగిలితే కొంతవరకు భీరువుగా మారింది మాత్రం వాస్తవం. అలాగని తన కర్మ ఇంతే అని సరిపుచ్చుకోలేదు. ఒక పక్క కృష్ణమూర్తి ఆమె చదువుకోసం స్నేహధర్మంగా డబ్బు నర్సతానన్నప్పుడు, దొరికిందే అవకాశంగా వినియోగించుకోనూలేదు. అతని మాటను సున్నితంగా తిరస్కరిస్తూనే, తనకు తాను ధైర్యం చెప్పుకుంటూ కొత్త ఉత్సాహంతో జీవితాన్ని ఆరంభించిన కళ్యాణిని చూస్తాం.

డా॥ చక్రవర్తి అందిస్తున్న గౌరవాభిమానాలకు ఈ లోకంలో మంచితనం ఇంకా బ్రతికే ఉందనే నమ్ముతుంది. ఎప్పటికప్పుడు తన వ్యక్తిత్వాన్ని, ఆత్మాభిమానాన్ని నిలబెట్టుకుంటూనే తన కాళ్ళపై తాను నిలబడేందుకు శాయశక్తులా ప్రయత్నిస్తుంది.

ప్రకాశం - కృష్ణమూర్తి పాత్రలను ఒకసారి పరిశీలిస్తే, నవల ఆరంభంలో ప్రకాశం ఒక వ్యక్తిత్వం ఉన్నవాడిలా, స్నేహశీలిలా, కథానాయకుడిగానూ, కృష్ణమూర్తి ఒక జల్నారాయుడిలా, ప్రత్యేకించి ఒక వ్యక్తిత్వం లేకున్నా కాస్తో కూస్తో మంచితనం ఉన్న వ్యక్తిలా కనిపిస్తాడు. ప్రకాశానికి మొదటి నుంచి ఇందిరపై ప్రత్యేకమైన అభిప్రాయం ఉండదు కానీ, తనపై అధికారం చలాయించే ఆమె పద్ధతికి ఇబ్బంది పడతాడు. భయపడతాడు కూడా. కళ్యాణి వ్యక్తిత్వానికి ఆకర్షణదౌతాడు. ఆమెకు అనారోగ్యం అని తెలిసి విలవిలలాడుతాడు. ఆమె కష్టాలకు చలించిపోతాడు. నీకు నేనున్నానంటూ అభయమిస్తాడు. కానీ చేతల విషయానికి వచ్చేటప్పటికి మాత్రం నెమ్మదిగా నిష్క్రమిస్తాడు. ఇందిర వ్యామోహంలో పడతాడు. మేనమామ శేషావతారానికి భయపడి, ఎదురు చెప్పలేక అతను కుదిర్చిన వివాహానికి సమ్మతిస్తాడు. అదును చూసుకుని ఇందిర దగ్గరకు పారిపోయి వస్తాడు. అతని పిరికితనాన్ని ఇందిర అసహ్యించుకుని ఛీ అంటుంది. కళ్యాణికి చేసిన అన్యాయం ఫలితమే ఇదనుకుంటాడు. కాదు ఇందిర ఒక వన్నెల విననకర్ర తనను బొమ్మను చేసి ఆడించినదని, ఇందిరను నీతి నియమాలు లేని వ్యక్తిగా ద్వేషిస్తాడు. అసలు ఇదంతా తన మంచితే జరిగిందని, ఇదంతా ఓ వ్యామోహం దీని నుంచి బయటపడి కనిపెంచిన తల్లిని సుఖపెట్టి తనను ఉద్ధరించిన మేనమామ తెచ్చిన సంబంధం చేసుకోవాలని నిశ్చయించుకుంటాడు. తనకంటూ ఒక ఆలోచనలేక, సమయానికి తగ్గట్టు మొగ్గుతూ పాఠకుడి మస్తిష్కంలో ప్రకాశం కనీసం ఓ మనిషిగా కూడా మిగలడు.

ఆడ పిల్లలతో షికారులు, జల్నాలు వంటి వాటిలో ఆనందం చవిచూసే కృష్ణమూర్తి, కళ్యాణి పట్ల ఎంతో గౌరవాభిమానాలు

చూపిస్తాడు. ఆమె కష్టాల్లో ఉన్నప్పుడు మనిషిగా జాలిపడ్డాడు. స్నేహితుడిగా సాయం చేశాడు. ఆమెపై నిర్దాక్షిణ్యంగా వ్యవహరించిన వారిని అసహించుకున్నాడు. ఇవన్నీ చేసిన కృష్ణమూర్తి ఒక మంచి మనిషిగా మనసున్న వాడిగా పాఠకుడి దృష్టికి కన్పిస్తాడు. వసుంధర తనకు దగ్గర కావాలనుకున్నప్పుడు, ఆమెను ప్రలోభపెట్టే అవకాశం ఉన్నాకూడా. తను ఆమెకు సరికాదని తన అంతరాత్మకు తానే సర్దిచెప్పుకుని ఇంకొన్ని మార్పులు కొట్టేస్తాడు. అనుకోకుండా ఇందిరతో ఒక రాత్రి కలిగిన అనుభవంతో పూర్తిగా మారిపోయి, పర్యావసనాలు ఎలా ఉంటాయి అనేది కూడా ఆలోచించకుండా ఇందిరను వివాహం చేసుకోవాలని గట్టిగా పట్టుపడతాడు. ఇక్కడ కృష్ణమూర్తి ఒక విశిష్ట వ్యక్తిగా గోచరిస్తాడు.

ఇంకా ఈ నవలలో రామినాయుడు, ఆనందరావు, అచ్యుతరామయ్య, డా॥ చక్రవర్తి, వసుంధర, వైదేహి ఇలా ఎన్నో పాత్రలు ఉన్నాయి. డా॥ చక్రవర్తి పాత్ర బహుశా కళ్యాణికి ఓ ముగింపు ఇవ్వటానికి సృష్టించిన పాత్ర అయి ఉండవచ్చు. ఈ పాత్రలో పెద్దగా కొత్తదనం కన్పించదు. ఒక సాధారణ పాత్ర అనిపిస్తుంది. ఇలాంటిదే వసుంధర పాత్ర కూడా. అలాగని ప్రాధాన్యం లేని పాత్రలు అనటానికి లేదు. కళ్యాణికి చేయూత అందించడం దగ్గర నుంచి ఆమె జీవితానికి ఓ దారి చూపించాలనే తపన ఈ పాత్రల్లో చూడవచ్చు. ఇవి లోకంలో మిగిలి ఉన్న మంచితనాన్ని సూచించే పాత్రలు. డా॥ చక్రవర్తి చదువుకోసం పడిన ఇబ్బందులు, జీవన పోరాటం ఇవన్నీ కూడా బహుశా కళ్యాణి జీవితానికి దగ్గరగా, అంటే అన్ని కష్టాలు చవిచూసిన తర్వాతే ప్రశాంత జీవనం సాగిస్తూ కన్పిస్తాడు. కేవలం కళ్యాణిని తన సహ విద్యార్థిగా మాత్రమే ఎరిగిన వసుంధర, ఆమెకు సాయం చేసిన తీరు, సుఖాలు తప్ప కష్టం అంటే ఏమిటో ఎరగని ఆమె, ఎంతో గడ్డు సమయంలో కూడా స్నేహితురాలికి అండగా నిలబడటం, అన్నీ వదులుకొమ్మని పిన్నిగారి సలహాలూ, దెప్పిపొడుపులూ లెక్కచేయకుండా నిలబడ్డ వసుంధరలో ఒక మానవతావాదినీ చూస్తాము. ఇవే కాకుండా అలా ఎండాకాలంలో వానల్లాగా అడపాదడపా కన్పిస్తూ, పాఠకుల్ని పలకరించి వెళ్ళేపాత్రలు ఉన్నాయి. ఆనందరావు పాత్ర మనకు ఎక్కువసేపే కన్పించినా భూమికి భారంగా ఏ దిక్కుకొన్నా లేకుండా ఏదో పుట్టినందుకు బ్రతుకుతూ కన్పిస్తాడు. లేని దురలవాట్లు లేవు. ఇంటి వరుసకు తండ్రి అన్న మాటే గానీ, తండ్రిగా ఎక్కడా పాఠకుడి దృష్టిలో నిలువలేదు. అతన్ని పరిచయం చేస్తూ రచయిత్రి 'తనమీద పిడుగుపడుతోంటే చేతికందిన వాడిని ఆస్థానంలో నుంచో బెట్టి

పారిపోగల ధీశాలి' అని చెప్పారు. అలా ఎందుకు చెప్పారో నవల చదివితే అక్షరాలా నిజమే అనిపిస్తుంది.

ఇలా చెప్పుకుంటూపోతే చెప్పగలిగినంత. సమస్యలతో సతమతమయ్యే వారికి. వాటిలోంచి ఎలా బయటపడాలనేది ఓ పెద్ద సమస్యలు అసలు సమస్యలు లేకుండా బ్రతికేవారికి సమస్యలు లేకపోవడమే ఓ పెద్ద సమస్య. చూస్తూపోతే ఎవరి జీవితంలో వారు సంతృప్తిపడటంలోనే ఆనందం ఉంది. ఈ నవలలో పాత్ర చిత్రణ మొదలు, కథా గమనం, అక్షరాలలోని అమరిన సౌందర్యం అంతా వెరసి పాఠకుడిని ఏకబిగిన పుస్తకం చదివిస్తుంది. ప్రతిపాత్ర అంతరాల్లోకి తొంగి చూడగలిగేలా, ప్రతి పాత్ర అవస్థని పాఠకుడు తాను అనుభవించేలా చేయటంలో సఫలీకృతులారయ్యారు రచయిత్రి. ఈ నవల ద్వారా ఏదేమైనా ఈ నవల ఆద్యంతం పరిశీలిస్తే నిజమైన కాలాతీత వ్యక్తులుగా

అమె కష్టాల్లో ఉన్నప్పుడు మనిషిగా జాలిపడ్డాడు. స్నేహితుడిగా సాయం చేశాడు. ఆమెపై నిర్దాక్షిణ్యంగా వ్యవహరించిన వారిని అసహించుకున్నాడు. ఇవన్నీ చేసిన కృష్ణమూర్తి ఒక మంచి మనిషిగా మనసున్న వాడిగా పాఠకుడి దృష్టికి కన్పిస్తాడు.

ఇందిర, కృష్ణమూర్తి కనబడతారు. ఎలాంటి కష్టానికి తలొగ్గక అత్యుత్సాహంతో సమాజాన్ని సవాలు చేసేలా నిలబడిన ఇందిర ఒకవైపు ఎన్నో నీతి సూక్తులను సూక్తులుగానే వల్లెవేసే మనుషుల మధ్యలో ఎలాంటి బాధ్యతలు లేకుండా పోకిలారాయుడిగా జల్నా చేసే మనస్తత్వం కలవాడైనా తాను చేసిన తప్పును సరిదిద్దుకోవాలనే ఆలోచనతో, ఇందిరను వివాహమాడే సాహసం చేసి నిలబడిన కృష్ణమూర్తి మరొకవైపు.

విద్వత్తును చాటటానికి వయసుతో పనిలేదు అనేమాట డా॥ పి.శ్రీదేవి (ఎం.బి.బి.యస్)కి వర్తిస్తుంది. అతి తక్కువ వయసులోనే ఒక రచయిత్రిగా సాహితీ ప్రపంచంలో తనకంటూ ఒక స్థానాన్ని ఏర్పరచుకున్నారు. అనకాపల్లిలో జన్మించిన ఈమె విద్యాభ్యాసం కాకినాడ, విశాఖపట్నంలలో సాగింది. రచయిత్రిగా ఈమె చక్కని శైలి, భాషపై పట్టు పాఠకుడిని కట్టిపడేస్తుంది. అనటం కంటే, మనుషుల మనస్తత్వాలపై ఎక్కువ పట్టు సాధించారు అంటే సరిగ్గా సరిపోతుంది. మధుకలశం, కవితాసుమం, ఉరుములు - మెరుపులు, కలతెచ్చిన రూపాయి కథా సంకలనలు మొదలైనవి వీరు పాఠకులకు అందించిన రచనలు. 1929 సెప్టెంబర్ 21న జన్మించిన శ్రీదేవి 1961లో అంటే ఆమె 33వ యేట ఈ లోకాన్ని వదిలివెళ్ళటం పాఠకలోకానికి బాధ కల్గించే విషయం. అంత పిన్నవయసులోనే 'కాలాతీత వ్యక్తులు' నవల, అందులో పాత్ర చిత్రణ అంత అద్భుతంగా చిత్రించిన వీరు నిజంగా శ్లాఘనీయులు.

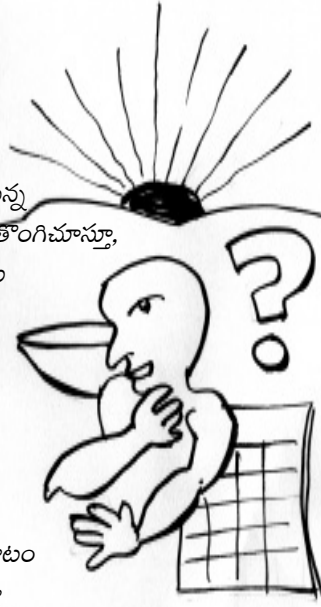

ఒక ముకుళిత ముద్ర

- బి. కళాగోపాల్

94416 31029

ఒళ్ళు విరుచుకున్న ఉదయాన్ని
 వంగదీసి అంకెల ముళ్లలో బంధించి
 లోలకానికి వేలాడదీసిన జీవితమతనిది
 తన ముఖం మీద మరో ముఖాన్ని తగిలించుకున్న
 పగటి వేషగానిలా, నిత్యం మరో జీవితంలోకి తొంగిచూస్తూ,
 సరిహద్దు జవాన్లలా, ఉదయాస్తమయాల నడుమ
 విస్తరిస్తూనే ఉంటాడు
 గాజు కళ్ళ కటకాల్లో అంకెలే తప్ప
 అక్షరాలని ఒకనివ్వని యాంత్రికతలో,
 ఈదురుగాలికి రాలిన పూరేకుల్లా
 చిందర వందర జ్ఞాపకాల్ని ఏరుకుంటూ
 ఉక్కిరి బిక్కిరి బతుకులో ఒంటరి నావికుడు
 కార్యాలయాల్లో మరమనిషిలా అవిశ్రాంత పోరాటం
 దస్తావేజుల ఊబిలో తన ఊపిరి సంతకం చేస్తూ
 కాలం చెక్కిళ్ళను నిమిరే నెలవుదినానికై
 తన నిరీక్షణ చూపులను పరిచే నిత్యపరిక్షకుడు
 బతుకు ముల్లెలోని అప్పుల కుప్పలను ఒడుపుగా
 సమీకరణ చేస్తూ, జూదమాడుతున్న జమా ఖర్చుల
 పట్టికను దుర్భిణిలో మదింపు చేసి మురుస్తూ....
 ఎడారిలో ఒయాసిస్సులా
 ఏడాదిలో వచ్చే రెండు నజరానాలకై ఎదురు తెన్నులు
 కాలెండర్ గడుల్లో చిక్కుకున్న
 అతని భవితవ్యం ఒక ఆకుపచ్చ సిరాసర్పదృశ్యం
 పెత్తనపు జవాబుదారీ వ్యవస్థలో నలుగుతున్న ఇరుసులా,

పాలన చక్రబంధంలో
 బదిలీల బతుకు మజిలీని
 వెతుక్కునే పొద్దు గుంకని సూరీడు
 జీతం రాళ్ళతో
 జీవితాన్ని తూకమేసుకుంటూ
 ఇరుకు బతుకు నీడుస్తున్న
 అతని సేవల పుస్తకపుటల్లో
 మెరుస్తున్న లిఖిత స్వేద బిందువులు
 ఒడ్డికైన బెన్నత్యానికి గీటురాళ్ళు
 జివోల శషభిషలలో
 పేస్కేలు అంకెల జిమ్మిక్కులలో,
 గోడకుర్చీ మొండి బతుకును
 ఒంటి చేత్తో ఈదేస్తూ
 నిబంధనల పడగ నీడలో
 ముక్కలవుతున్న తన దేహాత్మను
 చేజారనీక అనుక్షణం
 అస్తిత్వ పోరాటం చేస్తున్న నైపుణ్యశీలి
 కాలంతో కరచాలనం చేస్తూ...
 ఉద్యోగ వైకుంఠపాళిలో
 ప్రమోషన్ల నిచ్చినలెక్కి
 మేధోస్వేదంతో ఊడిగం చేస్తున్న
 అతనెవరైనా
 కలతనిద్రలోనూ...
 ఒక ధవళపర్వపు ముకుళిత ముద్ర....

ప్రస్థానం
 వెబ్సైట్: www.prasthanam.com

'ప్రస్థానం' కు చందా కట్టండి!
నెల నెలా మీ ఇంటికే ప్రస్థానం తెప్పించుకోండి!!

అయిదేళ్లకు : రు. 500 /-, పదేళ్లకు : రు. 1000 /-,
 సంవత్సర చందా (వ్యక్తులకు) : రు. 120 /-,
 సంవత్సర చందా (సంస్థలకు) : రు. 150 /-
 విడి ప్రతి : రు. 10 /-

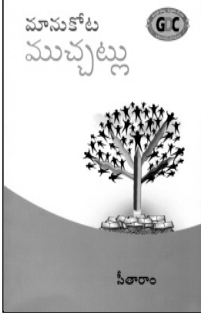
5,10 సం॥ల చందా కట్టిన వారికి
 సుమారు 1000/-లు విలువ చేసే
 పాత ప్రస్థానం పుస్తకాలు ఉచితం.
 ■ ట్రాన్స్ పోర్టు ఛార్జీలు అదనం

ప్రస్థానం

ఒక మంచి పత్రికకు చందా
 కట్టండి! - తెలుగు సాహిత్య
 కృషిని ప్రోత్సహించండి!!

ఎం. హెచ్. భవన్, ప్లాట్ నెం. 21/1, అజామాబాద్, ఆర్టిసి కళ్యాణమండపం దగ్గర, హైదరాబాద్-20
 వివరాలకు : 040-27660013, సెల్: 9490099059; ఇ.మెయిల్: ssprasthanam@gmail.com; www.prasthanam.com

స్వీకారం

మానుకోట ముచ్చట్లు

- సీతారాం

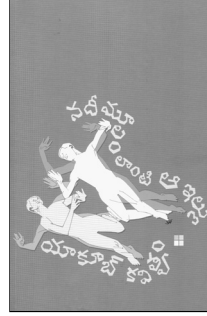
వెల : రూ.100/- పేజీలు : 140

ప్రతులక : 9866563519

విద్యావ్యవస్థకు పట్టిన మకిలి గురించి అద్భుతమైన వివరాలు తెలిపే మంచి మోసూలోకి మీరు వెళ్తున్నారు. టీచర్ల బాధ్యతారాహిత్యాన్ని సోదాహరణంగా వినిపించే విషయనూచికలోకి

ప్రవేశిస్తున్నారు. విద్యార్థులు ఆదర్శ ప్రపంచంలోకి అడుగుపెట్టకుండా ఏవి దుష్టశక్తులు అడ్డుకుంటున్నాయో విప్పిచెప్పే పదబంధాలలోకి మీరు వెళుతున్నారు.

- ప్రసేన్

నదీమూలం లాంటి ఆ ఇల్లు

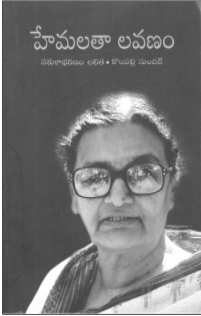
- యాకూబ్ కవిత్వం

వెల: రూ.100/- పేజీలు : 154

ప్రతులక : 98491 56588

తన తొలి కవితా సంపుటిలో ఈ కవి కేవలం గ్రామీణ యువకుడే. కానీ క్రమంగా హైదరాబాద్ జీవితంలో సముపార్జించుకున్న ఉత్తమ విలువల మధ్య ఒక ఉన్నతస్థాయి సమస్వయాన్ని సాధించాడనే చెప్పాలి. ఈ కవితా సంపుటి ఇందుకు అత్యుత్తమ దాఖలాగా నిలుస్తుంది.

- సామిడి జగన్రెడ్డి

హేమలతా లవణం

- వక్తూభరణం లలిత

-కొంపల్లి సుందర్

వెల : రూ.135/- పేజీలు : 120

ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాల్లో

స్వాతంత్ర్యానంతర భారతదేశంలో సంఘ సంస్కరణోద్యమానికి అవినశకమైన ప్రముఖ మహిళానేత. సంఘం విస్మృతులైన బాలికులను, గిరిజనులను సంస్కరణోద్యమ

అజెండాలో చేర్చి సమకాలీన భారత చరిత్రలో ఒక ప్రధాన మైలురాయిగా మిగిలారు.

- ప్రసేన్

6th ఎలిమెంట్

- మువ్వ శ్రీనివాసరావు

వెల : రూ.150/- పేజీలు : 160

ప్రతులక : 9948099900

ఒక బరువు ఎత్తుకోవడం... ఒక భారం దించేయడం ఏదైనా రీకాల్ వేల్వూ గొప్పది. ఈ విలువను ఆనవాళ్లుగా కాక సాక్ష్యాలుగా ఆల్ఫాబెటికల్ పాయింట్ ప్రజెంటేషన్ ఇస్తోన్న మలిపుస్తక కవి ఈతడు.. ఇదొక పాస్ మోడ్రన్ ఎగ్జిస్టెన్షియలిజం. ఇదొక సంధిస్థైత్వ పునశ్చరణాశావాదం. ఇదొక నిన్నటి డిస్టర్బ్డ్ థాట్ రేపటి డిజైన్ డ్రీమ్.

- ప్రసేన్

పి.య.శోధారెడ్డి

- ఉత్తమ కథలు

సంపాదకులు : బి.ఎస్. రాములు

వెల : రూ.215/- పేజీలు : 228

ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాల్లో

వందకు పైగా రాసిన యశోదారెడ్డి, కథల్లో పుస్తక రూపంలో వచ్చినవి కొన్నే. వాటిలోంచి కొన్ని కథలనే తడిమాను. తెలంగాణ గ్రామీణ అచ్చమైన జీవితాలను

కల్పనకు, వాస్తవికతకు మధ్య అంతరాన్ని చెరిపి వేసిన ముత్యాల వంటి కథలివి.

- బి.ఎస్. రాములు

పూలండోయ్ పూలు

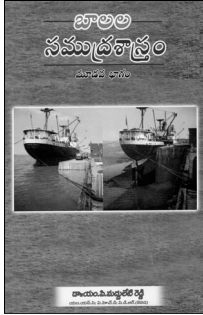
- ప్రసాద మూర్తి

వెల : రూ.100/- పేజీలు : 138

ప్రతులక : 8499866699, 9705468149

ప్రసాదమూర్తి కవి. కవిత్వం రాసే వాళ్లందరూ కవులు కావాల్సిన అవసరం లేదు. కొంతమంది మాత్రమే కవులు, కవులుగా పుట్టి, కవులుగా జీవిస్తూ, కవిత్వాన్ని వెదజల్లుతూ బతుకుతుంటారు. అదిగో అలాంటి కవి ప్రసాదమూర్తి.

- కె.శివారెడ్డి

బాలల సముద్రశాస్త్రం

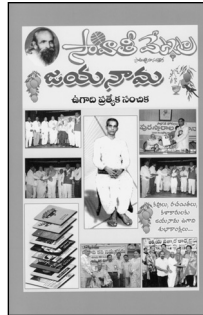
- డా.యం.పి.మధులేటి రెడ్డి

వెల : రూ.40/- పేజీలు : 108

ప్రతులకు : 08592-232404, 9440591520

సముద్రపుటడగున ఈ పుస్తకంలో బొమ్మలతో సేకరించు సాధనాల గురించి వివరించడంతో మొత్తంగా పాఠకులు సముద్రమంతా ఒక్కసారిగా కలియతిరిగినుట్లుగా ఉంటుంది. అందరు సముద్రంలో ఈదుకుంటూ వెళ్లి అంతర్భాగంలోని అలలను, నిక్షేపాలను దర్శించునుట్లుగా ఉండే ఈ పుస్తకం చరిత్రలో ఒక అత్యవసర పఠనీయ పుస్తకంగా మిగిపోతుంది.

- యస్.యండి. ఇనాయతుల్లా

సాహితీ మేఖల

జయనామ

ఉగాది ప్రత్యేక సంచిక

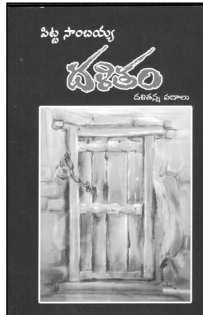
- పున్నమి

వెల: రూ.50/- పేజీలు : 66

ప్రతులకు : 9396610639

గత పన్నెండేళ్ళుగా జిల్లా కేంద్రంలో సాహితీమేఖల సంస్థ ఆధ్వర్యంలో ఉగాది ఉత్సవాలు ఘనంగా జరుగుతున్న విషయం పాఠకులకు విధితమే. అలాగే ఈ జయనామ ఉగాది పర్వదినం సందర్భంగా ఉగాది ప్రత్యేక సంచికను వెలువరిస్తున్నాము.

- పున్నమి

దక్షిణం

- దళితపు పదాలు

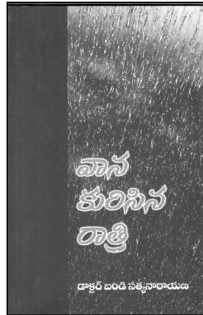
- పిట్ట సాంబయ్య

వెల : రూ.30/- పేజీలు : 61

ప్రతులకు : 9849674768

ఈ పదాల్లో లక్ష్యం-గమ్యం గుర్తెరిగిన చురుకుదనం అంతర్దీనంగా కనిపిస్తుంది. కుల-వర్ణ-వర్ణమనే మూడు సర్పాలు వేసే ఒక్క విషపు కాటు, 'అణచివేత' గురించి కలిగిన జ్ఞానం ఉన్న కవితనం ఈ కవిలో కనిపిస్తుంది. కొవ్వొత్తినైనా వెలిగించుకొని ముందడుగు వేద్దాం రండన్న పిలుపు వినిపిస్తుంది. యుద్ధం అనివార్యం అన్న అవగాహన తెలుస్తుంది.

- అనిశెట్టి రజిత

వాన కులసిన రాత్రి

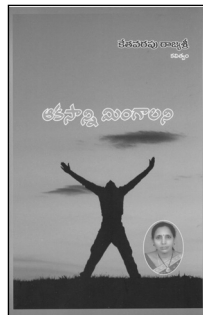
- బండి సత్యనారాయణ

వెల : రూ.60/- పేజీలు : 102

ప్రతులకు : 040 - 27678430

దృశ్యకథమేదయినా - తాత్వికత ఏదయినా - వస్తువును కవితవ్వం చేసే విధానం తెలియకపోతే శుద్ధ వచనం మిగుల్తుంది. దృష్టంతా తీసుకున్న వస్తువు కవితవ్వమవ్వాలి. ఆ దిశగా తన్నుతాను నిర్మించుకుంటూ - విస్తృతపరుచుకుంటూ, విశాలం చేసుకుంటూ వస్తున్నాడు. ఒక కవితా సంపుటికి మరొక కవితా సంపుటికి, స్పందనా గుణం - గణనీయంగా పెరిగింది.

- శివారెడ్డి

ఆకాసాన్ని మింగాలని

- కవితప్పం

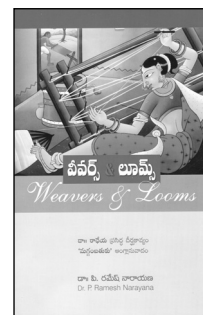
- కేతవరపు రాజ్యశ్రీ

వెల : రూ.80/- పేజీలు : 108

ప్రతులకు : 8500121990

అది పద్యమైనా గద్యమైనా హృద్యంగా రాసే శిల్పాన్ని సొంతం చేసుకున్న కవయిత్రి కేతవరపు రాజ్యశ్రీ. ఆధునిక సాహిత్యరంగంలో మంచి కవయిత్రిగా తన స్థానాన్ని పదిలపరచుకున్న రాజ్యశ్రీ లేఖిని నుండి వెలువడిన సరికొత్త కవితా సంపుటి, "ఆకాసాన్ని మింగాలని".

- డా॥ తిరునగరి

వీవర్స్ & లూమ్స్

- డా॥ పి రమేష్ నారాయణ

వెల : రూ.100/- పేజీలు : 132

ప్రతులకు : 9985171411

రమేష్ నారాయణగారి అనువాదాన్ని నేను సంపూర్ణంగా చదివాను. ఆంగ్లభాషాచార్యులు ఏమంటారో నాకు తెలియదుగాని, తెలుగుభాషా విద్యార్థిగా నేను ఈ అనువాదాన్ని చదివి సంతృప్తి చెందాను. రాధేయ 'మగ్గంబతుకు' కావ్యాన్ని సామాన్య పాఠకుడిని దృష్టిలో పెట్టుకొని, ఉద్యమస్ఫూర్తితో, భావుకతకు పరిమిత ప్రాధాన్యమిచ్చి, అట్లని అది వచనమై తేలిపోకుండా జాగ్రత్తగా రచించారు.

- ఆచార్య రాచపాళెం చంద్రశేఖర రెడ్డి

స్వీకారం

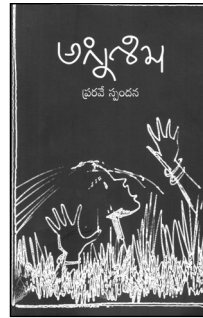

వాడిని జయించాలి

దీర్ఘ కవిత
- అడపా రామకృష్ణ
పేజీలు : 40
ప్రతులకు : 0891-2540848

ఈ దీర్ఘ కవిత చదివి ముగించిన తర్వాత, ఈనాడు మనం టీవీలద్వారా, వార్తా పత్రికల ద్వారా తెలుసుకుని, ఆవేదన పొందుతున్న అన్ని అవినీతి అంశాలూ ఒక్క రూపంతో వాస్తవికతా దృక్పథంతో మన కళ్ళముందు కనిపిస్తే, కవి తన భావోద్వేగంలో ఒక బలమైన ముద్ర వేస్తూ ముగింపు చేస్తారు.

- డా॥ అద్దేపల్లి రామమోహనరావు

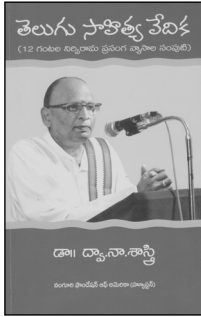

అగ్ని శిఖ

ప్రవేశ స్పందన
- కె.సుభాషిని, డా॥ కె.నళిని అనిశెట్టి
రజిత, శివలక్ష్మి, కొండేపూడి నిర్మల
వెల: రూ.80/- పేజీలు : 132
ప్రతులకు : 9440254730

ద శమంతటా అత్యాచార బాధితుల హాహాకారాలు అగ్నికీలలై లేస్తుండగా, సమాజాన్ని అభద్రతకూ, భయభీతులకూ, అమానవీయతకూ కేంద్రం చేస్తూ ఉన్మాదాలు జాడ్యంలా వ్యాపిస్తున్న సమయమిది. శతాబ్ది మహిళకు శతవందనాలు అర్పిస్తున్న ప్రపంచాన్ని సమాజ నాయక స్త్రీ ఏలికగా పగ్గాలు పట్టి కాలంతో సమానంగా పరిగెత్తించాలి. అదే ఈ పుస్తకం ఇస్తున్న పిలుపు.

- అనిశెట్టి రజిత

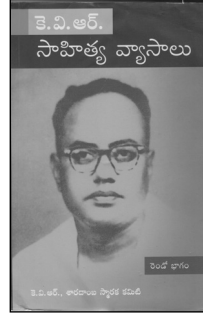

తెలుగు సాహిత్య వేదిక

- డా॥ ద్వా.నా.శాస్త్రి
వెల : రూ.100/- పేజీలు : 134
ప్రతులకు : 9849293376

వెత్తం వన్నెండు భాషా సాహిత్యాంశాలపై వన్నెండు గంటలు ఏకధాటిగా ప్రసంగించాను. ఇంతవరకు సాహిత్యంలో ఇలా - పుస్తకం లేకుండా, కనీసం కాగితాలు కూడా లేకుండా ఇంతసేపు మాట్లాడిన దాఖలాలు లేవు.

- డా॥ ద్వా.నా.శాస్త్రి

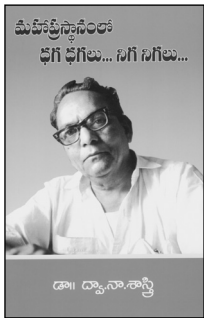

కె.వి.ఆర్.

- సాహిత్య వ్యాసాలు-2
వెల : రూ.250/- పేజీలు : 678
ప్రతులకు : 9849083137

ఇందులో భాగంగానే 2012 జనవరిలో 'మహాదయం' 2013 జనవరిలో 'కె.వి.ఆర్. సాహిత్య వ్యాసాలు - మొదటి భాగం' అచ్చయ్యాయి. ఇప్పుడు సాహిత్య వ్యాసాలు రెండు, మూడు భాగాల్ని ప్రచురించాం.

- కె.వి.ఆర్. శారదాంబ స్మారక కమిటీ

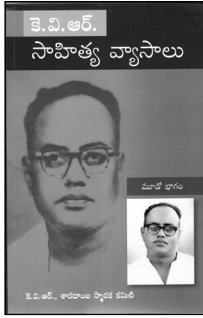

మహావిద్యలో ధగ ధగలు...

నిగ నిగలు...
- డా॥ ద్వా.నా.శాస్త్రి
వెల : రూ.50/- పేజీలు : 38
ప్రతులకు : 8500121990

శ్రీ ప్రయోగించిన అనేక పదాలకు, పద బంధాలకున్న నైఋతికార్యాలను వివరిస్తూనే, కవి నిర్దేశిస్తున్న నిర్దిష్ట అర్థాలను కూడా ద్వానాశాస్త్రి ఈ గంధ్రంలో వివరించారు.

- ఎస్వీ సత్యనారాయణ

కె.వి.ఆర్.

- సాహిత్య వ్యాసాలు-3
వెల : రూ.250/- పేజీలు : 598
ప్రతులకు : 9849083137

ఇందులో భాగంగానే 2012 జనవరిలో 'మహాదయం' 2013 జనవరిలో 'కె.వి.ఆర్. సాహిత్య వ్యాసాలు - మొదటి భాగం' అచ్చయ్యాయి. ఇప్పుడు సాహిత్య వ్యాసాలు రెండు, మూడు భాగాల్ని ప్రచురించాం.

- కె.వి.ఆర్. శారదాంబ స్మారక కమిటీ

జూలై 29న ఖమ్మంజిల్లా భద్రాచలంలో అంబేద్కర్ సెంటర్లో భగవన్ స్టీట్స్ ప్రాంగణంలో సాహితీ ప్రపంచి ఆధ్వర్యంలో జరిగిన కామిశెట్టి సాహిత్య పురస్కారం ప్రధాన సభ. చిత్రంలో అలికిడి కవితా సంపుటికి కామిశెట్టి సత్యనారాయణ పురస్కారం అందుకున్న కొండి మల్లారెడ్డి.

డా॥ నాగభైరవ ఉత్తమ కవితా అవార్డు

డా॥ నాగభైరవ అవార్డు కమిటీ తరపున ఉత్తమ కవితా అవార్డు అందివ్వనున్నట్లు ఆ కమిటీ ప్రధాన కార్యదర్శి చిన్ని నారాయణరావు ఒక ప్రకటనలో అలిపారు. 2012, 2013 సంవత్సరాలలో ప్రచురించిన వచన కవితా సంపుటలను ఈ పురస్కారానికి పరిశీలిస్తామని తెలిపారు. అక్టోబరు 1న వచన కవితా సంపుటలను 'చిన్ని నారాయణరావు ప్రధాన కార్యదర్శి, డా॥ నాగభైరవ అవార్డు కమిటీ, రూమ్ నెం. 14, కె.ఎ.సి ప్లాజా, ఆర్.ఆర్.వీధి, నర్తకి థియేటర్ ప్రక్కన, నెల్లూరు 524 001 చిరునామాకు పంపవలసిందిగా కోరారు. ఇతర వివరాలకు 9440202942 ద్వారా సంప్రదించవచ్చును.

ఫేస్ బుక్ లో తొలి తెలుగు కథల పోటీ

ఫేస్ బుక్ లో తొలి కథల పోటీని కథా గ్రూపు, సాయి అఖిలేష్ ప్రొడక్షన్స్ సంయుక్తంగా నిర్వహిస్తున్నాయి. ప్రథమ బహుమతి 5వేలు, ద్వితీయ బహుమతి 3వేలు, తృతీయ బహుమతి 2వేలుగా ప్రకటించారు. ఫేస్ బుక్ లో కథా గ్రూపు సభ్యులు మాత్రమే ఈ పోటీలో పాల్గొనడానికి అర్హులు. గ్రూపులో సభ్యులుగా చేరడానికి చివరి తేదీ సెప్టెంబరు 12 అయితే కథలు పంపడానికి చివరి తేదీ సెప్టెంబరు 20 వూర్తి వివరాలకు: <https://www.facebook.com/groups/vempallishariff/చూడొచ్చు>.

చిన్న కథలకు పురస్కారం

సోమేపల్లి హనుమంతరావు స్మృత్యర్థం, రమ్యభారతి సహకారంతో చిన్న కథల పోటీని నిర్వహిస్తున్నట్లు రమ్య భారతి సంపాదకులు చలపాక ప్రకాష్ ఒక ప్రకటనలో తెలిపారు. అత్యుత్తమ కథ, ఉత్తమ కథ, మంచి కథలను ఎంపిక చేసి మూడు బహుమతులు ఇవ్వనున్నట్లు తెలపారు. కథలను సెప్టెంబర్ 30లోపు రమ్యభారతి, పి.బి.నెం. 5, 11-57/1-32, జె.ఆర్. కాంప్లెక్స్, రెండవ అంతస్తు, రజక వీధి, వియజవాడ-520000. చిరునామాకు పంపవలసినదిగా కోరారు. ఇతర వివరాలకు 9247475975 ద్వారా సంప్రదించవచ్చును.

కర్నూలు జిల్లా అదోనిలో నెహ్రూ మెమోరియల్ ఉన్నత పాఠశాలలో ఆగస్టు 18న జరిగిన లోసారి సుధాకర్ కవితా సంపుటి 'మైనపు బొమ్మలు' ఆవిష్కరణ సభ. చిత్రంలో ఎఆర్వి సుబ్బారెడ్డి, కలం ప్రహ్లాద, కెంగార మోహన్, సగరి శ్రీనివాసరావు, సవ్యస్థుగారి ఈరన్న, నాగమణి తదితరులు.

కాకినాడ సాహితీప్రపంచి ఆధ్వర్యంలో ప్రతినెలా జరిగే 'సాహిత్యపేల' ఆగస్టు 8న జరిగింది. ప్రసంగిస్తున్నవారు డా॥ కె.జి.వేణు, చిత్రంలో డా॥ అద్దేపల్లి రామమోహనరావు, వి.యస్.ఆర్.ఎస్.సోమయాజులు.

మహాబాబ్ నగర్ లో ఆగస్టు 10న జరిగిన 'మార్కెండ్యే చరిత్ర' పుస్తకావిష్కరణ సభ

మహాబాబ్ నగర్ లోని కమలా గార్డెన్ లో డా॥ మాడపుప్పలత పిహెచ్ డి సిద్ధాంత గ్రంథం మహాబాబ్ నగర్ జిల్లా జాతరలు - ప్రదర్శన కళలు, ఆవిష్కరణ సభ. చిత్రంలో ఆచార్య చిగిచర్ల కృష్ణారెడ్డి, ఉండెకొడు రత్నయ్య, బుక్కా బాలస్వామి, భీంపల్లి, శ్రీకాంత్ తదితరులు.

జూలై 25న త్యాగరాయ గానసభ, హైదరాబాదులో జివిఆర్ ఆరాధన కల్చరల్ ఫౌండేషన్ నిర్వహించిన కార్యక్రమంలో డా॥సి.నారాయణరెడ్డి 83వ జన్మదినోత్సవం సందర్భంగా సత్కరిస్తున్న సమాచార హక్కు కమిషనర్ పి.విజయభాషు, మాకినేని శ్రీనివాసరావు, డా॥బి.శ్రీనివాసరెడ్డి, డి.జయత్, నూతలపాటి సాంబయ్య తదితరులు.

ఆగస్టు 10న జరిగిన బి.హనుమారెడ్డి రచించిన 'వర్గకవి శ్రీశ్రీ' పుస్తకావిష్కరణ. చిత్రంలో వి.హనుమారెడ్డి, కొలకలూరి ఇనాక్, బీరం సుందరరావు, ముదిగొండ శివప్రసాద్, కొండ్రెడ్డి వెంకటేశ్వర రెడ్డి.

జూలై 27న అన్నమయ్య కళావేదిక, గుంటూరులో అయ్యంకి - వెలగా పురస్కారాన్ని అందుకున్న ప్రముఖ కవి.ఎన్.గోపి. చిత్రంలోగుంటూరు జిల్లా రచయితల సంఘం కార్యదర్శి ఎస్.ఎం.సుభాని, కోశాధికారి సయ్యద్ జానీభాషా, అధికార ప్రతినిధి బురి కుమార్ రాజు, నాగిశెట్టి తాతయ్య నాయుడు తదితరులు.

జటీవల ప్రముఖ సంస్థ అభినందన సి.నారాయణరెడ్డి గారి పేరుమీద స్థాపించిన సాహిత్య పురస్కారం ఆచార్య ఎన్.గోపిగారికి బహుకరించారు. ఆసభ ముఖ్యఅతిథిగా సి.నారాయణరెడ్డి అధ్యక్షులుగా కె.వి.రమణ సన్మానకర్తగా పొత్తురి వెంకటేశ్వరరావు, ఆతీయ అతిథులుగా ఓరేటి పార్వతీశం డా॥ కె.వి.క్షణ్ణ కుమారి అభినందన భవాని పాల్గొన్నారు.

జూలై 1న కళాసుబ్బారావు కళావేదిక, హైదరాబాదులో జివిఆర్ ఆరాధన కల్చరల్ ఫౌండేషన్ నిర్వహించిన కార్యక్రమంలో రావూరి లక్ష్మి కుమారి రచించిన డా॥రావూరి సాహితీ ప్రస్థానం అవిష్కరిస్తున్న ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ సభ ఉపసభాపతి, మండలి బద్ధ ప్రసాద్. రావూరి వెంకట కోటిశ్వరరావు, డా॥కళావెంకట్.... రావూరి కాంతమ్మ సాహిత్యపురస్కారం స్వీకరించిన సూరపనేని శేషారత్నం, డా॥ఉండాల మాలకొండా రెడ్డి, డా॥కొలకలూరి ఇనాక్ , డా॥ముక్కేవి భారతి, గుదిబండి వెంకటరెడ్డి.

ముంబైలోని తెలుగు మిత్ర బృందం ఆధ్వర్యంలో ఆగస్టు 16న జరిగిన సంగవేని రవీంద్ర రచించిన నాలుగు పుస్తకాల ఆవిష్కరణ సభ. చిత్రంలో ఎడమ నుండి రమేష్ మంత్రెన, మాదిరెడ్డి కొండారెడ్డి, డా॥ మనన్న చెన్నప్ప, కె.శ్రీనివాసరావు, సంగవేని రవీంద్ర, డా॥.ఎన్.గోపి, బాయి గజతమ్, దిలీప్ దాదా జగతమ్, ఖైసా దేవదాస్, సంఘం ఏకనాత్, మురి జనార్ధన్ తదితరులు.

గుర్తం జాషువా

28.09.1895 - 24.07.1971

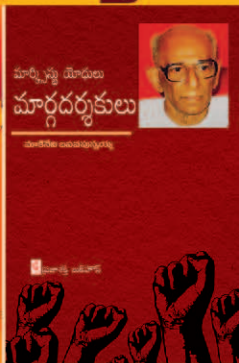

అట్టడుగు కులంలో పుట్టి అనేక అవమానాలు ఎదుర్కొని నిలబడ్డారు. 'గజ్జలం' వంటి ఖండ కావ్యాలతో దళితుల హృదయవేదనను అద్భుతంగా ఆవిష్కరించారు. 'పిరదొసి', 'కాందిశీకుడు', 'ముంతాజ్మహల్' వగైరా ఖండకావ్యాలు రాసి కవికోకిల, నవయుగ కవి చక్రవర్తి అని బిరుదులు పొందారు.

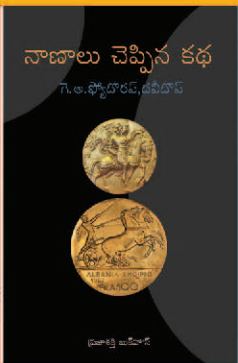
ప్రజాసక్తి బుక్ హౌస్ తాజా ప్రచురణలు

వెల: రూ.80/-

వెల: రూ.60/-

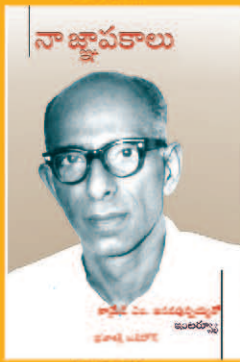
వెల: రూ.50/-

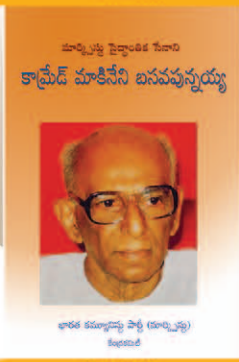
వెల: రూ.25/-

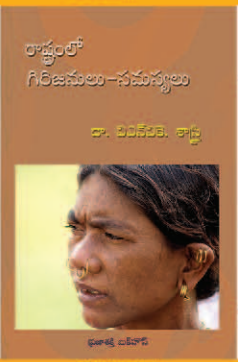
వెల: రూ.40/-

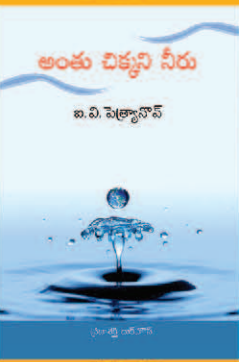
వెల: రూ. 60/-

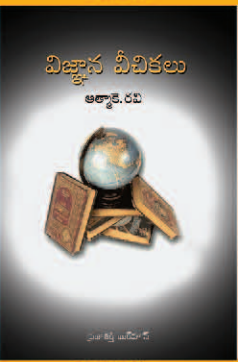
వెల: రూ. 20/-

వెల: రూ. 100/-

వెల: రూ. 40/-

వెల: రూ. 70/-

సాహిత్య ప్రస్థానం తెలుగు సాహిత్య మాసపత్రిక

ప్రస్థానం

సంవత్సర చందా కేవలం- రూ.120/- మాత్రమే

తెలుగు సాహిత్య కృషిని ప్రోత్సహించండి! తెలుగు భాషా వికాసానికి మీ వంతు సహకరించండి!

వివరాలకు: సాహిత్య ప్రస్థానం, ప్లాట్ నెం.21/1, యం.హచ్. భవన్, ఆర్టిసి కళ్యాణమండపం దగ్గర, ఆజామాబాద్ ఇండస్ట్రియల్ ఏరియా, హైదరాబాద్- 500 020, ఫోన్: 040-27668861, సెల్: 9490099059

Email- ssprasthanam@gmail.com

www.prasthanam.com

ప్రస్థానం వెబ్ సైట్ ను తప్పక చూడండి!

ప్రత్యేక తగ్గింపు
5 సంవత్సరాల చందా: రూ.600 - 100: 500/- మాత్రమే
10 సంవత్సరాల చందా రూ.1200-200: 1000/- మాత్రమే
అంతేకాదు సుమారు 1000 రూపాయల పాత ప్రస్థానాలు ఉచితం!
ట్రాన్స్ పోర్టు ఛార్జీలు అదనం